

UNIVERZITA KARLOVA
Filozofická fakulta
Archivnictví a pomocné vědy historické

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Hana Šrámková

Josef Antonín Seydl v úřadu berounského děkana

Josef Antonín Seydl in office of the Beroun dean

Vedoucí práce: PhDr. Milada Sekyrková, CSc.

2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Berouně

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní PhDr. Miladě Sekyrkové, CSc. za cenné rady, laskavý přístup a odborné vedení mé bakalářské práce.

Abstrakt

Hlavním cílem této bakalářské práce je vytvořit ucelený přehled informací o životě a práci Josefa Antonína Seydla a zasadit tuto osobnost do historického kontextu jeho doby. Práce je věnována zapojení Josefa Antonína Seydla do aktivit národních buditelů v předbřeznové době. Doklad Seydlova podílu na procesu národního obrození můžeme spatřovat v jeho práci pro Vlastenecké muzeum, v jeho snaze o založení čtenářského spolku či v půjčování česky psané soudobé literatury nemajetným obyvatelům města Berouna. Pro jeho rodné město je významná i jeho historiografická práce, která byla také napsána s důrazem na význam znalosti národního jazyka a národních i regionálních dějin. Tato práce má dokázat, že Josef Antonín Seydl byl důležitou součástí procesu národního obrození i přesto, že je dnes jeho jméno téměř zapomenuto.

Klíčová slova

Josef Antonín Seydl, Beroun, děkan, národní obrození, vlastenec, knižní sbírka, čtenářská společnost, Vlastenecké muzeum, kronika, fundace,

Abstract

The main aim of this Bachelor's work is to create a comprehensive summary of information about the life and the work of Josef Antonín Seydl and to put this person into the historical context of his time. This thesis is aimed at the involvement of Josef Antonin Seydl in activities of national revivalists. We can see the illustration of Seydl's involvement in the process of the Czech National Revival in his work for the National Museum, in his attempt to found the reader's society or in lending the contemporary literature, written in Czech, to the poor citizens of Beroun city. For his hometown is important his historiographical work which was written with an emphasis on the importance of knowing the national language and knowing national and also regional history. This Bachelor's work should demonstrate that Josef Antonín Seydl was an important part in the process of the Czech National Revival although today is his name almost unknown.

Keywords

Josef Antonín Seydl, Beroun, the dean, the National Revival, the revivalist, book collection, the reader's society, National Muzeum, the chronicle, the foundation

Obsah

1	Úvod	7
2	Použité prameny a literatura	10
3	Církevní správa v Berouně	12
3.1	Církevní správa	12
3.2	Patronátní právo	13
3.3	Práce berounských duchovních	14
3.4	Berounské sakrální stavby	15
4	Život Josefa Antonína Seydla	17
5	Korespondence	28
6	Společnost Vlasteneckého muzea v Čechách	33
6.1	Vlastenecké muzeum a Matice česká	33
6.2	Společnost Vlasteneckého muzea	35
7	Literární tvorba	40
7.1	Historiografická tvorba	40
7.1.1	Josef Každý	40
7.1.2	Městský archiv	44
7.1.3	Kronika města Berouna	46
7.1.4	Obsah děkanské kroniky	49
7.1.5	Události v Berouně během Seydlova působení v úřadu děkana	52
7.2	Básnická tvorba	56
8	Čtenářský spolek v Berouně	60
9	Knižní sbírka	62
9.1	Vznik veřejné knihovny	63
9.2	Obsah Seydlovy knižní sbírky	66
10	Hudba	72
10.1	Hudební sbírka	72
10.2	Hudební škola v Berouně	73
11	Finanční investice	75
11.1	Fundace	75
11.2	Kaple Panny Marie Bolestné	77
11.3	Odkázaný majetek	78
12	Závěr	79
13	Zdroje informací	82

1 Úvod

Dějiny královského města Berouna sahají hluboko do minulosti. První písemná zmínka o Berouně pochází z roku 1265, již dříve však bylo toto místo důležitým bodem na obchodní stezce vedoucí z Prahy do Plzně a dále za hranice Českého území.

Již od středověku se v Berouně usazovalo mnoho německých měšťanů. Německý jazyk proto byl v Berouně napříč staletími hojně užíván. Jaroslav Schaller ve své topografii z roku 1788 uvádí, že je ve městě čeština hlavním jazykem, ale větší část obyvatel mluví také německy.¹

Postupem času byl vliv německého jazyka stále silnější. Od roku 1788 začala být němčina využívána jako úřední jazyk v městské kanceláři.² Do roku 1848 byla v místních školách němčina hlavním vyučovacím jazykem.³ Největší nárůst německého obyvatelstva je zaznamenán po ukončení napoleonských válek v roce 1815, kdy se ve městě nově usazovali vysloužilí důstojníci.

Na přelomu 18. a 19. století se však ve společnosti začal probouzet zájem o obnovu upozadovaného českého jazyka. V Berouně působily tři významné osobnosti, kterým byly vlastní myšlenky národního obrození a snažily se mezi berounskými občany vzbudit zájem o mateřský jazyk.

Prvním z nich byl Josef Antonín Seydl (1775-1837), jenž svůj život zasvětil duchovní cestě a během svého života působil v několika církevních funkcích. Od roku 1813 až do konce svého života zastával funkci berounského děkana.

S celým jeho životem je pevně spjatá idea národního obrození. Seydl udržoval přátelské vztahy s předními českými buditeli a spolu s nimi stál u zrodu Vlasteneckého muzea, se kterým až do své smrti spolupracoval. V době vlasteneckých snah o obnovu užívání českého jazyka šířil mezi berounskými občany českou literaturu a finančně se podílel na vydávání nových děl v národním jazyce. Jeho obsáhlá sbírka knih se stala základem první berounské veřejné

---

¹ Josef František Jaroslav SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen, Berauner Kreis*, 8. část, Praha 1788, s. 7.

² Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 339.

³ Marie TOŠNEROVÁ – Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s. 194

knihovny. Dále sepsal po vzoru významných českých historiografů obsáhlou kroniku. Ta mapuje dějiny jeho rodného města od dob pohanských až po počátek 19. století.

Josef Antonín Seydl sice není obecně známá postava národního obrození, přesto však jeho významným účastníkem byl. V jeho rodném městě jej připomíná pamětní deska, kterou vytvořil sochař Zdeněk Dvořák (1897-1943). Tato bronzová deska z roku 1937 je umístěna na zdi fary v blízkosti kostela sv. Jakuba Většího na dnešním Seydlově náměstí.

Druhým berounským vlastencem byl učitel Jan Pravoslav Příbík (1811-1893), jenž byl blízkým přítelem Josefa Antonína Seydla. Vyučoval veřejně i soukromě v Praze, Hradci Králové, Lomnici nad Popelkou a dalších českých městech. V roce 1835 získal místo učitele 1. třídy vyššího oddělení hlavní školy v Berouně. Na této pozici působil do roku 1854, kdy odešel vyučovat do Vysočan u Prahy.

Ve školství Příbík zaváděl nové vyučovací metody, například při výuce čtení využíval hláskovou metodu. Jeho hlavním cílem bylo učit děti v jejich mateřském jazyce. Také usiloval o snížení tělesných trestů.

Až do konce svého života byl velmi aktivním spisovatelem. Vydal několik školních příruček, které se staly oficiálními učebnicemi pro nižší školy. Sepsal také mnoho povídek pro mládež s výchovným nebo naučným námětem. Také hojně přispíval do obrozeneckých časopisů a novin. Jeho články nalezneme v časopisech Česká včela, Květy, Světozor, Pražské noviny nebo Národní noviny. Jeho články s učitelskou tematikou jsou otištěny v časopisech Beseda učitelská, Národní škola nebo Škola a život.⁴ Jan Pravoslav Příbík také napsal divadelní hru „Bílé klobouky“ a po dobu deseti let vedl berounské ochotnické divadlo.

V revolučním roce 1848 byl zvolen delegátem Slovanského Sjezdu a tajemníkem Slovanské lípy. Díky svým buditelským aktivitám byl pod dlouhodobým policejním dohledem a byly mu zamítnuty žádosti o volná učitelská místa na několika školách.⁵

---

⁴ Jiří OPELÍK – Vladimír FORST –Luboš MERHAUT, *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. 3/II – P-Ř, Praha 2000, str. 1143

⁵ *Národní listy*, ročník č. 33, číslo 292, 21.10.1893, str. 4

Přibík zkompletoval neuspořádané zápisy Josefa Antonína Seydla a dokončil tak jeho berounskou kroniku. V roce 1837 sepsal Seydlův životopis, který zveřejnil v časopise Česká včela. Spolu s kaplanem Josefem Čermákem uspořádal Seydlovu knižní sbírku.⁶

Dalším berounským vlastencem byl berounský učitel a superior piaristického řádu, Kornel Bělický.

Příchod piaristů do Berouna umožnila berounská měšťanka Ludmila Rudolfová, která odkázala veškerý svůj majetek piaristickému řádu.⁷ Piaristé ve městě roku 1773 založili tzv. normální školu. Ta ve městě fungovala společně se školou triviální. Triviální škola byla v Berouně založena roku 1775 na základě všeobecného školského řádu, který platil pro všechny země monarchie. Všeobecným školním řádem byla zavedena třístupňová soustava základního školství a zajištěna povinná školní docházka pro děti od šesti do dvanácti let. V Berouně bylo však třeba za výuku platit podle počtu vyučovaných předmětů. Děti z nemajetných rodin měly výuku zadarmo. O tom, kteří rodiče za výuku dětí platit nemusí, rozhodoval děkan.⁸ V roce 1809 došlo ke sloučení těchto dvou škol. Ředitelem hlavní školy se stal superior piaristického řádu. Ve škole se vyučovalo pouze německy.⁹

Kornel Bělický se zasloužil o to, že po roce 1848 začala probíhat výuka v českém jazyce. Postupně bylo vyučování v německém jazyce zcela nahrazeno češtinou. Sám Bělický na škole vyučoval český pravopis a mluvnici. Byl však obviněn z porušování vyučovacího řádu, byl vyšetřován zemským guberniem a později musel Beroun opustit.¹⁰

Všichni tři tito berounští vlastenci byli členy Matice české. Tato instituce měla významný vliv na šíření české literatury ve všech společenských vrstvách v období národního obrození. Matice česká vznikla na počátku roku 1831 pod záštitou Vlasteneckého muzea v Čechách. Jednalo se o peněžní fond, jehož účelem bylo zajištění dostatku hmotných prostředků pro vydávání literárních děl českých spisovatelů.¹¹

---

⁶ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Životopisy zasloužilých učitelův (Dokončení)*. Beseda učitelská. Praha 19. 12. 1872, roč. 4, čís. 51, s. 601

⁷ Kamila GARKISCHOVÁ, *Piaristé v Berouně*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 125-145

⁸ Marie TOŠNEROVÁ – Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008. s. 194

⁹ Tamtéž, s. 191

¹⁰ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, s. 451

¹¹ Eva RYŠAVÁ, *Počátky a rozvoj Matice české*, In: *Muzejní a vlastivědná práce*, číslo 4, ročník 38, Praha 2000, s. 203-212

2 Použité prameny a literatura

Nejdůležitějším pramenem pro studium života Josefa Antonína Seydla je jeho vlastní kronika nazvaná „*Memorabilia Ecclesiae Beraunensis*.“¹² V tomto rukopisu se Seydl pokusil zaznamenat kompletní historii berounské církevní správy, a zvláště berounského děkanství. Součástí této obsáhlé práce jsou i životopisy jednotlivých duchovních, kteří působili v děkanském úřadu v Seydlově rodném městě. Autor sepsal i kapitolu o svém vlastním životě. Tato kronika je uložena ve Státním oblastním archivu v Berouně ve fondu Římskokatolického děkanského úřadu v Berouně. Tato kronika nejspíš sloužila jako základ pro všechny práce, které byly o Seydlově životě sepsány.

Ze zápisů v kronice nejspíš vycházel i berounský učitel Jan Pravoslav Přibík, při sepisování Seydlova životopisu, který zveřejnil po jeho smrti v časopisu Česká včela. Článek byl rozdělen do dvou částí. První část životopisu¹³ vyšla ve 42. čísle, pokračování¹⁴ bylo zveřejněno ve 43. čísle časopisu z roku 1838.

Zmíněná kronika byla jistě základem i pro studie, jejichž autorem je berounský historik Miloš Garkisch. Jeho práce o životě Josefa Antonína Seydla jsou zveřejněny v edici Seydlovy kroniky¹⁵ a ve sborníku s názvem *Minulostí Berounska*¹⁶, který vydává Státní oblastní archiv v Praze.

Dále se základní informace o životě berounského děkana dočteme v práci zaměřené na Seydlovu sbírku hudebních skladeb. Josef Antonín Seydl byl velkým milovníkem hudby – hrál na housle a violoncello a pokoušel se o vlastní hudební tvorbu. Zároveň si opisoval a sbíral oblíbené skladby jiných autorů. O obsahu této hudební sbírky se dočteme v katalogu Jaroslava Holečka s názvem „*J. A. Seydl, decani Beronensis operum artis musicae collectio*.“¹⁷ Pro mou práci je důležitý zvláště úvodní článek, jenž pojednává o Seydlově životě, zbytek katalogu tvoří notové záznamy seřazené podle jednotlivých skladatelů.

---

¹² Státní oblastní archiv Beroun, fond Římskokatolický děkanský úřad Beroun, NAD 509, i. č. 1

¹³ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 332-334

¹⁴ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 340-342

¹⁵ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003. 254 s.

¹⁶ Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulostí Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 312-318

¹⁷ Jaroslav HOLEČEK, *J. A. Seydl, decani Beronensis operum artis musicae collectio. Catalogus*. Praha, 1976, s. 5-9

Josef Antonín Seydl byl vášnivým knižním sběratelem a soubor jeho knih se stal základem pozdější městské knihovny. Obsahem Seydlovy sbírky se zabýval berounský knihovník Josef Poch v knize „*Z kulturních dějin národního obrození*“.¹⁸ O počátku půjčování knih v Berouně se dočteme také v článku Jana Pravoslava Přibíka. Tento článek¹⁹ nalezneme ve 14. čísle časopisu Česká včela z roku 1841.

O dějinách Seydlova rodného města se můžeme dočíst v Pamětech královského města Berouna od Josefa Vávry.²⁰ Velmi přehledný a obsáhlý náhled do historie města Berouna nabízí také kolektivní práce Marie Tošnerové, Ireny Benkové, Miloše Garkische a Jiřího Topinky.²¹

---

¹⁸ Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, 74 s.

¹⁹ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Kostelní knihovna v Berouně*, Česká včela, roč. 8, č. 14, Praha 1841, s.55-56

²⁰ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, 442 s.

²¹ Marie TOŠNEROVÁ –Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, 423 s.

3 Církevní správa v Berouně

3.1 Církevní správa

Církevní správa na Berounsku se formovala již v průběhu středověku. Základní jednotkou v hierarchii katolické církve byly farnosti. V poslední třetině 13. století docházelo k územnímu členění diecézí na nové správní celky – děkanáty. Pražské arcijáhensství bylo rozděleno na deset děkanátů. Beroun patřil do správy Podbrdského děkanátu. Součástí Podbrdského děkanátu bylo 26 městských a vesnických far.

Funkce děkana – představitele kléru příslušného správního území – je doložena od 70. let 13. století. Děkan umožňoval propojení církevního kléru v daném děkanství s biskupem. Dohlížel na dodržování předpisů a na správný chod církevní správy. Původně však děkanský úřad nebyl vázán na konkrétní místo. Funkce děkana byla postupně udělována jednotlivým farářům působícím na území děkanátu. Stálý titul děkana byl udělen správcům berounského kostela až v roce 1661 za episkopátu arcibiskupa Arnošta Vojtěcha z Harrachu.²² Během jeho působení v úřadu arcibiskupa došlo k významným změnám církevní správy.²³

Pražská arcidiecéze byla rozdělena na nové správní celky – vikariáty. Ty byly tvořeny na základě krajového rozdělení. Beroun spadal nejprve pod kraj Podbrdský. V roce 1714 došlo ke změně krajského zřízení. V důsledku těchto změn byl sloučen kraj Podbrdský s krajem Vltavským. Vznikl tak nový Berounský kraj. Spolu s ním vznikl i Berounský vikariát.²⁴

V čele vikariátu stál vikář, jenž působil v daném území jako zástupce biskupa. Titul děkan zůstal zachován jako čestný titul u významnějších kostelů. Funkce vikáře nebyla volena ale udělována na základě osobních zásluh – proto se sídla vikariátů měnila.²⁵ První, kdo vytvořil seznam berounských vikářů byl Josef Antonín Seydl.²⁶ Ten ve své kronice uvádí, že mezi lety 1620-1621 působil v berounském kraji 21 vikářů. Během Seydlova působení v úřadu děkana byl vikářem František Oesterreicher, jenž pobýval v Žebráku. Funkci berounského vikáře

---

²² Alessandro CATALANO – Petr MAŤA, *Zápas o svědomí: kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598-1667) a protireformace v Čechách*, Praha 2008, 637 s.

²³ Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2005, s.191

²⁴ Tamtéž s. 134

²⁵ Marie TOŠNEROVÁ, *Farní správa na Berounsku a jej vývoj po Bílé hoře (1620-1713)*, In: *Minulost Berounska*, ročník 11, Beroun 2008, s. 43-71

²⁶ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 192-193

zastával mezi lety 1806-1820. V roce 1821 získal úřad vikáře Josef Malík, žijící v Hořovicích. Jak dlouho tuto funkci Josef Malík zastával, se již v Seydlově kronice nedočteme. Seznam berounských vikářů tímto jménem končí.

3.2 Patronátní právo

Berounští kněží byli do svého úřadu dosazováni na základě patronátního práva. Toto právo získávaly kostely založené panovníkem. Patronem berounského kostela bylo město Beroun a jeho radní. Jim byl svěřen dohled nad majetkem berounského kostela a jeho hospodařením. Patron kostela však neměl možnost samostatně jmenovat kněze k danému kostelu. Bylo mu však umožněno navrhnout vhodného kandidáta do úřadu kněžího. Nový kněz byl následně vybírán a potvrzován ve svém úřadu biskupem.²⁷

Po bitvě na Bílé Hoře bylo českým odbojným královským městům patronátní právo odebráno. O patrimoniální právo přišel i Beroun a nebylo možné, aby si místní dosadili kněze podle svého vlastního uvážení. Za dosazování nových církevních úředníků byl zodpovědný arcibiskup Arnošt z Harrachu. Po roce 1620 však mnoho duchovenstva odešlo do zahraničí a v Čechách nebyl dostatek katolických kněží, kteří by mohli obsazovat prázdné církevní úřady. Z tohoto důvodu musel často jeden duchovní správce působit na několika různých místech. Funkce berounského kněžího byla neobsazena až do roku 1625. Po tu dobu byl berounský kostel pod správou karlštejského děkana, který byl nejbližším katolickým duchovním v okolí. Aby se v Čechách zvýšil počet katolických kněží, byli povoláváni mniši a řeholníci z ciziny, nejčastěji z Polska. Roku 1625 byl do úřadu berounského děkana dosazen polský mnich Alexandr z Libánu. V roce 1652 obnovil Ferdinand III. městu patronátní právo. Toto právo však nebylo trvalé. Z listiny vyplývalo, že při nastoupení nového panovníka na český trůn musí Beroun o své patronátní právo znovu žádat. V roce 1708 byla podána žádost o trvalé patronátní právo. Císař Josef I. roku 1710 udělil městu patronátní právo „na věčné časy.“ Volba berounského děkana měla na základě tohoto práva probíhat tak, že městská rada navrhne tři kandidáty, z nichž císař vybere, kdo se stane děkanem. Z těchto kandidátů vybral panovník

---

²⁷ Zdeňka HLEDÍKOVÁ –Jan JANÁK –Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2005, s. 177

obvykle toho, kdo byl uveden v seznamu na prvním místě. Po schválení konzistoří byl kandidát dosazen na místo děkana.²⁸

3.3 Práce berounských duchovních

Z důvodu pobělohorského nedostatku duchovních byl berounský správní obvod velmi široký. Berounský farář za pomoci kaplana spravoval kostel sv. Jakuba Většího, kostel ve Zdicích, v Železné, v Počaplech, v Hudlicích a také v Chýňavě.²⁹ V roce 1655 byla ze správy berounského faráře odňata obec Železná a o dva roky později byla zřízena samostatná fara i ve Zdicích. Od roku 1785 již nepatřil do správy berounského děkanství kostel v Počaplech a v Hudlicích. Novými duchovními správci těchto kostelů se stali místní kaplani.

V děkanském kostele sv. Jakuba byla sloužena každý den mše. O nedělích a o svátcích se konaly dvě bohoslužby.

V průběhu roku probíhaly v Berouně oslavy jednotlivých církevních svátků. V rámci těchto oslav byla také často pořádána procesí směřující k různým nábožensky významným místům. Ve městě probíhaly i oslavy spojené s významnými událostmi v životě panovníka. Slavily se korunovace, uzavřené sňatky či narození nových členů panovnického rodu. Slavnostně byli také vítáni významní hosté při návštěvě města.

Nejvýznamnějším svátek slavili berounští obyvatelé 25. července – tedy svátek svatého Jakuba. V neděli po svátku svatého Jakuba bývalo posvícení, jenž bylo zahájené zpívanou mší. Následující den se zpívalo requiem, po jehož skončení se konalo procesí, které vedl berounský kněz ke kostelu Matky Boží u hřbitova na Plzeňském předměstí.³⁰ Během oslav tohoto svátku byl roku 1813 uveden do děkanského úřadu Josef Antonín Seydl.

---

²⁸ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editori: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 128-129

²⁹ Antonín PODLAHA, *Posvátná místa království českého: dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v království České*, díl II., Berounský, Bystřický a Plzeňský vikariát, Praha 1908, s. 7

³⁰ Marie TOŠNEROVÁ – Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s. 188

3.4 Berounské sakrální stavby

Nejvýznamnější berounskou církevní budovou je kostel sv. Jakuba Většího, jenž se nachází v centru města. Kostel byl založen spolu s městem Berounem, jeho historie tak sahá až do 13. století. Kostel přečkal v průběhu věků mnohé válečné konflikty a mnoho živelných katastrof. S tím se také pojí velké množství oprav a rekonstrukcí. Do své současné barokní podoby byl berounský trojlodní kostel přestavěn v průběhu 18. století. Během těchto rekonstrukcí došlo k rozšíření kostela o empory nad bočními loděmi kostela. V době působení Josefa Antonína Seydla v úřadu berounského děkana, v roce 1834, získal kostel nový krov.³¹

Do roku 1784 se v okolí kostela nacházel hřbitov. Na základě císařského dekretu ze dne 23. srpna 1784 musely být zrušeny městské hřbitovy a hrobky v kostelech a kláštorech. Nově měly být hřbitovy z hygienických důvodů zřizovány za hradbami měst.³² Dnes se na místě tehdejšího hřbitova nachází náměstí Josefa Antonína Seydla.

Druhou berounskou církevní stavbou je hřbitovní kostel Matky Boží. Vzhledem ke svému umístění za hradbami města byl často nazýván kostel „Zábranský.“³³

Z důvodu nedostatečné kapacity hřbitova v blízkosti kostela sv. Jakuba byl v roce 1525 zřízen nový hřbitov spolu s hřbitovním kostelem. Tento kostel však velmi brzy zchátral, neboť největší péče a finanční podpora byla věnovaná berounskému hlavnímu kostelu. Mezi lety 1738 - 1744 proběhla stavba nového barokního kostela, ve kterém následně sloužili bohoslužby členové piaristického řádu.³⁴

V roce 1904 byl hřbitov od kostela Matky Boží přemístěn na nově zřízený městský hřbitov. Na hřbitově byla postavena v barokním slohu malá kaple zasvěcená sv. Václavovi.³⁵

Nedaleko městského hřbitova stojí kaple Panny Marie Bolestné. V místě, kde se dnes tato kaple nachází, vyvěral pramen. Tento pramen měl být v roce 1723 označen skrze vidění

---

³¹ Antonín PODLAHA, *Posvátná místa království českého: dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v království České*, díl II., Berounský, Bystřický a Plzeňský vikariát, Praha 1908, s. 1-12

³² Marie TOŠNEROVÁ – Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s. 190.

³³ Antonín PODLAHA, *Posvátná místa království českého: dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v království České*, díl II., Berounský, Bystřický a Plzeňský vikariát, Praha 1908, s. 12-16

³⁴ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, s. 379-382

³⁵ Antonín PODLAHA, *Posvátná místa království českého: dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v království České*, díl II., Berounský, Bystřický a Plzeňský vikariát, Praha 1908, s. 16

za zázračný. V blízkosti pramene byla postavena malá kaple a dřevěný kříž. Pramen se stal vyhledávaným poutním místem. V roce 1749 byla k tomuto léčivému prameni vystavěna křížová cesta. V roce 1787 však byla kaple na základě císařského dekretu zrušena. Budova v následujících letech chátrala a musela být stržena. V letech 1893-1895 se uskutečnila stavba nové novogotické kaple podle návrhu architekta Josefa Mockera.³⁶

---

³⁶ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, s. 382-385

4 Život Josefa Antonína Seydla

Prvním písemný doklad o narození Josefa Antonína Seydla nalezneme v církevní matrice, jenž obsahuje jména dětí narozených v Berouně a blízkém okolí v letech 1761-1784.³⁷

Z matričního záznamu zjistíme, že byl Josef Antonín pokřtěn hned v den svého narození – tedy 9. dubna 1775. Křest provedl berounský kaplan Josef Weibert. Jeho rodiči byli měšťan a mlynář František Seydl a Veronika Seydlová. V matričním záznamu jsou dále zapsána jména kmotrů. Hlavními kmotry (levans) byli Antonín Hlawsa a Josef Fritz. Dalšími kmotry (testes) byli Franc Winohradský a Rosalia Holeczkin. Je zde zaznamenáno i náboženské vyznání – u všech zápisů v matrice je totožně uvedeno katolické vyznání. Jako místo narození je zapsán Beroun – pražské předměstí.

Jeho otec, František Seydl, se do Berouna přistěhoval z Rejnova na Rakovnicku se svou první manželkou.³⁸ Brzy František Seydl ovdověl a následně uzavřel dne 10. května 1772 sňatek s Veronikou Horáčkovou, dcerou mlynáře Václava Horáčka z Hostimi. Zápis o jejich sňatku nalezneme v matrice oddaných z let 1760-1788 z farnosti ve Svatém Janu pod Skalou.³⁹ František Seydl měl z prvního manželství syna Františka. S manželkou Veronikou měl čtyři dcery a tři syny – Josefa, Jana a Martina.⁴⁰ Josef Antonín Seydl ve své závěti jmenuje tři své sestry – Marii, Veroniku a Rosálii.⁴¹

Konkrétním místem narození Josefa Antonína Seydla byl berounský Dolejší mlýn. Dolejší mlýn se nachází ve východní části města Beroun, na ostrově na řece Berounce. Mlýn je postaven mimo původní městské opevnění – za Pražskou bránou v místech, která byla dříve nazývána pražským předměstím.

Historické prameny dokládají na tomto místě mlýn již v roce 1437. Tehdy jej vlastnil mlynář Petr a později jeho syn Matěj. V roce 1582 získal mlýn pražský měšťan Zikmund Kapr. Mezi lety 1620-1635 náležel mlýn městu a byl pronajímán. V roce 1635 jej odkoupil Jan Štechl. O dvanáct let později mlýn koupil za 653 zlatých Pavel Hladký. Po jeho smrti mlýn spravovala vdova Dorota, jenž se později znovu provdala za Václava Podleského. V roce 1765 se jim narodila dcera Tekla, která se stala známou operní zpěvačkou. Kvůli zadlužení přešel roku 1770

³⁷ <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3910/153> (zobrazeno 4.5.2023)

³⁸ Josef KLEMPERA, *Vodní mlýny v Čechách*, Díl I., Praha 2000, s. 34-37

³⁹ <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/12735/35> (zobrazeno 4.5.2023)

⁴⁰ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, s. 329

⁴¹ *Studijní nadání v Království českém* (1830-1850), v Praze 1897, 5. svazek, s. 20

mlýn do dražby. Vybavení mlýna zahrnovalo dvě složení⁴², dvě stoupy, valchu, pilu, zahradu a 7 korců pole. Cena celého komplexu byla odhadnuta na 6 400 zlatých. Výsledná cena však byla jen 4 140 zlatých, které zaplatil František Seydl. Mlýn rodině Seydlů patřil mnoho let. Jeden mlynář z rodiny Seydlů zastával v letech 1861-1868 funkci starosty. Dnes je dům č. 2 v ulici Na Ostrově známý pod jménem Zajíčkův mlýn.

Josef Antonín Seydl nastoupil dne 25. srpna 1780 – tedy již v pěti letech – do berounské triviální školy.⁴³ Seydlovým učitelem byl Jiří Nechanický, který v Berouně působil jako kantor a varhaník a byl také výborným houslistou.⁴⁴ Seydl ve své kronice popisuje, jak škola v té době vypadala. Jednalo se o jednu místnost, která byla určena ke studijním účelům a zároveň jako obytný prostor pro vyučujícího. Tato místnost měla jen dvě malá okna a žáci seděli u stolů naproti sobě. Psát se učili křídou na černou prkennou tabulku. Žáci si museli nosit z domova dřevo na zátop ve školní místnosti. Seydl ve svých vzpomínkách zmiňuje i fyzické tresty vyučujícího.⁴⁵

V roce 1786, po svátku Všech svatých, poslal František Seydl své syny Josefa a o rok mladšího Jana do Kounova na Rakovnicku, aby se zde zdokonalovali v německém jazyce a ve hře na housle.

V roce 1788 se Josef Antonín cvičil ve hře na housle v Kublově u učitele Jana Vižiny, který byl výborným hráčem na varhany, housle, violoncello a také skladatelem hudby.⁴⁶ V tomto roce také hrál Seydl v Žebráku houslový koncert od skladatele Václava Pichla u příležitosti primiční mše svaté syna žebračského primasa Pistoriuse.⁴⁷

O rok později, na den svatého Prokopa, byl Seydl přijat na fundační místo prvního houslisty na Svaté Hoře v Příbrami. V Příbrami také do roku 1792 studoval na latinské škole u bývalého jezuita Františka Kolaříka.⁴⁸ Po smrti svého otce se Seydl vrátil zpět do rodného města.

---

⁴² „Složení“ = soustrojí, které slouží k mletí.

⁴³ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 10

⁴⁴ *Národní škola*, č. 25, Praha 1868, 18.6., s. 197

⁴⁵ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 173

⁴⁶ *Národní škola*, č. 25, Praha 1868, 18.6., s. 197

⁴⁷ Jaroslav HOLEČEK, *J. A. Seydl, decani Beronensis operum artis musicae collectio. Catalogus*. Praha, 1976, s. 5

⁴⁸ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 10

Josef Antonín Seydl uvádí ve své kronice⁴⁹, že jeho otec zemřel 23. prosince 1792. Toto datum uvádí i jeho blízký přítel Jan Pravoslav Přibík ve svém článku o Seydlově životě.⁵⁰

V matrice zemřelých z let 1782-1802⁵¹ je však uvedeno, že František Seydl, měšťan a mlynář berounský zemřel 24. prosince 1792. Z matričního záznamu se dočteme, že František Seydl zemřel v 51 letech a byl pohřben dva dny po své smrti, tedy 26. prosince, arcidiákonem Josefem Každým. U matričního záznamu je pozdější dodatek s informací o tom, že byl František Seydl otcem berounského děkana Josefa Antonína Seydla.

Po svém návratu do Berouna Seydl dále studoval na normální škole. Na piaristické škole se učil u pátera Wolfganga.⁵² Také zde pokračoval ve studiu hry na housle u pátera Graciána Svobody.

Od roku 1794 studoval na Novoměstském piaristickém gymnáziu v dnešní ulici Na příkopě v Praze. Zde studoval s výborným prospěchem u pátera Nycefora rétoriku a poetiku.⁵³

Dále pokračoval Seydl ve studiu na filozofické fakultě Karlovo-Ferdinandovy univerzity, kde podle svých slov „obíral se mudrckým uměním“.

Před Seydlovým nástupem na univerzitu se v její organizaci odehrálo mnoho významných změn. Do roku 1773 byla filozofická a teologická studia vedena jezuitským řádem. Po zrušení řádu bylo vedení univerzity předáno do rukou světských a úředních osob. Výuka však nadále probíhala v prostorách Klementina. Studium na filozofické fakultě v této době trvalo tři roky a jeho úspěšné splnění bylo podmínkou pro přijetí ke studiu právnímu, teologickému a lékařskému. Do vydání nového studijního řádu ze dne 29. června 1784 probíhala výuka na univerzitě v latinském jazyce. Josef Antonín Seydl se však již učil v jazyce německém. Na filozofické fakultě bylo možné studovat matematiku, fyziku, etiku, světové dějiny, přírodopis, fyzikální geografii, vyšší matematiku, astronomii, pomocné vědy historické a klasickou literaturu. Nově byl kladen důraz na odbornou specializaci vyučujících. Přednášky se konaly pět dní v týdnu, ve čtvrtky se však nevyučovalo na žádném stupni tehdejších škol. Nově bylo nutné hradit za studium roční poplatky ve výši dvanácti zlatých.⁵⁴

---

⁴⁹ Státní oblastní archiv Beroun, fond Římskokatolický děkanský úřad Beroun, NAD 509, i. č. 1

Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 332

⁵¹ <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3929/46> (zobrazeno 4.5.2023)

⁵² Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 332

⁵³ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 332

⁵⁴ Jan HAVRÁNEK, *Univerzita, její zřízení, správa a studenstvo*, Dějiny univerzity Karlovy III. 1802-1918, Praha 1997, s. 19-31

Na pražské univerzitě Josef Antonín Seydl navštěvoval přednášky Karla Heinricha Seibta. Karl Heinrich Seibt byl roku 1762 jmenován profesorem „krásných umění“ na pražské univerzitě. Přednášel o mravnosti, vychovatelství, německé stylistice a dějepisectví. Od roku 1766 působil na pražské arcibiskupské konzistoři a také se stal profesorem církevních dějin v pražském arcibiskupském semináři. Tyto pozice zastával do zrušení jezuitského řádu v roce 1775. V tomto roce se stává „ředitelem studií filozofických v Praze a gymnázií v Čechách.“⁵⁵ Karl Henrich Seibt byl prvním vyučujícím, který při svém výkladu neužíval latinský jazyk. Své přednášky z filozofie a teologie vedl v jazyce německém. Mimo jiné byl autorem disciplinárního řádu pro pražská gymnázia a zasadil se o zřízení 4 pouze českých gymnázií. V roce 1779 byl jmenován královnou Marií Terezií královským radou. O čtyři roky později byl jmenován rektorem pražské univerzity. Jeho osvícenské názory měly velký vliv na české vlastence – například Josefa Dobrovského nebo Josefa Jungmanna. Na univerzitě působil do roku 1801.⁵⁶

Josef Antonín Seydl byl také žákem Augusta Gottlieba Meissnera. August Gottlieb Meissner působil mezi lety 1785-1805 na pražské univerzitě jako ordinář estetiky a klasické literatury. Byl prvním protestantem, jenž působil na pražské univerzitě po bitvě na Bílé Hoře. Také zde vydával časopis s názvem *Apollo*.⁵⁷ Obsah jeho přednášek z estetiky a teorie slovesných umění zaznamenal například Josef Jungmann.⁵⁸ V roce 1805 z Prahy odešel zpět do rodného Německa, kde působil jako konsistoriální rada ve Fuldě. Během svého života sepsal mnoho literárních děl. Je autorem románů, novel či operet a patřil mezi průkopníky kriminální literatury v německém jazyce.⁵⁹

Dále Josef Antonín Seydl navštěvoval přednášky z českého jazyka a literatury u Františka Martina Pelcla. František Martin Pelcl působil na počátku své pedagogické kariéry jako vychovatel a soukromý učitel ve významných šlechtických rodinách. Nejprve byl

---

⁵⁵ *Ottův slovník naučný*, díl 22. Rozkošný – Schoppe, Praha 1904, s. 789-90

⁵⁶ *Ottův slovník naučný*, díl 22. Rozkošný – Schoppe, Praha 1904, s. 789-90

⁵⁷ Helena LORENZOVÁ, *Pražská léta Augusta Gottlieba Meissnera. Časopis Apollo*, In: Mezi časy – kultura a umění v českých zemích kolem roku 1800, Plzeň 1999, s. 88-97

⁵⁸ Tomáš HLOBIL, *Pražské univerzitní přednášky z estetiky a poetiky Augusta Gottlieba Meissnera podle zápisků Josefa Jungmanna*. Česká literatura – časopis pro literární vědu, ročník 52, číslo 4, Praha, 2004, s. 466-484

⁵⁹ František Ladislav RIEGER, *Slovník naučný*, díl 3. F-Chyžice, Praha 1866r. 220-221

zaměstnán v rodině Šternberků, následně mu hofmistrovský úřad nabídl hrabě František Antonín Nostic. Díky těmto pozicím se František Martin Pelcl dostal do společnosti předních představitelů osvícenské inteligence. Také mu zde bylo umožněno bádání v rozsáhlých šlechtických knihovnách. Spolu s Josefem Dobrovským pracoval na uspořádání a zkatalogizování knihovny a archivu písemností ve vlastnictví hraběte Nostice. V průběhu jeho života mu byly nabízeny pozice profesora ve Vídni či Erfurtu. Žádnou z těchto nabídek nepřijal. Až roku 1793 získal místo prvního profesorem českého jazyka na pražské univerzitě. Zde působil až do svého úmrtí v roce 1801. František Martin Pelcl byl autorem mnoha historiografických prací, ale také knih zaměřených na stylistiku a gramatiku českého jazyka. Podílel se také na vydávání periodik.⁶⁰

Josef Antonín Seydl na univerzitě navštěvoval také přednášky Stanislava Vydry. Stanislav Vydra byl obrozeneckým katolickým knězem, ale také matematikem. Roku 1772 se stal profesorem matematiky na pražské univerzitě. Je autorem náboženských kázání, matematických učebnic, ale také dějepisných prací.⁶¹ Mezi lety 1789-1799 zastával funkci děkana filozofické fakulty. V roce 1800 se stal rektorem univerzity. Na akademické půdě působil do roku 1803, kdy oslepl a nebyl schopen se dále věnovat pedagogické činnosti.⁶²

Dále Josef Antonín Seydl navštěvoval přírodovědecké přednášky u Vincence Blahy a přednášky z fyziky a chemie u Františka Schmita.⁶³

Pro jeho budoucí práci byly však nepochybně důležité zvláště přednášky u Františka Antonína Steinského. František Antonín Steinský působil po dobu 35 let na malostranské normální škole. Vyučoval zde kaligrafii, dějepis, přírodopis a latinu. Poté se ucházel o vedení katedry obecných dějin na Karlovo-Ferdinandově univerzitě. Tato snaha však nebyla úspěšná. Dále se Steinský ucházel o vedení stolice pomocných věd historických. Spolu s ním se ucházel o vedoucí pozici Mikuláš Adaukt Voight. Dvorským dekretem vydaným 24. října 1784 byl však jmenován do funkce prvního ordináře katedry „diplomatiky, numismatiky, heraldiky a starožitností“ František Antonín Steinský. Tuto funkci zastával Steinský až do své smrti v roce 1816. O obsahu jeho přednášek se můžeme dočíst v zápiscích jednoho z jeho studentů – Petra

---

⁶⁰ Zdeněk ŠIMEČEK, *František Martin Pelcl*, In: Věstník Československé akademie věd, ročník 78, číslo 4, Praha 1969, s. 410-425

⁶¹ Václav PETRBOK, *Stanislav Vydra mezi Balbínem a Jungmannem*, In: Mezi časy – kultura a umění v českých zemích kolem roku 1800: sborník příspěvků z 19. ročníku sympozií k problematice 19. století, Plzeň, 1999, s. 190-207

⁶² *Ottův slovník naučný*: díl 27 Vůz-Žyžkowski, Praha 1908, s. 20-22

⁶³ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s.10

Bolzana.⁶⁴ Studenti měli možnost docházet i na soukromé přednášky, které zahrnovaly exkurze do knihoven a archivů. Případně měli studenti možnost nahlédnout do Steinského soukromé diplomatické sbírky, jíž byl vlastníkem. V roce 1811 se stal děkanem filozofické fakulty. Jako ordinář působil na univerzitě až do své smrti v roce 1816.⁶⁵

Poté se Seydl rozhodl pro studium teologie a 4. listopadu 1797 vstoupil do arcibiskupského semináře v pražském Klementinu. Zde vyučoval osvícenský teolog a vlastenecký pedagog Jiljí Bartoloměj Chládek. Jiljí Chládek působil na počátku své pedagogické kariéry jako vyučující v pražském Norbertinu.⁶⁶ Zde přednášel filozofii, církevní právo a církevní dějiny. Od roku 1778 vyučoval také na Karlovo-Ferdinandově univerzitě, kde se stal prvním profesorem české pastorální teologie. Bohosloví na univerzitě vyučoval až do své smrti v roce 1806.⁶⁷ Jeden z jeho spisů⁶⁸ se řadí mezi první česky psané vysokoškolské učebnice. Dále je autorem například i příručky o správném užití českého jazyka. Roku 1794 se stal rektorem univerzity.⁶⁹

Dalšími vyučujícími byly profesori Pfrogner, Ulman, Fischer, Voldřich a Frič.⁷⁰ Seydl v semináři studoval tři roky teologii, katechismus a italštinu. Věnoval se také hudbě – snažil se komponovat vlastní skladby pro violoncello a housle.

Po dokončení studií byl Seydl 24. srpna 1800 vysvěcen na podjáhna. Dne 8. září téhož roku byl svěcen na jáhna a v tom samém měsíci – na den svatého Matouše – 20. září byl Josef Antonín Seydl vysvěcen na kněze. Svěcení se uskutečnilo v 8 hodin ráno v kapli sv. Václava na Pražském Hradě a světícím biskupem byl Václav Leopold Chlumčanský z Přestavlk a Chlumčan. Václav Leopold Chlumčanský zastával během svého života mnoho církevních úřadů. Působil ve funkci kanovníka pražské metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze, byl generálním vikářem či biskupem v Litoměřicích. Dne 13. května roku 1814 byl jmenován pražským arcibiskupem. Ve všech těchto úřadech se věnoval charitě a vykonal mnoho

---

⁶⁴ Zdeněk ŠIMEČEK, *Z počátků výuky pomocných věd historických na pražské univerzitě*, In: Acta Universitatis Carolinae : Historia Universitatis Carolinae Pragensis : Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy, roč. 25, č. 1, Praha 1985, s. 33-47

⁶⁵ Jan KAHUDA, *Franz Steinsky, první profesor pomocných věd historických na pražské univerzitě*, In: Pomocné vědy historické v současné historiografii a archivnictví, Praha 2018, s. 183-197

⁶⁶ Premonstrátská kolej sv. Norberta byla vzdělávací institucí vysokoškolského typu. Norbertinum bylo úzce spojeno s arcibiskupským seminářem.

⁶⁷ Karel BERÁNEK, *Teologická fakulta*, Dějiny Univerzity Karlovy II. 1622-1802, Praha 1995, s. 95

⁶⁸ Jiljí Bartoloměj CHLÁDEK, *Počátkové opatrnosti pastýřské I-III, 1780-1781*

⁶⁹ *Ottův slovník naučný*, díl 12. CH-Sv. Jan, Praha 1897, s. 218

⁷⁰ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 333

dobročinných skutků. Finančně se podílel na založení Národního muzea. Roku 1813 byl jmenován tajným radou.⁷¹

V den svého vysvěcení Seydl opustil arcibiskupský seminář. Svou první mši sloužil Josef Antonín Seydl v rodném Berouně v den svátku svatého Václava – 28. září roku 1800. Během této mše byl přítomen tehdejší děkan Kliment Köberle a tehdejší kaplan Janda. V tento den se konalo také procesí do děkanského kostela sv. Jakuba. Průvodu se účastnili zmínění duchovní a také vedení města. U této příležitosti byla na počest Josefa Antonína Seydla zpívána píseň, kterou složil Šimon Höpler. Ten působil v Berouně jako učitel a ředitel kůru mezi lety 1807-1814.⁷²

V říjnu roku 1800 odešel Seydl do Rokycan, kde působil jako mladší kaplan. Tehdejším děkanem a vikářem v Rokycanech byl Ján Künstler, starším kaplanem byl Ig. Heyrowský. Seydl ve své kronice uvádí, že jeho roční plat činil 60 zlatých. Seydl zde nebyl příliš spokojen a zvažoval, že by se ucházel o úřadu kaplana v Plzni.⁷³

V následujícím roce byl však Seydl povolán zpět do svého rodného města, aby vykonával úřad fundučního kaplana. Práce zde byla pro mladého kaplana náročná, neboť tehdejšího děkana Klimenta Köberleho sužovala dna (podagra) a tak musel Seydl duchovní službu vykonávat sám. I přes náročnou práci v berounském kostele převzal ještě dne 5. října 1801 od faráře Jiljího Tichého správu fary a farního archivu v Počaplech u Králova Dvora. Zde Josef Antonín Seydl administroval až do 9. února 1802 - do nástupu nového faráře Vojtěcha Zumpeho.⁷⁴

Na podzim roku 1805 po bitvě u Ulmu se plnily lazarety v českých městech raněnými vojáky. Mezi ležícími pacienty se snadno šířily choroby, kterými se častokrát nakazili i ošetřovatelé. Na přelomu let 1805 a 1806 byl v Berouně rozšířen břišní a skvrnitý tyfus. Při péči o nemocné vojáky se nakazil i Josef Antonín Seydl, kterého tyfus připoutal na dva měsíce k lůžku. V únoru roku 1806 už však byl schopen sloužit mši v kostele sv. Jakuba.

Jan Pravoslav Přibík uvádí, že se následně nakazil při ošetřování pacientů také tehdejší děkan Köberle, jenž této nemoci podlehl.⁷⁵

---

⁷¹ *Ottův slovník naučný*, díl 12. CH- Sv. Jan, Praha 1897, s. 248-249

⁷² Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, s. 392

⁷³ SOA Beroun, Děkanský úřad Beroun, inv. č. 1, *Memorabilia ecclesiae Beronensis*

⁷⁴ SOA Beroun, Děkanský úřad Beroun, inv. č. 1, *Memorabilia ecclesiae Beronensis*

⁷⁵ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s.333

Děkan Kliment Köberle de Laepach et de Lauro zemřel dne 7. března 1806. Zápis o jeho úmrtí nalezneme v matrice zemřelých z let 1803-1824.⁷⁶ Jako důvod úmrtí je zde však uvedena „apoplexia“, tedy mrtvice. Pohřben byl Kliment Köberle 9. března 1806 kaplanem Josefem Antonínem Seydlem, který byl po smrti děkana učiněn administrátorem. Ve funkci administrátora Seydl působil jeden měsíc a 24 dní.⁷⁷ Dle matriky⁷⁸ Seydl vykonávat pohřební obřady od 13. února do 7. května téhož roku. Poté vykonávání těchto liturgických obřadů převzal nově jmenovaný děkan Josef Janda.

Seydl také žádal o uprázdněné místo berounského děkana, jeho žádost však byla zamítnuta. Kromě Josefa Antonína Seydla a Josefa Jandy se o tento úřad ucházeli kněz Josef Lüftner – administrátor v Karlštejně, kněz František Třeský – lokalista v Lánech, kněz Jan Bechyně z Lažan – farář v Janovicích.⁷⁹

Ve stejném čase se uvolnilo také místo děkana v Lochovicích. V roce 1806 Josef Antonín Seydl žádal Jana Černého, který byl správcem lochovického panství a patronem zdejšího církevního benefícia, o uprázdněné místo lochovického děkanství. Jan Černý, rytíř z Edlmunthu, této žádosti vyhověl a místo lochovického děkana svěřil Josefu Antonínu Seydlovi. Kolem deváté hodiny dopoledne dne 18. dubna obdržel Seydl prezentaci přímo z rukou Jana Černého. O dvě hodiny později složil přísahu u kanovníka a konzistoriálního rady Dopše (Dobeše?).⁸⁰ Poté žádal konzistoř o ustanovení nového administrátora v Berouně, který by zaujal jeho dosavadní místo. Konzistoř jeho žádosti dne 10. května 1806 vyhověla. V Lochovicích Seydl působil až do roku 1813. Jan Pravoslav Příbík uvádí, že „tam (v Lochovicích) nic pamětihodného nepřišlo se“. Zmiňuje však, že Seydl zde vyučoval katolickému náboženství Žida Josefa Kůna, který se 28. května 1809 nechal pokřtít.⁸¹ Více informací o této změně náboženského vyznání jsem bohužel nedohledala.

Po smrti děkana Josefa Jandy v roce 1808 se Seydl podruhé pokoušel o získání děkanského místa v kostele sv. Jakuba. Ani jeho druhý pokus nebyl úspěšný. Spolu s ním žádali o prázdný úřad kněz Jan Holejcha – farář v Počapích (Počaplech) a Václav Beršan

---

⁷⁶ <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3930/18> (zobrazeno 4. 5. 2023)

⁷⁷ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s.180

⁷⁸ <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3930/18> (zobrazeno 4. 5. 2023)

⁷⁹ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s.180

⁸⁰ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 333

⁸¹ Tamtéž, s. 333

z Rottenburku (Rottenburgu) – farář na Slapech. Děkanský úřad připadl poslednímu jmenovanému.⁸²

O dva roky později opustil Václav Beršan z Rottenburgu svůj církevní úřad v Berouně a odešel vykonávat úřad kanovníka kapituly u sv. Ducha v Hradci Králové. Tehdy žádal Seydl o děkanský úřad potřetí, tentokrát již úspěšně. Spolu s ním žádali o děkanský úřad Jan Holejcha – farář v Počapích (v Počaplech), Filip Vaněček – administrátor v Třepsku, František Němejc – farář ve Všeradících, Antonín Weinmann z Weinfeldu – katecheta a direktor hlavní školy v Táboře.⁸³

Postup zasílání žádosti o tento církevní úřad popsal Josef Antonín Seydl ve své kronice berounského děkanství. Každý, kdo měl zájem ucházet se o uprázdněné místo berounského děkana, musel odeslat svou žádost včetně příloh pražské konzistoři a magistrátu. Následně byl seznam kandidátů předán podkomořímu. Ten žádosti předal guberniu, dále byl soupis „čekanců“ odeslán poštou do Vídně. Každá instituce měla na vyřízení žádosti lhůtu 6 týdnů. Císař obvykle vybral toho uchazeče, kterého konzistoř umístila na první místo (primo loco) seznamu zájemců o úřad děkana. Následně vídeňské úřady odeslaly poštou ke guberniu jeho jmenování. Poté krajský úřad vystavil jmenovací listinu, jež byla odeslána na hospodářský úřad, na kterém vybraný uchazeč svou žádost podával. S touto prezentací se nově ustanovený děkan musel hlásit u generálního vikáře, před kterým také musel složit přísahu. Poté, co byla novému děkanovi udělena jurisdikce, mohl se kdykoliv stěhovat do Berouna.

Žádost Josefa Antonína Seydla o místo berounského děkana byla schválena všemi institucemi i panovníkem. Berounským děkanem se Josef Antonín Seydl stal 4. března 1813, o den později byl ve svém úřadu potvrzen pražskou konzistoří.

Poté Seydl opustil svůj úřad v Lochovicích a odebral se zpět do svého rodného města. Dne 15. května slavnostně vjel do Berouna v kočáře taženém dvěma páry koní, doprovázeli jej měšťané ve svých kočárech a na koních.⁸⁴

V den svátku svatého Jakuba – 25. července 1813 byl Seydl slavnostně instalován do děkanského úřadu páterem Václavem Neumannem, jenž působil jako kanovník v chrámu svatého Víta na Pražském hradě. Této slavnostní události se účastnil i Prokop Placer –

---

⁸² Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 182

⁸³ Tamtéž, s. 184.

⁸⁴ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, s. 301

guberniální rada a berounský krajský hejtman. Přítomen byl i tehdejší představený berounského vikariátu – František Oesterreichr. Josef Antonín Seydl zastával spolu s úřadem berounského děkana i funkci sekretáře berounského vikariátu.

Podle inventáře, který Seydl sepsal v roce svého nástupu do funkce, byl majetek děkanství ve špatném stavu. Budova děkanství chátrala stejně jako děkanský příbytek. Zanedbávané byly i polnosti, které náležely k děkanství a bylo zapotřebí investovat mnoho peněz ke zlepšení této situace. Také bylo nutné zorganizovat účty zádušní, špitální a účty ústavu pro chudé. Za tuto práci byla Seydlovi udělena pochvala v podobě konzistoriálního dekretu z 24. května 1817. Seydl se kromě organizace účetních záležitostí snažil i o zvelebení celého děkanství včetně zahrady – Přibík zmiňuje mnoho druhů ovocných stromů, které Seydl nechal v zahradě vysázet.⁸⁵

Josef Antonín Seydl se v Praze dne 7. září roku 1836 zúčastnil korunovace Ferdinanda I. českým králem. Josef Vávra ve svých Pamětech uvádí, že se Seydl z této události vrátil „churav od nastuzení, z čehož se vyvinuly souchotě.“⁸⁶

Jan Pravoslav Přibík uvádí, že Seydl v listopadu 1836 onemocněl „asiatickou ouplavicí“, ke které se později přidaly „souchotiny“.⁸⁷ Vyléčit se jej pokoušel lékař Leopold Schirmer, který působil v letech 1835-1837 jako děkan lékařské fakulty v Praze. Jan Pravoslav Přibík jmenuje ještě lékaře Antona Nekolu a lékaře Schmolznopa, kteří se také snažili Seydlův zdravotní stav zlepšit.

Josef Antonín Seydl zemřel 6. července 1837 čtvrt hodiny po poledni. Bylo mu 62 let. Tělo Josefa Antonína Seydla bylo přemístěno z děkanství do děkanského kostela, po čtyřech dnech byly jeho ostatky přeneseny přes náměstí na hřbitov. Slavnostního průvodu se účastnil vikář berounského kraje Václav Moc a dále úředníci magistrátu, vrchnostenští úředníci, studenti se svými učiteli, cechovní mistři a mnoho dalších lidí. Během obřadu v kostele hrálo Mozartovo Requiem a smuteční řeč vedl „vlastenec P. Vorel.“⁸⁸

Zápis o jeho úmrtí nalezneme v matrice zemřelých z let 1825-1865.⁸⁹ Podle zápisu z matriky zemřel Seydl v domě číslo 24 – tedy v budově berounského děkanství na dnešním Seydlově náměstí. V matrice je Josef Antonín Seydl titulován jako děkan berounský a knížecí

---

⁸⁵ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 334

⁸⁶ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 304.

⁸⁷ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 341

⁸⁸ Tamtéž, s. 342

⁸⁹ <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3931/91> (zobrazeno 4.5.2023)

arcibiskupský vikariátní sekretář. Je zde zapsáno, že působil 24 let v úřadu berounského děkana. Jako důvod úmrtí byl uveden „zánět plic“ (Lungenlähmung), který se rozvinul v tuberkulózu (Lungenschwindsucht).

Zápis v matrice zemřelých obsahuje i pozdější dodatek s informacemi o tom, jak bylo nakládáno s ostatky Josefa Antonína Seydla. V roce 1904 došlo k jejich přenesení na nově zřízený berounský hřbitov. Povolení k manipulaci s ostatky vydalo c. a k. okresní hejtmanství v Hořovicích.

Spolu s jeho ostatky byl na tento hřbitov přemístěn i velký železný kříž s vyobrazením Krista, který je do dnes dominantou hřbitova. Pod křížem se nachází nápis „Zakladatel kříže tohoto byl vlastenec důstojný pán Josef Antonín Seydl děkan Berounský“. Před křížem je v zemi umístěna náhrobní deska, na které čteme nápis „Zde odpočívá Jos. Ant. Seydl, narozen v Berouně dne 9. dubna 1775, umřel co děkan Berounský dne 5. července 1837“. Na zadní straně podstavce železného kříže se nachází nápis „Obstaral a postavil bratr Jan Seydl.“ Pod tímto křížem se nacházejí náhrobky dalších tří církevních hodnostářů. Prvním z nich je Václav Lerch (1842-1929), děkan berounský. Druhým z nich je Josef Bartoš (1870-1931) - biskup, konsistoriální rada a novobystřický děkan. Třetí náhrobek patří Gustavu Novákovi (1919-2006), berounskému děkanovi.

Seydl měl velký zájem o to, aby se po jeho úmrtí o jeho místo posledního odpočinku s úctou pečovalo. Své požadavky na péči o svůj hrob zapsal i do své závěti, kterou sepsal v roce 1831.⁹⁰

Nástupcem Josefa Antonína Seydla v úřadu berounského děkana byl Vincenc Labler. Nový děkan se přistěhoval do města 21. prosince 1837. Do té doby působil jako farář ve Stodůlkách.⁹¹

---

⁹⁰ *Studijní nadání v Království českém (1830-1850)*, 5. svazek, Praha 1897, s. 18-22.

⁹¹ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 304.

5 Korespondence

Cenným historickým pramenem pro studium historie je soukromá korespondence. V osobním fondu Josefa Antonína Seydla nalezneme korespondenci s mnohými osobnostmi, které jsou neodmyslitelně spjaté s národním obrozením.

Doložena je korespondence s Josefem Dobrovským, Františkem Palackým, Josefem Vojtěchem Sedláčkem, Šebestiánem Hněvkovským, Janem Jeníkem z Bratřic, Janem N. V. Zimmermannem, Maxmiliánem Františkem Millauerem, Václavem Beršanem z Rottenburgu, Simeonem Karlem Macháčkem, Karlem Aloisem Vinařickým nebo Josefem Slavíkem.

Vliv národního obrození lze vnímat ve všech dopisech – v korespondenci je kladen velký důraz na užívání národního jazyka a vztah k vlasti je vyzdvihován i v úvodních osloveních. V korespondenci je použito například oslovení „Učený a horlivý Čechu!“ nebo „Urozený pane – příteli Český!“. Svého přítele Františka Palackého Seydl oslovuje „Drahocenný vlastenče!“

Tematický obsah dopisů také dokládá, že se Josef Antonín Seydl aktivně účastnil soudobého národního života. Hlavním tématem korespondence je česká literatura nebo záležitosti, které se týkají Vlasteneckého muzea. Dále Seydl psal přátelům o postupu své práce na berounské kronice. Mnohé historické údaje pro svou kroniku získával Seydl za pomoci svých přátel.

Nejstarší dopis ze Seidlovy korespondence je adresovaný Šebestiánovi Hněvkovskému.

Šebestián Hněvkovský se narodil v roce 1770 v Žebráku. Od roku 1781 studoval na berounské piaristické škole a následně absolvoval studium na piaristickém gymnáziu v Praze. Později studoval na filozofické a právnické fakultě pražské univerzity. Poté zastával funkce radního v Plánici u Klatov a Žebráku, od roku 1805 úřad starosty v Poličce.⁹² Řadí se mezi první autory národního obrození, kteří začali psát poezii v českém jazyce. Jeho dílo je inspirováno českou historií a je psáno jednoduchým stylem, kterému rozuměly i nižší společenské vrstvy.

S Josefem Antonínem Seydlem se nejspíš Hněvkovský seznámil během svého působení ve funkci radního v Žebráku. Šebestián Hněvkovský tento úřad zastával mezi lety 1805-1826.

---

⁹² *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 11 Hédypathie-hýždě, Praha 1897, s. 400-401

Seydl mezi lety 1806-1813 působil jako děkan v nedalekých Lochovicích. V Žebráku se v té době scházela společnost vlastenců, kteří si vzájemně přednášeli své básně a diskutovali o české kultuře.⁹³

Josef Antonín Seydl se během svých studií v arcibiskupském semináři učil italsky, proto prostřednictvím Šebestiána Hněvkovského zakoupil do své knihovny 102 svazků italsky psaných knih, které byly původně součástí knihovny hraběte Künigla. V dopise ze 4.1.1812 Seydl uvádí, že za italské knihy zasílá 50 zlatých a lituje, že některá vydání knih nejsou kompletní. V odpovědi ze 7.1. 1812 vybízí Hněvkovský Seydla, aby z italských knih překládal pro časopis „Hlasatel český“, který vydával Jan Nejedlý mezi lety 1806-1819. Seydl skutečně na článkách pro Hlasatele pracoval. Rozpracoval například překlad básně Osvobozený Jeruzalém od Torquata Tassa z roku 1580.⁹⁴ Tento překlad však nedokončil a v časopise Hlasatel nebyla zveřejněna ani žádná jiná jeho další práce.

V dalším dopise Šebestyánovi Hněvkovskému popisuje Seydl svou snahu o šíření časopisu Čechoslav, který začal v roce 1820 vydávat Václav Rodomil Kramerius.⁹⁵

Dopis z 18. října 1820 je adresovaný Janu Jeníkovi z Bratřic. Jan Jeník z Bratřic (1756-1845) byl vojenským důstojníkem, jenž měl velký zájem o český jazyk a českou literaturu. Vytvořil jednu z prvních sbírek českých lidových písní. Vášnivě sbíral a opisoval i další česká díla. Je autorem 27 rukopisných svazků, také sepsal svůj vlastní životopis. Po jeho smrti byly některé jeho spisy vydány tiskem.⁹⁶

Jan Jeník z Bratřic žádal skrze berounského radního Antonín Šoušu o zapůjčení nejstarší berounské matriky z let 1601 až 1632. Seydl Jeníkovi z Bratřic matriku zasílá z velké úcty, kterou chová k tomuto českému vlastenci.⁹⁷

Dopis z 1. října 1826 je adresovaný Františku Palackému. František Palacký (1798-1876) je jednou z nejvýznamnějších postav národního obrození. Narodil se do početné rodiny hodslavického učitele Jiřího Palackého. První vzdělání František Palacký získal od svého otce, následně navštěvoval školy v Kunvaldu (Kuníně), v Trenčíně a v Prešpurku (Bratislavě). Další vzdělání si Palacký doplňoval pomocí samostudia. Byl vášnivým čtenářem a mezi jeho zájmy patřilo studium jazyků, historie, politika, filozofie a estetika. Zdokonalování v těchto vědních

⁹³ Josef POCH, *Z korespondence Josefa Antonína Seydla*, Listy filologické 75, Praha 1951, s. 133

⁹⁴ Josef POCH, *Kronikář Josef Antonín Seydl*, Časopis Společnosti přátel starožitností, č.3/1957 s. 154

⁹⁵ Josef POCH, *Z korespondence Josefa Antonína Seydla*, Listy filologické 75, Praha 1951, s. 213

⁹⁶ *Ottův slovník naučný illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 13. Jana-Kartas, Praha 1898, s. 22

⁹⁷ Čeněk ZÍBRT, *Neuberkův exemplář zápisků Jana Jeníka z Bratřic, nyní v musejní bibliotece*, Časopis Musea království Českého, ročník 81, číslo 1, Praha 1907, s. 102-103

disciplínách mu umožnila jeho přítomnost ve vyšší společnosti. Mezi lety 1819-1823 působil jako vychovatel ve šlechtických rodinách. Během pobytu ve Vídni měl možnost navštívit císařskou obrazárnu a bibliotéku. Také se zde seznámil s Josefem Dobrovským. Prostřednictvím Josefa Dobrovského se Palacký dostal do styku s českými šlechtici, kteří stáli u zrodu nové instituce Vlasteneckého muzea. Díky těmto vztahům bylo Palackému umožněno začít s tiskem Muzejního časopisu, jenž v prvním letech vycházel jak v českém, tak i německém jazyce. Později bylo vydávání německé verze časopisu přerušeno.⁹⁸ Dále měl Palacký zájem vydat encyklopedický slovník, za tímto účelem byla založena Matice česká. Další institucí, ve které působil František Palacký byla Královská česká společnost nauk. Tato společnost byla předchůdcem dnešní Akademie věd České republiky. V roce 1845 předložil českým stavům žádost o založení českého národního divadla. Během revolučního roku 1848 byl Palacký zvolen poslancem říšského sněmu. Od roku 1861 zasedal jako poslanec v Českém zemském sněmu.⁹⁹

František Palacký je autorem mnoho českých i německých knih. Nejvýznamnějším dílem je nejspíše jeho historiografická práce. Mezi lety 1836-1867 vycházelo jeho dějepisné dílo s názvem *Geschichte von Böhmen* financované českými stavy. Palacký však chtěl čtenáře informovat o dějinách národa i v českém jazyce. Z toho důvodu vydával mezi lety 1848-1872 tak *Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě*. Během svého života sepsal mnoho dalších dějepisných knih a příruček. Napsal také pojednání o estetice či slovník české filozofické terminologie. Mezi jeho díla patří i básně či politické pojednání o budoucnosti rakouského císařství. Podílel se také na tvorbě Riegrova slovníku naučného.

Josef Antonín Seydl ve svém dopise informuje Františka Palackého o zaslání peněz za publikace vydané Vlasteneckým muzeem. Za publikaci „*Monatschrift der Gesellschaft des vaterländischen Museums in Böhmen*“ zaplatil Seydl 3 zlaté a „*Časopis společnosti vlastenského Museum v Čechách*“ si předplatil za 1 f a 15 kr stříbra.¹⁰⁰

Mezi Seydlovi nejbližší přátele patřil Josef Jungmann. Lze předpokládat, že si vyměnili mnoho dopisů. Josef Antonín Seydl však na sklonku svého života odeslal jejich společnou korespondenci Josefu Jugmannovi s tušením svého brzkého skonu.

---

⁹⁸ *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 11 Hédypathie-hýždě, díl 19. P-Pohoř, Praha 1902, s. 39-73

⁹⁹ Jaroslav GOLL, *František Palacký*, In: *Český časopis historický*, 4. ročník, Praha 1898, s. 211-279

¹⁰⁰ Josef POCH, *Z korespondence Josefa Antonína Seydla*, Listy filologické 75, Praha 1951, s. 282

Josef Jungmann (1773-1847) se narodil pouze o dva roky dříve než Josef Antonín Seydl. Jeho rodným městem jsou Hudlice, které se nacházejí nedaleko Berouna. První vzdělání získal v Hudlicích. Od roku 1784 navštěvoval berounskou piaristickou školu. Následně pokračoval ve studiu na piaristickém gymnáziu v Praze. Od roku 1793 byl studentem filozofické fakulty Karlovo-Ferdinandovy univerzity. Poté studoval na právnické fakultě. V roce 1800 přijal místo profesora na gymnáziu v Litoměřicích. O patnáct let později začal vyučovat v Praze na akademickém gymnáziu. V roce 1834 byl jmenován ředitelem tohoto gymnázia.¹⁰¹ Josef Jungmann byl také členem akademické obce pražské univerzity, vzhledem k tomu, že zde získal doktorát z filozofie. Reálně však nikdy na filozofické fakultě nepřednášel. Přesto byl však dvakrát zvolen jejím děkanem a v roce 1840 i rektorem univerzity.¹⁰² Celý svůj život se Josef Jungmann zabýval studiem českého jazyka. Do svého rodného jazyka přeložil mnoho zahraničních děl klasické literatury, sepsal také příručky o správném užívání českého jazyka. Je autorem pojednání o historii české literatury a v neposlední řadě také autorem pětidílného slovníku česko-německého. Stál také u zrodu Matice české, která mu také umožnila vydat jeho obsáhlý česko-německý slovník.¹⁰³

Dopis z 11. března 1835 je adresovaný Josefu Jungmannovi. V tomto dopise Seydl zasílá Jungmannovi část rukopisu nalezeného v městském archivu. Bohužel není známo, o jaký rukopis se jedná. Dále se Seydl táže na adresu evangelického kazatele a další významné osobnosti národního obrození – Jana Kollára. Nakonec oznamuje svůj další objev z berounského archivu – dvě písně z roku 1632, jejichž autorem je Daniel Erasmus Račinský.¹⁰⁴

Na konci svého života píše Josef Antonín Seydl dopis svému celoživotnímu příteli Josefu Jungmannovi dopis, ve kterém se s ním loučí a zasílá mu na zpět všechny dopisy, které od Jungmanna obdržel. Dále svému příteli zasílá výsledek své dlouhodobé práce – rukopis berounské kroniky. Žádá o její případné dokončení a následné svázání. Dále prosí, aby byla dokončená kronika věnována českému muzeu. Spolu s rukopisem své kroniky odeslal Josef Antonín Seydl Josefu Jungmannovi také tři křišťály, které měly být předány Vlasteneckému muzeu. Seydl také uděluje povolení k vydání stručného výtahu z jeho kroniky pod názvem

---

¹⁰¹ Josef KOUBA, *Josef Jungmann*, životopisný nástin, Praha 1873, 24 s.

¹⁰² Josef PETRÁŇ, *Filozofická fakulta v letech 1802-1848*, Dějiny Univerzity Karlovy 1802-1918, díl 3., Praha 1997, s. 83

¹⁰³ Josef KOČÍ, *Josef Jungmann a české národní obrození* In: Slovánský přehled, sborník statí, dopisů a zpráv ze života slovanského, číslo 2. ročník 59, Praha 1973, s. 112-130

¹⁰⁴ Josef POCH, *Z korespondence Josefa Antonína Seydla*, Listy filologické 75, Praha 1951, s. 282-285

„Wýtah z kroniky o Berouně, sebrané a sepsané od Josefa Antonína Seydla, nynj ale uspořádané atd.“¹⁰⁵ Josef Jungmann Seydlovi ještě odpověděl listem ze 30. června 1837.¹⁰⁶ V dopise píše, že zasláné listy i rukopis pro muzeum přijímá ale věří, že bude moci Seydlovi po jeho uzdravení kroniku i dopisy vrátit zpět. Josef Antonín Seydl však těžké nemoci 5. července téhož roku podlehl a kroniku již sám dokončit nestihl.

V dopisech jsou patrné city, které k sobě tyto dva dlouholetí přátelé chovali. Jungmann končí svůj dopis slovy: „Libaje Vás tisíckrát, zůstávám Vašnosti oddaný a upřímný přítel a ctitel Josef Jungmann.“¹⁰⁷

V roce 1869 byl zveřejněn v časopise *Květy*¹⁰⁸ dopis, jež napsal Josef Jungmann svému „milovanému, drahému“ příteli Josefu Antonínu Seydlovi. Tento list byl napsán dne 15. ledna 1835 v Praze. Jungmann ve svém dopise vzpomíná na zesnulého Jana Nejedlého (+31. prosince 1834), jehož pohřbu se Jungmann účastnil i přesto, že spolu v předchozích letech vedli spory. Také zmiňuje časovou náročnost práce na jeho *Slovníku*.

---

¹⁰⁵ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 341

¹⁰⁶ Josef POCH, *Z korespondence Josefa Antonína Seydla*, Listy filologické 75, Praha 1951, s. 285

¹⁰⁷ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 341

¹⁰⁸ *Květy* 4, č. 13, 1869, s. 104

6 Společnost Vlasteneckého muzea v Čechách

6.1 Vlastenecké muzeum a Matice česká

Na počátku 19. století začaly vznikat zcela nové instituce – muzea, jež měla sloužit k rozvoji vědy a vzdělávání lidu. Za vznikem těchto institucí stála šlechta, která se zajímala o vědu a vlastnila velké množství soukromých přírodovědných sbírek. Právě tyto soukromé sbírky se stávaly základem muzejních expozic.

V Čechách se začala utvářet idea vzniku Vlasteneckého muzea roku 1816. V této době sužoval obyvatele Evropy hladomor. Česká šlechta z tohoto důvodu založila humanitní spolek, který měl za úkol zajistit dostatek finančních prostředků na zakoupení obilí. Finančně tento spolek podpořil i císař. V následujícím roce se však již podařilo vypěstovat dostatek úrody. Vystala tak nová otázka – Jak využít finanční dary, které shromáždil humanitní spolek? Šlechtic František Josef z Klebelsbergu vypracoval návrh na založení Národního muzea. Každý, kdo se rozhodl finančně podpořit vznik této instituce měl být pokládán za zakladatele muzea a jeho jméno mělo být zapsáno do zakládací knihy. Spolu s muzeem měla být založena i společnost jeho činných členů. V čele společnosti měl stát prezident a výbor, který byl volený z aktivních členů spolku.

Dne 15. dubna 1818 bylo vydáno provolání nejvyššího purkrabího hraběte Františka Kolovrata – „An die vaterländischen Freunde der Wissenschaften“. Josef Jugmann toto provolání přeložil do českého jazyka a dne 25. dubna 1818 bylo otištěno v Císařsko-královských vlasteneckých novinách.

Tímto dokumentem bylo založeno Vlastenecké muzeum v Čechách, jenž mělo plnit funkci vědeckého ústavu reprezentujícího historickou jednotu českého království. U zrodu muzea stáli šlechtici František Josef z Klebelsbergu, Kašpar Šternberk, Antonín Isidor z Lobkovic, František Šternberk a Prokop Hartmann.¹⁰⁹ Spolu s nimi se podíleli na založení muzea také historici – Josef Dobrovský, Gelasius Dobner, Mikuláš Adaukt Voight či František Martin Pelcl.

---

¹⁰⁹ Josef HANUŠ, *Národní muzeum a naše obrození, k stoletému jubileu založení musea 2. Založení vlasteneckého muzea v Čechách a jeho vývoj do konce doby Šternberkovy (1818-1841)*, Praha 1923, s. 34

Základ muzejních sbírek tvořily dary ze soukromých sbírkových souborů výše zmíněných šlechticů. Jednalo se zvláště o dary přírodovědného charakteru – sbírka nerostů, sbírka rostlin v podobě herbáře či sbírka přírodovědeckých knih.

V původním návrhu svolání však chyběly zmínky o badatelské činnosti v oblasti národních dějin. Zapsání tohoto vědeckého zaměření do zakládajícího svolání prosadil až Kašpar Šternberk.¹¹⁰ Svolání nejvyššího purkrabího také neobsahovalo žádné informace o podpoře českého jazyka.

Čeští vlastenci však pevně doufali, že záměrem této nově vzniklé instituce bude i snaha o rozvoj národního jazyka a finanční podpora české literatury. Doposud museli autoři vydávat díla vlastním nákladem nebo za podpory mecenášů, kteří se na tisku finančně podíleli.

Hlavními představiteli národního muzea byli šlechtici, kteří ovládali jen německý či francouzský jazyk. Z tohoto důvodu byla úřední řečí Vlasteneckého muzea právě němčina. V tomto jazyce vycházely všechny dosavadní vydané muzejní publikace, ale i stanovy, protokoly a všechny ostatní úřední písemnosti. Změna nastala v roce 1827.

V tomto roce byl zahájen tisk muzejních časopisů. Redakci toho časopisu vedl František Palacký. Časopis původně vycházel ve dvou jazycích – v češtině a v němčině. Německý časopis muzejní společnosti vycházel pouze čtyři roky, poté bylo vydávání časopisu ukončeno z důvodu malého zájmu veřejnosti. Český časopis muzejní společnosti plnil požadovanou funkci podporovatele českého jazyka a nové výtisky vycházejí do dnes.¹¹¹

Stále však bylo potřeba vytvořit ustálenou vědeckou terminologii. Za tímto účelem měl být vydán encyklopedický slovník, který by nabízel vysvětlení odborných termínů v českém jazyce. V roce 1830 byl zřízen Sbor k vědeckému vzdělání řeči a literatury české, který měl pracovat na vydání tohoto slovníku. Redaktory byli jmenováni Josef Jungmann, František Palacký a Jan Svatopluk Presl. Tento sbor založil „zvláštní pokladnici jménem Matice česká“. Matice česká byla založena svoláním z 1. ledna 1831. Z finančních darů příznivců Vlasteneckého muzea mělo být financováno vydávání českých knih. Hlavním cílem Matice české bylo vydání slovníku českého jazyka a české encyklopedie. Ti, kteří podpořili Matici českou finančním darem v hodnotě minimálně 50 zlatých ve stříbře byli považováni za zakladatele Matice české a měli nárok na získání jednoho výtisku každé knihy, jež byla vydána

---

¹¹⁰ Klára WOITŠOVÁ, *Časopis Národního muzea v letech 1827-2012*, In: Český lid, ročník 100, 25.3.2013, s. 8

¹¹¹ Klára WOITŠOVÁ, *Časopis Národního muzea v letech 1827-2012*, In: Český lid, ročník 100, 25.3.2013, s. 5-26

za podpory Matice. Největšími sponzory Matice české bylo zejména duchovenstvo – faráři, kaplani a studenti teologie.¹¹² Josef Antonín Seydl přispěl v roce 1832 do fondu Matice české 25 zlatých.¹¹³

K duchovenstvu se také často obracelo vedení muzea s prosbami o pomoc. Muzeum bylo v písemném kontaktu s arcibiskupstvím a také s jednotlivými českými biskupy. Vedení Vlasteneckého muzea žádalo duchovní, aby šířili povědomí o této nově vzniklé instituci. Případně měli v kostelech vybírali drobné finanční příspěvky pro muzeum. Dalším způsobem, kterým duchovní mohli pomoci Vlasteneckému muzeu byla možnost shromáždit co nejvíce historických informací o místě svého působiště.¹¹⁴

Po dlouhou dobu nemělo Vlastenecké muzeum vhodné prostory k ukládání svých sbírek. Od roku 1818 byly muzejní sbírky umístěny v pronajatém minoritském klášteře sv. Jakuba na Starém městě. Dále byly sbírky shromažďovány v soukromých bytech – například v bytě hraběte Hartinga na Malé Straně.¹¹⁵ V roce 1819 byly Vlasteneckému muzeu propůjčeny prostory Šternberského paláce na Hradčanech. Následně k uložení muzejních sbírek sloužil Nostický palác v dnešní ulici Na Příkopě. Současná „historická budova Národního muzea“ byla pro veřejnost otevřena až v roce 1891.

6.2 Společnost Vlasteneckého muzea

Spolu s institucí muzea byla vytvořena i Společnost Vlasteneckého muzea. Společnost byla založena v momentě, kdy došlo ke schválení jejích stanov – dne 14. června 1822. Součástí stanov byla i definice práv a povinností členů muzejní společnosti.

V čele této společnosti stál prezident a výbor, kteří byli zvoleni na ustavující schůzi dne 23. prosince 1822. Členy tohoto výboru byli většinou příslušníci šlechtického stavu. Prezidentem společnosti byl zvolen hrabě Kašpar ze Šternberka. Dalšími činnými členy byli zvoleni hrabě Jiří Buquoy, Josef Dobrovský, hrabě Jan Krakovský z Kolovrat, rytíř František z Gerstneru, profesor Maxmilian Millauer a profesor Josef Steinmann. Funkci jednatele

---

¹¹² Eva RYŠAVÁ, *Počátky a rozvoj Matice české*, In: Muzejní a vlastivědná práce, číslo 4, ročník 38, Praha 2000, s. 203-212

¹¹³ Josef HANUŠ, *Národní muzeum a naše obrození, k stoletému jubileu založení musea 2. Založení vlasteneckého musea v Čechách a jeho vývoj do konce doby Šternberkovy (1818-1841)*, Praha 1923, s. 421

¹¹⁴ Tamtéž, s. 66

¹¹⁵ Tamtéž, s. 83

vykonával Augustin Longin z Lobkovic a funkci pokladníka zastával František ze Šternberka.¹¹⁶

Na této ustavující schůzi zazněly slavnostní proslovy Františka Antonína hraběte Kolovrata, Kašpara hraběte Šternberka a Prokopa hraběte Hartmanna. Proslovy těchto osobností jsou v tištěné podobě uloženy v SOA Berouně jako součást osobního fondu Josefa Antonína Seydla.¹¹⁷

Součástí osobního fondu Josefa Antonína Seydla je i korespondence se členy nově zakládané Společnosti vlasteneckého muzea v Praze. Korespondence, případně její koncepty, prohlubují povědomí o Seydlově vztahu k historii a vlastenectví. Současně je tato korespondence přínosná pro studium dějin Vlasteneckého muzea a případných změn v jeho vedení.

Ještě před oficiálním založením fungoval prozatímní výbor muzea, se kterým byl Seydl v písemném kontaktu. Prozatímní vedení muzea se v roce 1819 rozhodlo pro jmenování „sběratelů“ v každém kraji. Tento sběratel měl za úkol šířit povědomí o nově zakládaném muzeu, shromažďovat peněžité příspěvky a také starožitnosti, staré knihy, rukopisy, mince či přírodniny, které se měly stát součástí sbírek Vlasteneckého muzea. Sběratelé měli vést protokoly, v kterých uváděli množství peněz a jiných darů věnovaných muzeu. Tyto záznamy odesílali sběratelé na konci každého čtvrtletí muzeu. Součástí jejich práce bylo také šíření publikací a „pojednání“ – výročních zpráv vydávaných muzeem.¹¹⁸

Josef Antonín Seydl byl navržen profesorem Josefem Vojtěchem Sedláčkem do sboru sběratelů. Dne 15.května 1819 byl prozatímním výborem muzea odeslán Seydlovi dopis, kde jej výbor žádá, aby tuto funkci přijal. Pod dopisem jsou podepsáni Kašpar Maria Sternberg, František Josef ze Šternberka-Manderscheidu a František Josef z Klebelsbergu.¹¹⁹

Josef Antonín Seydl dne 6. června 1819 odeslal těmto šlechticům svou odpověď, ve které potvrzoval svou podporu Vlasteneckému muzeu. V dopise vyjádřil vděčnost za možnost pracovat pro tuto nově vzniklou instituci.¹²⁰

---

¹¹⁶ Josef HANUŠ, *Národní muzeum a naše obrození, k stoletému jubileu založení musea 2. Založení vlasteneckého muzea v Čechách a jeho vývoj do konce doby Šternberkovy (1818-1841)*, Praha 1923, s. 117

¹¹⁷ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Antonína Seydla NAD 947

¹¹⁸ Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulostí Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 315

¹¹⁹ Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulostí Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 315

¹²⁰ Archiv Národního muzea, fond Národní muzeum NAD 1, sign. B1/IV/5

V novinách Kaiserlich-königliche privilegierte Prager Zeitung byl v pátek 2. července 1819 zveřejněn seznam jmenovaných sběratelů pro jednotlivé kraje. V kraji berounském byli muzejními sběrateli jmenováni „Karl Franz - k. k. Bergoberamtsvorsteher zu Příbram“ a „Josef Anton Seydel – Dechant zu Beraun.“¹²¹

Miloš Garkisch ve své práci o vztahu Josefa Antonína Seydla k Vlasteneckému muzeu uvádí, že Seydl na výzvu šlechticů odpovídá až dopisem ze dne 21. září 1819.¹²² V tomto dopise však již Seydl odeslal muzeu výpis z protokolu příspěvků a darů za měsíce červenec, srpen a září roku 1819. Současně žádal o zaslání více exemplářů provolání z 15. dubna 1818, které by mohl šířit mezi obyvateli kraje.

Josef Antonín Seydl sepsal dne 15. října 1819 německy psaný oběžník, který byl postupně odeslán jednotlivým farářům berounského kraje. V tomto německy psaném dopise vyzývá duchovenstvo k tomu, aby vyjádřilo podporu nově založené instituci Vlasteneckého muzea. Seydl zde uvedl, že kdykoliv rád přijme příspěvky do muzejních sbírek v podobě rukopisů, listin, knih, kreseb, mincí, pečetí, či map.¹²³ Pod výzvou sepsanou Josefem Antonínem Seydlem se nachází seznam měst berounského kraje. K názvům měst připojili duchovní působící v těchto městech své podpisy a datum. Oběžník putoval po berounském kraji až do března roku 1820. Dne 11. března 1820 se dostal oběžník zpět do Berouna, kde jej Josef Antonín Seydl znovu opatřil svým podpisem.¹²⁴

Poté co byl Josef Antonín Seydl jmenován do funkce sběratele začal si vést svůj německy psaný sbírkový protokol ve formě osmistránkového sešitu o rozměrech 230x375mm. V sešitu je uvedeno celkem 41 darů muzeu. U každého záznamu v protokolu je uvedeno číslo jednací, jméno dárce, popis daru a datum zápisu. V protokolu jsou také zaznamenány dny, kdy sběratel odeslal zápis s dary do muzea. Tento protokol Seydl založil na základě „Ponaučení pro sběrající členy Národního muzea v Čechách.“ I toto ponaučení je součástí Seydlova osobního fondu.¹²⁵

První záznam v protokolu je ze dne 21. července 1819. Poslední zápis Seydl do protokolu zapsal 5. května 1824.¹²⁶ Nejčastější formou daru byl finanční příspěvek. V protokolu je 14 záznamů o finančním daru muzeu. Dále je v sešitu zaznamenáno 13 darovaných knih nebo

¹²¹ Kaiserlich-königliche privilegierte Prager Zeitung, 2. červenec 1819, Praha 1819

¹²² Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulost Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 315

¹²³ Jiří RAK, *Koncepce historické práce Vlasteneckého muzea v Čechách*, Časopis Národního muzea – řada historická, ročník 153, číslo 2, Praha 1984, s. 104

¹²⁴ Archiv Národního muzea, fond Národní muzeum NAD 1, sign. B1/IV/17

¹²⁵ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Antonína Seydla NAD 947

¹²⁶ Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulost Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 316

rukopisů. Tituly knih jsou uvedeny v původním jazyce. Součástí záznamu je také rok, místo vydání a jméno tiskaře knih. Většinu knih věnoval muzeu sám Josef Antonín Seydl. Dalším jeho darem je sbírka 115 otisků pečetí, které sám shromáždil. Šest záznamů v protokolu je věnováno darům do numismatické muzejní sbírky. Zápisy v protokolu obsahují opisy mincí, místo nálezu a případně okolnosti, za kterých byly mince nalezeny. V protokolu jsou uvedeny ještě 4 starožitnosti a 4 dary do přírodovědecké muzejní sbírky. Některé nálezy mincí a fosilií z okolí Berouna Seydl také popsal ve své kronice. Například se zde dočteme podrobný popis nálezu zkamenělého borového dřeva. Tato zkamenělina byla nalezena dne 15. května 1822 u vsi Lhotka. Nálezci této zkameněliny ji rozdělili na pět kusů, aby se o neobvyklý nález mohli podělit. Seydlovi se podařilo jeden z těchto kusů získat a dne 28. května 1822 jej odeslal do muzea. Později byly odeslány do muzea ještě další dva kusy tohoto nálezu.¹²⁷

Korespondence, kterou Seydl vedl s muzeem mezi lety 1820-1824, najdeme v jeho osobním fondu ve formě konceptů a následných odpovědí z muzea. Hlavním tématem dopisů jsou informace o sběratelské činnosti – hlášení o nových členech, výše získaných finančních příspěvků či popis darů získaných do muzejních sbírek.¹²⁸ Muzeum postupně zaslalo Seydlovi nabídky vydávaných publikací a zásilky již vydaných tiskovin. Vedení muzea Seydla například žádalo o pomoc s rozšířením prodeje Pravopisu rusko-českého od Antonína Jaroslava Puchmajera a prvního geodetického plánu Prahy od Josefa Jüttnera.¹²⁹ Doručené dopisy byly opatřeny pečetí patřící českému zemskému guberniu. Dne 8. února 1823 byla z muzea odeslána pozvánka na generální shromáždění Společnosti Českého vlasteneckého muzea. Tato pozvánky již byla opatřena pečetí „Českého muzea“.¹³⁰

V několika následujících letech Seydl nejspíše s vedením muzea v písemném kontaktu nebyl. Další korespondence s Vlasteneckým muzeem pochází až z roku 1833.

Dopisem ze dne 21. prosince 1835 se Seydl přidal k českým vlastencům, kteří žádali o změnu úředního jazyka vlasteneckého muzea. Čeští vlastenci odesílali muzeu dopisy psané pouze českým jazykem, aby dali najevo svůj zájem o užívání rodného jazyka i v úřední korespondenci.¹³¹

---

¹²⁷ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, 40-41

¹²⁸ Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulost Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 316

¹²⁹ Tamtéž, s. 317.

¹³⁰ Tamtéž, s. 317.

¹³¹ Josef HANUŠ, *Národní muzeum a naše obrození, k stoletému jubileu založení muzea 2. Založení vlasteneckého muzea v Čechách a jeho vývoj do konce doby Šternberkovy (1818-1841)*, Praha 1923, s. 276

Podle posledního zápisu v sběratelském protokolu Josefa Antonína Seydla je pravděpodobné, že aktivním sběratelem byl pouze do roku 1824. Přesto byl Seydl na stránkách časopisu vydávaného muzea uváděn až do své smrti roku 1837 jako „sbírající aud.“ Ze zpráv v muzejním časopise se dočteme, že Seydl jednotlivými předměty do sbírek muzea přispíval i nadále.

V prvním čtvrtletí roku 1833 věnoval Josef Antonín Seydl do sbírek minerálů a zkamenělin „zkamenělé konské zuby třenowni a kus dřeva zkamenělého.“¹³² Nejspíš se jedná o archeologický nález, který Seydl odeslal do muzea dne 9. února 1833. Seydl v příloženém dopise uvedl, že muzeu zasílá „slonové zkamenilé stoličky“ vykopané na Plzeňském předměstí v srpnu 1831.¹³³ Ve stejném čtvrtletí odeslal do muzea příspěvek do numismatické sbírky. Jednalo se o šest malých mincí, jeden početní groš a jednu medaili odlitou z železa.¹³⁴

V prvním čtvrtletí roku 1835 rozšířil Josef Antonín Seydl muzejní sbírku rud a zkamenělin o zkamenělou kost¹³⁵ a numismatickou sbírku o jednu měděnou minci.¹³⁶

Během druhého čtvrtletí roku 1837 odeslal do muzejní sbírky nerostů a zkamenělin „3 hlazené prohledny (Bergkrystall)“¹³⁷

Po roce 1837 bylo jméno Josefa Antonína Seydla, děkana berounského, uváděno v muzejním časopise v seznamu „zakladatelů zemřelých.“

V roce 1838 byl Josef Antonín Seydl zmíněn v proslovu Josefa hraběte Nostice. V této řeči, kterou pronesl hrabě Nostic na všeobecném shromáždění Společnosti Vlasteneckého muzea dne 18. dubna 1838, byl jmenován Seydl spolu s ostatními „smrtí odňatými“ členy muzejní společnosti.¹³⁸

---

¹³² *Časopis českého museum* 7, číslo 1, Praha 1833, s. 117

¹³³ Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulost Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, str. 317

¹³⁴ *Časopis českého museum* 7, číslo 1, Praha 1833, s. 119

¹³⁵ *Časopis českého museum* 9, číslo 1, Praha 1835, s.124

¹³⁶ *Časopis českého museum* 9, číslo 1, Praha 1835, s.127

¹³⁷ *Časopis českého museum* 11, číslo 3 Praha 1837, s.382

¹³⁸ *Časopis českého museum* 12, číslo 3. Praha 1838, s. 310

7 Literární tvorba

7.1 Historiografická tvorba

Josef Antonín Seydl věnoval během svého života mnoho času tvorbě svého historiografického díla. Po vzoru svých obrozeneckých současníků sepsal Seydl velice obsáhlou historickou práci o svém rodném městě Berouně. Jeho dílo bylo zveřejněno až po jeho smrti.

Josef Antonín Seydl mohl získat první inspiraci pro psaní své kroniky zaměřené na historii berounského děkanství již během svého působení ve funkci kaplana v Rokycanech (mezi lety 1800-1801). Tehdejší rokycanský děkan Jan Künstler založil pamětní knihu rokycanského vikariátu s názvem „*Liber Memorabilium Ecclesiae, Capellarumg Rokicanensium.*“ Děkan Künstler byl také v kontaktu s Josefem Dobrovským, který se zajímal o dochované rukopisy a staré tisky uložené ve zdejší knihovně.¹³⁹

Svou práci Josef Antonín Seydl zakládal na studiu historického materiálu. Cenným archivním materiálem, z kterého mohl Seydl vycházet byla práce jeho předchůdce – berounského děkana Josefa Každého.

7.1.1 Josef Každý

První, kdo projevil zájem o studium starých písemností v Berouně byl děkan Josef Každý. Žádné jeho dílo sice nevyšlo tiskem, přesto však sepsal mnoho dějepisných prací o berounském regionu. Pro svou práci shromáždil množství historických dat, se kterými dále pracoval Josef Antonín Seydl. Ten také ve své kronice¹⁴⁰ sepsal životopis děkana Josefa Každého.

---

¹³⁹ Jana CINKEOVÁ, *Představitelé katolické církve v Rokycanech v letech 1734-2014*, Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň 2015, s. 20

¹⁴⁰ Státní oblastní archiv Beroun, fond Římskokatolický děkanský úřad Beroun, NAD 509, i. č. 1, Memorabilia ecclesiae Beronensis

Josef Každý se narodil 10. března 1723 v Berouně. Ve svém rodném městě se naučil číst, psát a také se zde učil zpěvu. Dále ve svých studiích pokračoval v Praze. Na pražské univerzitě dokončil studium filozofie a teologie. Vysvěcen na kněze byl 21. prosince 1748. Následně působil v různých církevních úřadech. Byl knězem v kostele sv. Haštala na Starém Městě Pražském a také v Berouně. Poté se stal v Prašném Újezdu osobním kaplanem hraběte Ferdinanda ze Štampachu.¹⁴¹ Dále působil jako kaplan a následně farář v Osově. V roce 1764 se stal berounským vikářem, v tomto úřadu působil 32 let.

Studiem historie se začal zabývat během svého působení v církevních úřadech v Osově. V roce 1756 začal sepsovat pamětní knihu osovského kostela, jenž rozdělil na čtyři části. Tyto „fragmenty“ (jak jednotlivé kapitoly sám nazval) jsou věnované dějinám kostela, popisu kostela, popisu oltářů, inventáři kostela, fundacím a „úředním“ zápisům jako byly seznamy duší, zkoušky snoubenců nebo vzor žádosti o dispens při sňatku.¹⁴²

Kronika je velmi obsáhlá i přesto, že autor neměl mnoho historického materiálu, ze kterého by mohl při své práci vycházet. Po odchodu Josefa Každého z Osova se v zapisování do kroniky nepokračovalo. Další zápisy pocházejí až z roku 1859.

Josef Každý byl 11. září 1767 jmenován děkanem v Berouně. Jeho jmenování bylo spojeno s velkými finančními výdaji. Za poplatky vídeňské dvorské kanceláři složil 255 zlatých, celková suma za právní úkony spojené s jeho jmenováním byla 451 zlatých a 37 krejcarů.¹⁴³ Působení v jeho rodném městě mu umožnilo studovat archivní materiál uložený v archivu městském, děkanském i vikariátním. Dalším zdrojem informací pro jeho práci byly historické literární prameny. Informace pro svou práci čerpal z Kroniky české Václava Hájka, z děl Bohuslava Balbína, Jana Františka Beckovského, Jana Dubravia, Tomáše Pešiny z Čechorodu atd. Je pravděpodobné, že Josef Každý byl majitelem těchto knih. Knihovna děkana Každého byla po jeho smrti rozebrána. Část této knižní sbírky později odkoupil Josef Antonín Seydl.

Josef Každý na základě svého bádání sepsal práci s názvem „Liber memorabilium Berounae čili dějiny děkanství, děkanského kostela i města se týkající.“ Tato práce je uložena v pozůstalosti Josefa Každého jen v podobě konceptů a náčrtů a není zřejmé, zda v minulosti

---

¹⁴¹ Miloš GARKISCH, *Děkan Josef Každý, první historik města Berouna*. In: Středočeský sborník historický, 22-23, 1996-1997, s. 84

¹⁴² Miloš GARKISCH, *Děkan Josef Každý, první historik města Berouna*. In: Středočeský sborník historický, 22-23, 1996-1997, s. 85

¹⁴³ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 165

existovala i originální podoba kroniky. I Josef Antonín Seydl v archivu pátral po případném rukopisu této práce, ale našel pouze zmíněný koncept, mnoho poznámek a výpisů z archiválií. Josef Každý na svém historickém výzkumu pracoval mezi lety 1767-1798. Jeho zápisy se nachází na 491 listech, jsou rozděleny na 18 tematických okruhů seřazených do 153 oddílů. Svá historická pojednání psal děkan Každý v českém a latinském jazyce.

Jednotlivá témata jsou podobná těm ze Seydlovy kroniky. Josef Každý začíná svou práci příběhem o založení města Berouna, dále popisuje původ názvu města a městského znaku. Zabývá se také podrobným popisem městských hradeb, popisy ulic a domů včetně seznamů jejich majitelů. Další kapitoly jsou věnované dvorům, zahradám, vinicím, chmelnicím a také mostům ve městě i jeho okolí. Josef Každý se ve své práci věnoval i berounské přírodě, sepsal kapitoly o loukách, lesích, zvěři, ptactvu a nerostech. V dalších kapitolách se zabývá správou města a městskými úředníky. Nalezneme zde i kapitolu, která obsahuje záznamy o návštěvách českých panovníků ve městě. Podrobný popis obsahu práce Josefa Každého je možné dohledat v článku Miloše Garkische.¹⁴⁴

Dále je v pozůstalosti Josefa Každého uložen dotazník s názvem *Responsae ad propositus quostiones circa regiam liberam et districtualem urbem Beraunam* a pokyny k jeho vyplnění. V dotazníku je položeno 206 otázek, Josef Každý odpověděl na 104 z nich.¹⁴⁵ Tento dotazník není datovaný a není jasné k jakému účelu měl sloužit. Josef Schaller rozesílat do českých farností dotazníky, které však měly jen 20 otázek.

Josef Každý chtěl také sepsat kroniku kostela sv. Jakuba a berounského děkanství. Dochovalo se opět jen množství poznámek a několik napsaných kapitol. V pozůstalosti Josefa Každého je uložen úvod práce s názvem *Caput I. De origine, progresu et presenti státu ecclesiae decanalis Beraunensis*.¹⁴⁶ V této kapitole najedeme vyobrazení městské pečeti z roku 1543, která se bohužel do dnešního dne nedochovala.¹⁴⁷ Součástí je také opis písně Daniela Erazima Račinského O vyplundrování města Berouna od lidu Panýrovského. Tento text pojednává o vpádu Švédského vojska do Beroun v roce 1639. Autor uvádí, že píseň opsal z tisku, jenž byl vydaný na Starém městě pražském v roce 1639. Bohužel však není zřejmé, o jaký tisk šlo.¹⁴⁸

---

¹⁴⁴ Miloš GARKISCH, *Děkan Josef Každý, první historik města Berouna*. In: Středočeský sborník historický, 22-23, 1996-1997, s. 84-91

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 86

¹⁴⁶ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Každého NAD 943, inv. č. 27

¹⁴⁷ Miloš GARKISCH, *Děkan Josef Každý, první historik města Berouna*. In: Středočeský sborník historický, 22-23, 1996-1997, s. 89

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 89

Další dochovaná kapitola práce Josefa Každého nese název De decanali ecclesia Sct. Jacobi Maj. Apostoli Beraunae.¹⁴⁹ V této kapitole se Každý věnoval popisu zvonů, zvonice, oltářů a náhrobních kamenů. Také jsou zde zaznamenány příjmy kostela a špitálu. Na tuto část navazuje kapitola pojmenovaná Circa aedem decanalem.¹⁵⁰ Zde najdeme popis děkanské budovy, zahrady a také polí, které náleželi k děkanství. Také je zde uveden popis filiálního kostela v Počaplech. V kapitole s názvem Memorabilia quodam beneficiorum in Bohemiae, preasentim in Vicariatu Beronensis et allis¹⁵¹ se Josef Každý věnoval dějinám berounského vikariátu. Jako podklad pro tuto část práce mu sloužily erekční knihy pražské arcibiskupství.

Jedna z částí jeho rozsáhlé práce nese název O klášteřích v kraji berounském nynějších a minulých.¹⁵² Jedná se o záznamy dějin církevních staveb v místním vikariátu. Součástí této části je i podobný popis hradu Karlštejn, zvláště jeho sakrálních prostorů.¹⁵³

Zajímavou prací je spis Josefa Každého s názvem Nástrojové váleční k boření zdí a dobývání měst za předků našich.¹⁵⁴ Tato práce obsahuje nákresy historických zbraní – cepu, sudlic a dalších.

Josefu Každému se také podařilo prosadit přestavbu kostela sv. Jakuba Většího, jehož kapacita již berounským obyvatelům nestačila. Přestavba probíhala mezi lety 1771-1772. Během přestavby byl kostel rozšířen o dvě postranní kruchty. Při výměně kostelní dlažby byla odhalena železná truhla, která ukrývala zbytky pergamenů a papírů. Nejspíše se jednalo o městská privilegia, která byla uchována pod podlahou kostela před válečným nebezpečím. Josef Antonín Seydl se domnívá, že v kostele byla truhla ukryta při vpádu husitského vojska pod vedením Jana Žižky do Berouna.¹⁵⁵ V době nálezů však byly písemnosti již tak poničené, že v nich nebylo možné číst.¹⁵⁶ Je velká škoda, že tyto písemnosti podlely zkáze, zvláště když u jejich objevu byl přítomen člověk s velkým zájmem o studium historických pramenů.

---

¹⁴⁹ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Každého, NAD 943, Inv. č. 27

¹⁵⁰ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Každého, NAD 943, Inv.č.26

¹⁵¹ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Každého, NAD 943, Inv. č. 19

¹⁵² Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Každého, NAD 943, Inv. č. 18

¹⁵³ Miloš GARKISCH, *Děkan Josef Každý, první historik města Berouna*. In: Středočeský sborník historický, 22-23, 1996-1997, s. 89

¹⁵⁴ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Každého, NAD 943, Inv. č. 21

¹⁵⁵ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 166

¹⁵⁶ Marie TOŠNEROVÁ – Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s.190-191

Během svého působení v úřadu berounského děkana se musel Josef Každý vypořádat s mnohými obtížemi – morovou epidemií v roce 1771, povodněmi v roce 1784 a také s významnými změnami v církevní správě na základě josefínských reforem.

Děkan Josef Každý zemřel 24. března 1798 a záznam o jeho úmrtí nalezneme v matrice z let 1782-1802.¹⁵⁷ Ze záznamu se dočteme, že děkan zemřel ve věku 75 let, příčinou úmrtí byla „Brustwassersucht“, tedy voda na plicích.

Přestože se dochovaly pouze zlomky z historiografické práce děkana Josefa Každého, je jisté, že Josef Antonín Seydl využil zápisy svého předchůdce jako zdroj informací pro tvorbu své vlastní dějepisné práce.

7.1.2 Městský archiv

Josef Antonín Seydl i jeho předchůdce již věděli, že studium archivního materiálu je nezbytné pro co nejpřesnější zmapování historie. Přístup k berounským písemnostem však nebyl vždy zcela jednoduchý. Hlavně z toho důvodu, že tehdejší společnost si většinou hodnotu historických písemností neuvědomovala a nakládala s nimi zcela nevhodně.

Původně byly městské písemnosti uchovávány na radnici, mimo jiné i v prostorách bývalé mučírny. Později se městský archiv přesunul do staré školy v blízkosti děkanství.

Bohužel mnoho radních nepřisuzovalo starému písemnému materiálu příliš velký význam a mnoho historických písemností bylo nenávratně zničeno. Například purkmistr František Geisler z Nové Bystřice odprodal z archivu registraturu ze 16. a 17. století do hadrového mlýna v Lochovicích.¹⁵⁸ Josef Vávra uvádí, že některé písemnosti byly používány v obchodech k výrobě kornoutů a dalších obalů.¹⁵⁹

Roku 1888 byla ustavena zvláštní komise pod vedením učitele Emanuela Makovičky. Tato komise získala do správy zbytek městských archiválií na základě povolení městské rady. Z iniciativy této komise byl archiv přesunut do nové školní budovy a následně do vyhrazené místnosti ve věži berounské Pražské brány. Následně byly archiválie předány nově vzniklé instituci městského muzea. Stanovy pro muzejní spolek byly vypracovány roku 1892. První

---

¹⁵⁷ <https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3929/67> (zobrazeno 4. 5. 2023)

¹⁵⁸ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 339.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 413.

výstava městského muzejního spolku byla pořádána v roce 1899 k příležitosti výročí 50 let panování císaře Františka Josefa.¹⁶⁰ I po oficiálním vzniku muzea zůstávaly historicky cenné písemnosti neuspořádané a uložené v nevyhovujících podmínkách. Vhodného uložení se písemnosti (nejen) městského archivu dočkaly až v roce 1996, kdy byla otevřena nová budova Státního okresního archivu v Berouně. Do té doby se archiv potýkal s nedostatečným množstvím prostoru k ukládání archivního materiálu. K ukládání archiválií byly využívány například prostory věže Pražské brány, budova berounského děkanství, bývalá učňovská škola či v protiatomovém krytu v Králově Dvoře.¹⁶¹

Některé archiválie spojené s historií Berouna jsou dnes uloženy v místním archivu nejspíš právě zásluhou Josefa Antonína Seydla. Podařilo se mu zachránit před skartací mnoho významných písemností. Také získal z osobního vlastnictví pergamenovou listinu vydanou králem Václavem IV. ve Vratislavi dne 1. července 1404.¹⁶² Tímto dokumentem Václav IV. potvrzuje založení berounského špitálu pro schudlé a choré měšťany. Seydl si přímo na listinu zapsal poznámku „Hocce originale erectionis instrumentum Beraunensis spitalis, in manibus profanis inventum, restituit die 14. Junii 1837 curiae Beraunensi in registratura conscientius deponendum. Jos. Ant. Seydl, decanus Beraun.“¹⁶³ Toto privilegium je nejstarší dochovanou listinou, jenž byla uložena v městském archivu. Fond Archivu města Berouna dnes nalezneme ve Státním oblastním archivu. Fond obsahuje archiválie z let 1404-1945.¹⁶⁴

Na berounských archiváliích jsou poznámky psané Seydlovou rukou poměrně běžné. Další Seydlovy zápisy nalezneme například připojené k privilegium z 12. října 1652. Tímto privilegium obnovuje Ferdinand III. městu Berounu všechna dříve udělená privilegia. Tento dokument obsahuje přepisy textů všech královských výsad od roku 1474. Josef Antonín Seydl vlastnoručně doplnil ještě opis privilegia ze dne 9. března 1350.¹⁶⁵ Touto listinou Karel IV. potvrzuje výsady udělené králem Václavem II. dne 30. srpna 1302. Beroun v roce 1302 získal „všecky svobody“ pro osoby „obojího jazyka“ (utriusque idiomatis), tedy pro Čechy i Němce. Současně byly k Berounu připojeny tehdejší okolní vsi Zdice, Bavoryně, Černín, Trubín,

---

¹⁶⁰ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 414.

¹⁶¹ Miloš GARKISCH, *Archiv v období 1954-1997*, In: *Mínulost Berounska*, ročník 1, Beroun 1998, s. 240-242

¹⁶² Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 20.

¹⁶³ Ferdinand PAKOSTA, *Soupis privilegií královského města Berouna chovaných v Archivu berounském*, Beroun 1912, s. 3

¹⁶⁴ Státní oblastní archiv Beroun, Archiv města Berouna, NAD63

¹⁶⁵ Ferdinand PAKOSTA, *Soupis privilegií královského města Berouna chovaných v Archivu berounském*, Beroun 1912, s. 8

Záhřivčí (Záhořany), Počaply a Bařechov.¹⁶⁶ Seydl čerpal tyto informace ze životopisu Karla IV. sepsaného Františkem Martinem Pelclem.¹⁶⁷

Po smrti Josefa Antonína Seydla nebyl v Berouně nikdo, kdo by projevoval o písemné památce zájem. Archiv proto utrpěl značné ztráty. V Seydlově kronice „*Memorabilia Ecclesiae Beraunensis*“ tak nalezneme přepisy písemností, které se do dnešního dne již nedochovaly.

7.1.3 Kronika města Berouna

Josef Antonín Seydl během svého života sepsal tři historiografická díla věnovaná Berounu. Jejich obsah je odlišný. Shodné je však použití českého jazyka, v textu je však možné najít i latinské nebo německé výrazy – například v církevní terminologii nebo ve zkratkách.

Prvním z těchto děl je kronika s názvem „*Memorabilia Ecclesiae Beraunensis. Památky královského krajského města Berouna v Čechách obsahující věci duchovní o modloslužbě, křesťanském náboženství, osadě, právu patronátním, duchovních správcích, kostelích, děkanství, kaplanství a duchovních pomocnících, škole a školních učitelích, špitále, bejvalém tu klášteře minoritů a nynější rezidenci piaristické sepsané od Josefa Antonína Seydla, synka, kaplana, děkana Berounského.*“ Tato práce je uložena ve Státním oblastním archivu Beroun jako součást fondu Děkanství úřadu Beroun¹⁶⁸. Obsah tohoto díla je velmi důsledně popsán již v samotném názvu. Seydl se v této práci zabýval zvláště historií berounské církevní správy. Součástí díla jsou i mnohé výpisy z archiválií nebo celé jejich přepisy. Pro mou bakalářskou práci je důležitá část věnovaná jednotlivým duchovním, jenž působili v úřadu berounského děkana. Seydl do kroniky zapsal i svůj vlastní životopis. Bohužel zde autor nezaznamenal žádné události z dob jeho působení v úřadu děkana. Tento rukopis o rozměrech 230 x 370 mm je vázaný v pevné knižní vazbě a má 489 stran.

Druhou Seydlovu kroniku nalezneme ve sbírce rukopisů v knihovně Národního muzea pod názvem „*Kronika královského města Berouna: kronika, čili, Ouplné a obširné popsání*

¹⁶⁶ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 11.

¹⁶⁷ František Martin PELCL, *Kaiser Karl der Vierte, König in Böhmen (1316-1355)*, Praha 1780, 1. část, 224 s.

¹⁶⁸ Státní oblastní archiv Beroun, fond Římskokatolický děkanství úřad Beroun, NAD 509, i. č. 1

všech památností královského krajského města Berouna. Sepsaná Josefem Antonínem Seydlem, děkanem tohotéž královského města.“¹⁶⁹ Tato práce byla Seydlovým darem pro Vlastenecké muzeum v Praze.

Rukopis má 240 stran a je dělen na dvě části. Jedna část je zaměřena na historii města Berouna a druhá je zaměřena na jeho topografii. Historická část vychází se Seydlovy děkanské kroniky *Memorabilia Ecclesiae Beraunensis*.

Topografická část knihy je velmi ovlivněna dotazníkem profesora Josefa Eichlera, který se podílel na novém vydání české topografie, která měla nahradit zastaralou Topografii Království českého vydanou Jaroslavem Schallerem.¹⁷⁰ Ke shromáždění informací využíval Josef Eichler vlastní výzkum a také dotazníkovou akci – do farních úřadů rozeslal dotazníky s 38 otázkami, které duchovní správci odesílali vyplněné zpět.¹⁷¹ Dílo „*Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*“ vyšlo mezi lety 1834-1839 v 16 svazcích. Josef Eichler před dokončením své práce zemřel, topografii poté dokončil a vydal Johann Gottfried Sommer.¹⁷²

Josef Antonín Seydl vyplněný dotazník odeslal 30. prosince 1836 arcibiskupské konzistoři v Praze.

Stejným způsobem jako v dotazníku zapsal Seydl topografické údaje o městě i do své kroniky. Některé kapitoly jsou naprosto totožné s vyplněným dotazníkem, jenž je uložen ve formě konceptu v osobním fondu Josefa Antonína Seydla.¹⁷³ Rozdíl je pouze v použitém jazyce, dotazník byl vyplněn německy, zatímco Seydlova kronika byla psaná celá českým jazykem až na některé latinské a německé výrazy.

Některé otázky dotazníku si Seydl nechal vypracovat odborníky – například soupis místních rostlin nebo ptactva. Sám se však velmi důkladně zabýval například popisem městského opevnění a stavebních památek.

Topografická část kroniky inspirovaná dotazníky obsahuje kapitoly věnované horám a kopcům, řekám, rybníkům, půdě, myslivosti, dobytku, živnostem (vinice, chmelnice, řemesla),

---

¹⁶⁹ Národní muzeum, oddělení rukopisů a starých tisků, Josef. Antonín Seydl. Kronika města Berouna, VB 34, 239 stran

¹⁷⁰ Josef František Jaroslav SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen*, Praha 1785-1790, 16 svazků

¹⁷¹ Zbyněk SVITÁK, *Úvod do historické topografie českých zemí*. Brno 2014, s. 15

¹⁷² Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Praha 1834–1839, 16 svazků

¹⁷³ Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond děkana Seydla, i. č. 57

těžným rudám, silnicím, rostlinám. Dále zde byly popsány zvyky a obyčeje, řeč a také „pohoda“, tedy podnebí.

Josef Antonín Seydl byl ve své práci velmi důsledný, v rámci popisu města Berouna zaznamenal, kolik popisných čísel se nachází v jednotlivých ulicích a jak na sebe ulici navazují. Autor zde popisuje také, k čemu jsou konkrétní budovy určeny – V budovách číslo 43 a 44 byl uložen „městský sklad s nástroji proti ohni“, v budově 65 se nacházela lékárna, v domě číslo 68 se nacházela radnice.¹⁷⁴ Ve svých záznamech Seydl uvádí i opuštěná místa či zahrady. Také uvádí, kde jsou stále patrné škody po požárech, které město v minulosti zasáhly. Seydl zaznamenal i počet obyvatel, který měl vycházet z konskripce z roku 1826 – celkem tehdy v Berouně žilo 2305 obyvatel.¹⁷⁵

Seydl z neznámých důvodů práci na této kronice předčasně ukončil a o dodatečné dokončení na základě jeho výpisků požádal svého přítele Jana Pravoslava Přibíka. Díky němu vyšla kronika (respektive její část zahrnující období od roku 1502-1799) prvně tiskem. Pod názvem „*Děje královského města Berouna dle J. A. Seydla*“ byla kronika zveřejněna v časopise Lumír.¹⁷⁶ Články o historii města Berouna nalezneme v číslech 15-24 z roku 1862.

Jan Pravoslav Přibík dokončil rukopis Seydlovy kroniky na základě jeho poznámek a výpisů z archiválií. Přibík zaznamenal ve své práci i některé události, které se odehrály až po úmrtí děkana Seydla. Rukopis kroniky Přibík odevzdal podle přání Seydla do Vlasteneckého muzea dne 8. května 1841.¹⁷⁷

Kompletní kronika byla edičně vydaná v roce 2003.¹⁷⁸

Třetí rukopis byl prvně zmíněn v roce 1913 Ferdinandem Pakostou¹⁷⁹. Ve výroční zprávě reálného gymnázia v Berouně uvádí, že se rukopis s názvem „Kronyka o Berouně“ nachází v soukromém vlastnictví. Roku 1934 byl tento exemplář odkoupen knihovnou Národního muzea a dnes je uložen v Památníku národního písemnictví.¹⁸⁰

---

¹⁷⁴ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 72

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 76

¹⁷⁶ Lumír, časopis zábavný a poučný 17, Praha 1862, číslo 15 (10. 4. 1862) -24 (12. 6. 1862)

¹⁷⁷ František MICHÁLEK BARTOŠ, *Soupis rukopisů Národního musea v Praze*, svazek I. Praha 1926, s. 254

¹⁷⁸ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, 254 s.

¹⁷⁹ Ferdinand PAKOSTA, *J. A. Seydlova děkanská kronika berounská*, II. výroční zpráva reál. gymnasia v Berouně 1912-1913, s. 4

¹⁸⁰ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 12

7.1.4 Obsah děkanské kroniky

Kronika *Memorabilia Ecclesiae Beraunensis* je zaměřena na historii města a berounského děkanství a je dělena na čtyři části nazvané „věky“.

První věk je věnován pohanskému období. V této části jsou popsány události, které se měly odehrát na území dnešního města Berouna mezi rokem 650, kdy mělo být založeno bájně město Slavošov a rokem 874, kdy měl být pokřtěn knížete Bořivoje s jeho družinou. Seydl čerpal mnoho informací z Kosmovi kroniky¹⁸¹ a také z kroniky Václava Hájka z Libočan¹⁸² - ten se jako první „historik“ zabýval dějinami města Berouna.¹⁸³

Druhý věk popisuje dění mezi rokem 874 a rokem 1421, kdy došlo k dobytí města vojskem Jana Žižky z Trocnova a následnému zavraždění berounského děkana Jaroslava Mičina z Klinštejna. Informace pro sepsání této části čerpal Seydl opět v archivech. Čerpal z ereckních knih uložených v archivu pražské kapituly a z písemností tehdejšího karlštejského archivu. Pomocí archiválií Seydl sestavil chronologický seznam vikářů Berounského kraje, vytvořil seznam osadních kostelů i s výší biskupského desátku k roku 1384 a zaznamenal církevní osady patřící k berounskému arcijáhenství. Do své kroniky Seydl přidal i opisy konzistoriálních a vikariátních dekretů. Dále Seydl vytvořil soupis nejstarších fundací, nejstarší berounská nadace byla založena v roce 1353.¹⁸⁴

Třetí věk začíná přestupem berounských měšťanů k husitské víře a přijetím 4 pražských artikulí. Ukončen je rokem 1623 kdy započala rekatolizace a z města byl vykázán poslední nekatolický kněz Matěj Vít Perlicius Chlumecký z Berouna. Je zde zmíněný dlouhodobý konflikt mezi českými a německými obyvateli města. Také v této části se dočteme o berounském klášteře, který byl vypálen při dobytí Berouna husity. Pro toto téma není ani dnes dostatek informací, neboť chybí historické prameny, ve kterých byl tento klášter zmíněn. Josef Antonín Seydl při psaní této části vycházel z Hájkoví kroniky¹⁸⁵ ale i z kroniky Eneáše Silvia

---

¹⁸¹ *Kosmova kronika česká*, Edd. Karel HRDINA – Marie BLÁHOVÁ, vyd. 6., Praha 2012, 279 s.

¹⁸² Václav Hájek z Libočan, *Kronika česká*, Edd: Jan LINKA – Petr VOIT, vyd. 1., Praha 2013, 1447 s.

¹⁸³ Marie TOŠNEROVÁ – Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s.26.

¹⁸⁴ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 14

¹⁸⁵ Václav Hájek z Libočan, *Kronika česká*, Edd: Jan LINKA – Petr VOIT, vyd. 1., Praha 2013, 1447 s.

Piccolomini¹⁸⁶ či z husitské kroniky Vavřince z Březové¹⁸⁷. Další informace čerpal ze zápisů svého předchůdce Josefa Každého.

Třetí „věk“ své kroniky Seydl sepsal na základě studia knih městských, zádušních a gruntovních. Nalezneme zde informace o zádušních nadacích, které získalo berounské beneficium v 15. a 16. století.¹⁸⁸

V této kapitole nalezneme seznam berounských duchovních od roku 1506. Tento seznam obsahuje zápisy o výši příjmů jednotlivých kněží a informace o tom, zda se duchovním podařilo rozšířit zádušní majetek. Seydl do kroniky zapisoval informace o tom, zda duchovní uzavřeli manželský sňatek. Díky studiu starých matrik mohl zaznamenat, kdy jednotliví duchovní prvně křtili nebo oddávali.

Tato část obsahuje mnoho výpisů z historických pramenů. Najdeme zde opis z desek zemských z roku 1562 týkající se majetku města Berouna. Opisy smluv týkající se berounských farářů pocházejí z městských knih. Další opisy jsou z knih uložených v děkanském archivu. Seydl pečlivě zapisoval signatury knih ze kterých čerpal informace pro svou práci. Opisy z aktového materiálu Seydl doplňoval poznámkami „ex archiv civit“ nebo „ex archiv eccles“.¹⁸⁹

Poslední věk je nejobsáhlejší a popisuje období od roku 1623 do doby působení Josefa Antonína Seydla v úřadu berounského děkana. Také pro psaní této části Seydl využil studium historických pramenů. Informace čerpal z písemností městského, děkanského a vikariátního archivu. K tomuto období bylo dostupné velké množství dokumentů a mnoho z nich Seydl do své kroniky doslovně opsál. Najdeme zde opisy z městské knihy smluv z roku 1630, výpisy ze soupisu obyvatel podle náboženského vyznání z roku 1651 nebo opis Písň o vyplundrování města Berouna od lidu Panýrovského od Daniela Erazima Račinského z roku 1639. Je zde mnoho záznamů o stavu majetku berounského děkanství, či o rekonstrukcích církevních staveb po třicetileté válce. Také zde Seydl popisuje spory, které vedli duchovní správci s městskou radou. Zmíněny jsou i živelné pohromy – povodně a požáry a vojenské operace, které ohrožovali město v daném časovém úseku.

Součástí kroniky je seznam berounských kaplanů od roku 1703. Před tímto rokem zde žádný kaplan nepůsobil. V roce 1702 však odkázal ve své poslední vůli Václav Josef Presl

---

¹⁸⁶ Eneáš Silvius Piccolomini, *Historia Bohemica*, Edd: Dana MARTÍNKOVÁ – Alena HADRAVOVÁ – Jiří MATL – František ŠMAHEL, vyd.1., Praha, 1998, 276 s.

¹⁸⁷ Vavřinec z Březové, *Husitská kronika*, Edd: František HEŘMANSKÝ, vyd. 1, Praha 1954, 397 s.

¹⁸⁸ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 18

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 19

finance ke zřízení tohoto církevního řadu v berounském kostele. Václav Josef Presl pocházel z Berouna, ale působil jako děkan a vikář v Prachaticích. Ve své závěti odkázal na „založení kaplana“ tři tisíce zlatých. Tak vznikl ve městě úřad kaplana, který byl dosazován místním děkanem. V tomto seznamu se dočteme, že sám Josef Antonín Seydl byl berounským kaplanem mezi lety 1801-1806. V době Seydlova působení v děkanském úřadu zastávali úřad kaplana František Brošek (kaplanem mezi lety 1812-1814), Adam Kacerovský (1814-1816), František Bartoš (1816-1820), Jan Dvorský (1821-1826) a František Kostka (1826-182?)¹⁹⁰. Jak dlouho byl František Kostka berounským kaplanem a kdo jej v úřadu vystřídal se v Seydlově Kronice královského města Berouna bohužel nedočteme, neboť práci na tomto díle z neznámých důvodů předčasně ukončil.

Seydlova kronika obsahuje také seznam berounských vikářů. Zde se dočteme o vývoji církevní správy na českém území. V roce 1384 bylo pražské arcibiskupství rozděleno do deseti archidiakonátů. Pražský archidiakonát byl dále rozdělen na deset vikariátů. Beroun spadl pod Podbrdský vikariát. Ten byl v roce 1714 sjednocen s Vltavským („moldavským“) vikariátem, tímto spojením vznikl Berounský vikariát. V roce 1744 došlo k novému rozdělení tohoto vikariátu na Berounský a Příbramský. Od roku 1800 působil v úřadu vikáře Kliment Köberle de Lämpach et de Lauro, od roku 1806 byl berounským vikářem František Oesterreicher, přestože působil v Žebráku. Od roku 1821 byl berounským vikářem Josef Malík, který působil v Hořovicích.¹⁹¹

Rozdělení území na vikariáty bylo zavedeno v době episkopátu Arnošta Harracha (1624-1667). Toto rozdělení mělo sloužit k lepšímu správnímu ovládnutí území. Vikáři byli zástupci biskupa na daném území. Měli dohlížet na kněžstvo, které se dvakrát ročně scházelo na společných schůzích. Zde byly duchovním předkládány aktuální směrnice – synodální listy. Vikariáty nahradily dřívější územní rozdělení na děkanáty a arcijáhenství (archidiakonáty). Původně bylo v Čechách 23 vikariátů, které se shodovali s hranicemi krajů. Jeden kraj mohl být členěn až na 3 vikariáty.¹⁹²

Josef Antonín Seydl při sepisování kroniky vycházel z již dříve vydaných kronik, jenž měl uložené ve své obsáhlé knižní sbírce. Zároveň se Seydlovo dílo stalo inspirací a podkladem

---

¹⁹⁰ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 190-191

¹⁹¹ Tamtéž, s. 191-193

¹⁹² Zdeňka HLEDÍKOVÁ –Jan JANÁK –Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2005, s. 191

pro nově sepsané historické práce, například Paměti královského města Berouna od Josefa Vávry.¹⁹³ Seydlova kronika je nepochybně velmi významným dílem regionální literatury. Ve své práci uplatnil Josef Antonín Seydl vlasteneckou snahu o šíření znalostí národních dějin i národního jazyka.

7.1.5 Události v Berouně během Seydlova působení v úřadu děkana

Bohužel Seydl ve své kronice nevěnoval příliš prostoru událostem, která se odehrály během jeho působení v děkanském úřadu. Popsal zde však alespoň tíživou situaci v roce 1813. V říjnu tohoto roku se odehrála největší bitva napoleonských válek – bitva u Lipska. Na jedné straně boje stálo Napoleonovo vojsko, a na druhé koalice Ruska, Rakouska, Pruska a Švédska pod vedením knížete Schwarzenberga. Tato bitva trvala 6 dní a střetlo se v ní více než 60 tisíc mužů různých národností. Vojáci pocházeli z Francie, Rakouska, Ruska, Pruska, Německa, Švédska ale i z Itálie, Belgie, Nizozemí, Švýcarska nebo Británie. Z tohoto důvodu je tento střet také nazýván Bitvou národů.¹⁹⁴

Tyto události měly značný dopad i na obyvatele českých měst. Seydl ve své kronice zmiňuje, že armáda rakouská, ruská a pruská pobývala před rozhodující bitvou u Teplíc a u Chlumce v severních Čechách. Vzhledem k pobytu vojska na českém území vznikala místním obyvatelům povinnost zajistit dostatek zásob pro armádu. Bylo nutné zajistit potřebné množství pečeného chleba ale i obilí a sena. Sklad těchto surovin se měl nacházet právě v Berouně. Seydl popisuje, že Beroun i jeho okolí byl tak plný vozů se zásobami, že nebylo vůbec možné městem projít. I Seydl musel poskytnout vojsku ze svých finančních prostředků předepsané množství sena a obilí. Na konci září roku 1813 vypravil do Teplíc vůz, který vezl oves a žito pro armádu v hodnotě 165 zlatých a 16 krejcarů. Začátkem října musel odeslat další zásoby obilovin tentokrát v hodnotě 100 zlatých. Toto povinné zásobování armády vzbuzovalo v obyvatelích českých měst strach z nedostatku vlastní obživy. V závěru však Seydl zmiňuje, že všichni velmi brzy po zprávě o „přeslavném vítězství“ na tyto náklady zapomněli.¹⁹⁵

---

¹⁹³ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, 442 s.

¹⁹⁴ Jiří KOVAŘÍK, *Bitva národů: Napoleonova porážka u Lipska roku 1813*, vyd. 1., Třebíč 2019, 447 s.

¹⁹⁵ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 185

Vítězství v bitvě u Lipska slavili dne 14. listopadu berounští obyvatelé bohoslužbou a chvalozpěvem, jenž se konaly v děkanském kostele.¹⁹⁶

Přesto však měla tato bitva na Seydlovo rodné město další dopad. Do berounského vojenského špitálu přicházelo mnoho vojáků raněných v bitvě u Lipska. Byli zde ošetřováni příslušníci rakouské i francouzské armády. Nemocnice však neměla dostatečnou kapacitu pro uložení všech raněných a nemocných vojáků. Z tohoto důvodu byly zřízeny další nemocniční prostory v domě číslo 124 v Německé ulici a v domě číslo 57 v České ulici. Přesto však byly špitály přeplněny a mezi pacienty se začala šířit epidemie tyfu. Z důvodu vysoké úmrtnosti ve městě bylo na podzim roku 1813 „zapovězeno“ zvonit umíráčkem.¹⁹⁷

V roce 1832 v Berouně propukla další epidemie. Tentokrát se jednalo o epidemii cholery. Na Plzeňském předměstí byla zřízena nemocnice, která byla určena k ošetřování pacientů nakažených pouze touto chorobou. Na hřbitově byl vymezený zvláštní prostor pro pohřbívání zemřelých na cholery. Berounští měšťané pořádali finanční a potravinové sbírky pro tyto pacienty. O pacienty zde pečovali lékaři Antonín Nekola a chirurg Josef Březin. S péčí o nemocné pomáhal i Josef Antonín Seydl a kaplan Matěj Srdinko.¹⁹⁸ Celkem zemřelo v roce 1832 na cholery 124 osob.¹⁹⁹

Vojenské jednotky pobývaly v Berouně i po ukončení napoleonských válek. Ke stálému pobytu ve městě byla ustanovena setnina pražského pěšího pluku pod vedením Johanna von Kutschera.²⁰⁰

Mezi pozitivní události města Berouna z počátku 19. století patří návštěvy významných osobností. Všechny významné návštěvy byly slavnostně vítány berounskými obyvateli i vedením města. V roce 1820 navštívil město korunní princ Ferdinand Dobrotivý při své cestě do Hořovic, kde jej očekával hrabě Rudolf Jan Bruntálský z Vrba. Dne 15. června téhož roku se v Berouně zastavil císař František se svou chotí Karolínou během jejich cesty na poutní místo na Svaté Hoře u Příbrami. Během své návštěvy císař hovořil se zástupci města i s berounským

---

¹⁹⁶ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s.302.

¹⁹⁷ Marie TOŠNEROVÁ –Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s. 167.

¹⁹⁸ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 304.

¹⁹⁹ Marie TOŠNEROVÁ –Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s. 168.

²⁰⁰ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 303.

děkanem Josefem Antonínem Seydlem.²⁰¹ O tři roky později navštívil Beroun ruský car Alexandr I. se svou 58člennou družinou.²⁰²

Slavností událostí byla i smuteční mše svatá konaná 2. března 1835 v děkanském kostele sv. Jakuba za duši zemřelého císaře Františka I.²⁰³

Další významná událost proběhla dne 7. září roku 1836. V tento den se konala korunovace krále Ferdinand.²⁰⁴ S poslední českou královskou korunovací byly spojeny také velmi okázalé oslavy. Na Pražské Invalidovně se konal slavnostní průvod, kterého se účastnili páry novomanželů z jednotlivých krajů Čech. Dále se průvodu účastnili představitelé jednotlivých řemeslných oborů, typických pro dané území. Berounský kraj reprezentovaly tři alegorické vozy – jeden představoval tradici cvočkařského řemesla, druhý zobrazoval košíkářské řemeslo a třetí měl představovat úspěšný chov ovcí. Oslav se účastnili také zástupci vedení měst. Přítomen byl i Josef Antonín Seydl.²⁰⁵ Nevědomky se tak vystavil riziku infekce. V Praze v též době propukla epidemie cholery a vedení města se snažilo tuto informaci tajit. V Berouně se první nákaza cholerou objevila 19. září a do konce roku 1836 zemřelo celkem 44 lidí.²⁰⁶ Královská korunovace přesto byla pro město Beroun přínosem.

V Berouně již od dob třicetileté války (1618-1648) zcela chyběl kamenný most před řeku Berouku. Ke stavbě provizorních mostních konstrukcí docházelo pouze v případě válečných konfliktů, kdy bylo nutné přes řeku přepravit vojenské jednotky a jejich vybavení. Chybějící stabilní most byl velkým problémem, který komplikoval dopravu z Prahy do Plzně a dále do Německa. O stavbě kamenného mostu se jedlo již během císařské návštěvy města Berouna v roce 1810.²⁰⁷ V té době však na stavbu mostu chyběly finanční prostředky.

Nově korunovaný český král v roce 1836 věnoval městu Berounu 10 000 dukátů, jež měly být použity k vybudování nového kamenného mostu. Tuto finanční částku věnovaly Ferdinandovi české stavby jako korunovační dar. Ani tato částka však nebyla dostačující a zbytek peněz na stavbu mostu muselo opatřit zemské gubernium. Dne 27 prosince 1836 byla schválena stavba mostu císařem. Stavební práce započaly v červnu roku 1839. Až o rok později byl slavnostně položen základní kámen nového mostu. Jednalo se o velmi významnou událost,

---

²⁰¹ Miloš GARKISCH, *Císařská návštěva v Berouně roku 1810*, ročník 6, Beroun 2003, s. 265-270

²⁰² Marie TOŠNEROVÁ –Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, s. 168.

²⁰³ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 304.

²⁰⁴ Milada SEKYRKOVÁ, *7.9.1836 – Ferdinand V.: poslední pražská korunovace*, Praha 2004, 192 s.

²⁰⁵ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 304.

²⁰⁶ Miloš GARKISCH, *Památky na poslední českou korunovaci na Berounsku a Hořovicku*, In: *Minulosti Berounska*, ročník 9, Beroun 2006, s.65-77

²⁰⁷ Miloš GARKISCH, *Císařská návštěva v Berouně roku 1810*, ročník 6, Beroun 2003, s. 265-270

vzhledem k tomu, že jeho vybudování bylo financované královským darem. Slavnostní otevření mostu proběhlo dne 18. září 1842. Již po šesti letech byl však nový most ve špatném technickém stavu a byl opět nahrazen provizorním dřevěným mostem. Beroun tak znovu čekal na vybudování kamenného přechodu přes řeku.²⁰⁸

---

²⁰⁸ Miloš GARKISCH, *Památky na poslední českou korunovaci na Berounsku a Hořovicku*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 9, Beroun 2006, s. 65-77

7.2 Básnická tvorba

Nejvýznamnějším literárním dílem Josefa Antonína Seydla je jistě jeho berounská kronika. Kromě historiografické práce se Seydl věnoval i skládání veršů. Jeho básnická tvorba sice není příliš obsáhlá, ale jistě může pomoci utvořit komplexnější obraz osobnosti Josefa Antonína Seydla.

Básnické tvorbě se začal Josef Antonín Seydl věnovat ve velmi nízkém věku. Jeho první báseň byla vydána tiskem v roce 1798 jako součást almanachu Antonína Puchmajera.

Antonín Jaroslav Puchmajer (1769-1820) studoval, stejně jako Josef Antonín Seydl, v Arcibiskupském semináři a také na filozofické fakultě pražské univerzity. Během studia na univerzitě se prohloubil jeho vztah k literatuře a poezii. V Praze se také seznámil se Šebestiánem Hněvkovským a Vojtěchem Nejedlým. Jejich společným zájmem byla snaha o obnovu české poezie. Za tímto účelem společně založili v roce 1791 takzvané „Básnické sdružení“.²⁰⁹ Hlavní činností tohoto sdružení bylo vydávání básnických sborníků– almanachů českých autorů.²¹⁰

Kromě básnické tvorby se zabýval Antonín Puchmajer zvláště překlady prací zahraničních autorů do českého jazyka. Další Puchmajerova významná díla jsou z oblasti filologie. Je autorem Pravopisu rusko-českého, podílel se na tvorbě německo-českého slovníku a jako první se zabýval také studiem romského jazyka.²¹¹

Po dokončení vysokoškolského studia byl Antonín Puchmajer vysvěcen na kněze a následně působil jako farář například v Prachaticích, Kamenném Újezdě nebo v Jinonicích. Od roku 1807 zastával úřad faráře v Radnicích nedaleko Rokycan. Zde Puchmajer založil v roce 1818 první „Českou čtenářskou společnost“.²¹²

Báseň Josefa Antonína Seydla byla zveřejněna v Puchmajerově třetím almanachu s názvem *Nové básně vydané od Antonína Puchmajera*. V tomto sborníku byly otištěny také básně vydavatele Antonína Puchmajera, Šebestiána Hněvkovského, Jana a Vojtěcha Nejedlého či Františka Martina Pelcla. Puchmajer používal k podpisu svých děl mnohé pseudonymy.

---

²⁰⁹ *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 20. Pohora-Q. v., Praha 1903, s. 970-971

²¹⁰ Josef PEŘINA, *Puchmajerovy almanachy a Die Erstlinge unserer einsamen Stunden*. In: *Jeden jazyk naše heslo bud'*, sv. 1., Antonín Jaroslav Puchmajer, Radnice-Plzeň 2001, s. 141-145.

²¹¹ Jiří LÍPA, *K málo známému úseku činnosti A. J. Puchmajera (Puchmajerova ciganologická práce Románi Čib)*, In: *Acta Universitatis Carolinae, Philologica, Slavica Pragensia* 4, Praha 1962, s. 697-706

²¹² Čtenářské společnosti je věnována následující kapitola.

Seydlova báseň „Děvčino smrti rozjímání“ je podepsána netypickou formou jeho jména „J. Seidl.“

Šperku věncův nejkrásnější,

Růže, květin bohyně!

Občerstvení nejmilejší

Vmladosti své hodině

Nedávno mou hlavu krásně

Šlechtila co dennice

Nyní zvadla již tak časně?

Takť je život nanitce!

Krutému kdož tvému může,

Smrti! Ujít kynutí?

Za jeden den vadne růže –

Já – snad v jednom mžiknutí.

(J. Seidl)²¹³

Další básně se dochovaly v osobním fondu Josefa Antonína Seydla, neboť své verše sám zhudebnil a zapsal je do své sbírky hudebnin.²¹⁴

Seydlovu básnickou tvorbu nalezneme i na stránkách jeho děkanské kroniky. Zde sepsal verše na památku různých historických i soudobých událostí.

Například napsal báseň na počest Františka II., jež se v roce 1804 nechal korunovat „císařem rakouským“. Tato událost v českých městech vzbudila nadšený ohlas a v ulicích měst se konaly oslavy těchto politických změn, které slibovaly omezení německého vlivu na území nově vzniklého rakouského císařství. Oslava korunovace Františka II. se v Berouně odehrála 9.

---

²¹³ Jaroslav VLČEK, *Almanahy Antonína Jaroslava Puchmajera*, část. 3, Praha 1920, s. 112

²¹⁴ Jaroslav HOLEČEK, *J. A. Seydl, decani Beronensis operum artis musicae collectio. Catalogus*. Praha, 1976, s.5

prosince 1804. Při této příležitosti studenti místní školy zpívali novou rakouskou hymnu, jejíž nápěv složil vídeňský kapelník Süssmaier, český text této písně však napsal Josef Antonín Seydl.²¹⁵

Ke korunovaci Františka II. rakouským císařem složil Seydl tyto verše:

Jitro slávy ještě svítá
Domu rakouskému dnes,
V Čechách s vděčným srdcem vítá
každé město, hrad i ves.

Šťastně jsme se dočkali,
dnešního dne slavného:
bychom krále vyvolali
za císaře svého

K císaři láskou hoří,
kdo se Čechem jmenuje
a co otci se mu koří
život jemu věnuje.

Věčně budou Češi zpívat
o svém otci císaři
za něj v chrámu boha vzývat
při posvátném oltáři.

Z lásky, Františku,
tuto slavnost konáme
měj si Čechy v každé době lidi svorné,
poručení žádáme.

Dnes Tobě Dlouhý věk a věrné rady
stále zdraví Bůh Ti dej,
prázdné zrady,
nad křesťanstvím ruku měj.

---

²¹⁵ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 298.

Bože!
za Františka dobrého,
Chraň nám, o tom slzy lejem, toho pána našeho.

Díky Tobě pějeme Jitro slávy ještě svítá
domu rakouskému dnes,
v Čechách s vděčným srdcem
každé město, hrad i ves.²¹⁶

Seydl také příležitostně přispíval svou literární tvorbou do časopisu „*Hlasatel český*“, který vydával Jan Nejedlý mezi lety 1806-1819 a do sborníku Josefa Liboslava Zieglera s názvem „*Dobroslav – aneb rozličné spisy poučného i obveselujícího obsahu v řeči nevázané*“.²¹⁷

---

²¹⁶ Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH –Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, s. 177-178

²¹⁷ Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulostí Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 314

8 Čtenářský spolek v Berouně

Během národního obrození zájem o českou literaturu ve společnosti stoupal. Nově byly zakládány čtenářské společnosti, které měly za úkol šířit české knihy a časopisy, a sdružovat vlastenecké čtenáře.

První literární spolek založil Antonín Jaroslav Puchmajer v Radnicích. Radnické panství tehdy spadalo pod správu rodu Šternberků. Od roku 1810 byl majitelem panství hrabě Kašpar Maria Šternberk – jeden ze zakladatelů Vlasteneckého muzea v Čechách.²¹⁸ S jeho podporou byla v roce 1818 v Radnicích založena „Česká čtenářská společnost“. Jednalo se o prvním úředně povolený a schválený čtenářský spolek. Hlavním úkolem tohoto spolku bylo podporovat rozvoj českého jazyka a šířit česky psanou literaturu ve všech společenských vrstvách. Za tímto účelem byla založena knihovna České čtenářské společnosti.²¹⁹

Puchmajer již při zrodu této společnosti stanovil organizační zásady spolku i pravidla pro půjčování titulů v nově vzniklé knihovně. Čtenářská společnost měla být vedena ředitelem, přisedicím a šestičlenným výborem. Knihovna byla svěřena knihovníkovi, který měl vést evidenci výpůjček a dohlížet na to, aby si každý půjčoval pouze jednu knihu na stanovenou výpůjční dobu. Tato lhůta byla stanovena individuálně na základě rozsahu daného titulu.

K úřednímu povolení tohoto spolku bylo nutné sepsat oficiální stanovy Čtenářské společnosti. V červnu roku 1818 sestavil šestičlenný výbor Čtenářské společnosti oficiální německy psaný řád, který byl již následující měsíc úředně schválen. Ke slavnostnímu zahájení činnosti spolku došlo 28. září 1818 za osobní přítomnosti hraběte Kašpara Šternberka. V té době měl spolek již 40 členů. Knihovna na počátku své existence čítala 365 svazků. Po smrti Antonína Jaroslava Puchmajera v roce 1820 však začal silně upadat veřejný zájem o čtenářskou společnost i o knihovnu. V roce 1837 knihovna nabízela k vypůjčení pouze 7 knih, ostatní tituly byly trvale „vypůjčeny“, neboť již nikdo neprováděl evidenci výpůjček a nedohlížel na vrácení knih.²²⁰

---

²¹⁸ Jiří MAJER, *Ke vztahům Kašpara hraběte Sternberga a Antonína Jaroslava Puchmajera (1810-1820)*, In: *Jeden jazyk naše heslo bud'*, sv. 1., Antonín Jaroslav Puchmajer, Radnice-Plzeň 2001, s. 99-107

²¹⁹ Pavla SUCHÁ, *Antonín Puchmajer a Česká čtenářská společnost v Radnicích*. In: *Jeden jazyk naše heslo bud'*, sv. 1., Antonín Jaroslav Puchmajer, Radnice-Plzeň 2001, s. 109-115.

²²⁰ Jaroslav CÍSAŘ, *Na počátku byla čtenářská společnost v Radnicích*, In: *Čtenář, měsíčník pro práci s knihou*, ročník 40, číslo 3, Kladno, 1988, s. 75-78

Radnická čtenářská společnost tedy bohužel neměla příliš dlouhého trvání. Přesto se však mnohá česká města inspirovala ideou sdílení české literatury. Po vzoru první České čtenářské společnosti začali vznikat podobné spolky i v jiných regionech. O založení berounského čtenářského spolku se pokusil Josef Antonín Seydl, jenž byl sám členem Puchmajerovy české čtenářské společnosti.

Seydlova snaha o založení vlastního spolku započala v roce 1820. Seydl Puchmajera přímo korespondenčně žádal o instrukce pro založení čtenářské společnosti.²²¹ Jan Pravoslav Příbík uvádí, že Puchmajer na Seydlovu žádost vytvořil návrh zákona a řádu pro berounskou literární společnost. Tento návrh byl odeslán zemskému zřízení k potvrzení. Úřad však vytvoření spolku zamítl a Seydlovi kvůli jeho buditelským aktivitám hrozily problémy. Před úřady se jej však zastal jeho přítel a krajský hejtman Prokop Placer.²²²

Čtenářská společnost v Berouně nakonec vznikla až po Seydlově smrti. Zásluhou Jana Pravoslava Příbíka byl založen 15. dubna 1848 spolek, jenž odebíral současné české noviny například Pražské Noviny, Národní Noviny, Hospodářské listy nebo časopisy Včela, Květy, či Blahověst.²²³

Seydl sice nemohl vést své sousedy ke studiu literatury skrze čtenářský spolek, přesto však obyvatelům města půjčoval svazky ze své obrovské knihovny, která obsahovala prakticky kompletní sbírku tehdejší česky psané literatury.

---

²²¹ Josef POCH, *Z korespondence Josefa Antonína Seydla*, Listy filologické 75, Praha 1951, s. 214

²²² Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 340

²²³ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Dopis z Berouna*, Květy, ročník 15, č. 12, Praha 1848, s. 51

9 Knižní sbírka

Josef Antonín Seydl byl nadšeným sběratelem knih a časopisů. Jeho knižní sbírka čítala několik tisíc svazků. Tuto informaci uvedl sám Josef Antonín Seydl při vyplňování dotazníku, jenž měl sloužit jako podklad pro topografickou práci Josefa Eichlera.²²⁴ Seydlova sbírka obsahovala tituly české, polské, německé, latinské, řecké, italské a francouzské.

Základ jeho soukromé knihovny tvořily knižní sbírky zakoupené z pozůstalosti po berounském děkanovi Josefu Antonínu Každém (1723-1798), děkanovi Klimentu Köberlovi de Lämpach de Lauro (1753-1806) a po Anselmu Brůžkovi (1751-1804), kaplanovi na faře ve Svatém Janu pod Skalou. Knihy po děkanovi Klimentu Köberlovi získal Seydl i s dřevěnou skříní k jejich uložení při veřejné dražbě v roce 1806.

Součástí Seydlovy knihovny byly i tituly odkoupené z pozůstalosti Leopolda Künigla. Šlechtic Leopold Josef Künigl (1688-1727) vlastnil velkou knihovnu, která byla v roce 1785 v Klatovech dána do dražby. Seydlovi se podařilo získat z této knihovny některé italsky psané knihy. Seydlova knižní sbírka obsahuje 49 svazků knih označených sběratelskou značkou – exlibris tohoto rodu. Exlibris obsahuje rodový znak Küniglů s nápisem „Leopoldus Iosephus S. R. I. Comes Künigl dapifer Haered. Tyrol. S. C. a R. C. M. Camerarius“.²²⁵

Součástí Seydlovy knihovny je také 18 knih jejichž původním majitelem byl místopisář království Českého František Antonín Nell z Nellenburgu a Damenackeru (+19.12.1777). Tyto knihy jsou označeny sběratelskou značkou, které je dílem rytce Christiana Augusta Schantze.²²⁶

Tento základ sbírky Seydl doplňoval o tehdejší nově vycházející českou literaturu.

---

²²⁴ Koncepty Seydlových odpovědí na otázky dotazníku jsou uloženy ve Státním oblastním archivu Beroun, Osobní fond Josefa Antonína Seydla NAD 947

²²⁵ Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s. 45

²²⁶ Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s. 48

9.1 Vznik veřejné knihovny

Důležité pro Seydla bylo nejen knihy sbírat ale také je šířit mezi berounské obyvatele, kteří si nákup knih z finančních důvodů nemohli dovolit. Knihy ze své sbírky nejprve půjčoval všem, kteří měli o četbu zájem. Někteří lidé však knihy vraceli roztrhané, zničené a někteří je nechtěli vrátit vůbec. Z tohoto důvodu byl jeho původní záměr půjčovat knihy jen svým příbuzným. Josef Antonín Seydl nechtěl půjčovat své knihy zvláště žádným duchovním, protože byl přesvědčen, že právě duchovenstvo by mělo finančně podporovat nákupem knih jejich autory.²²⁷

Dne 28. října 1831 sepsal Josef Antonín Seydl závěť. V tomto dokumentu odkazuje svou knižní sbírku berounskému děkanství, ale žádá, aby byly knihy půjčovány na 4 týdny jen jeho příbuzným za finanční jistotu a písemný revers.²²⁸ Tyto požadavky změnil ve svém dalším kšaftu.

Ve své druhé závěti ze dne 20. června 1837 odkazuje znovu Josef Antonín Seydl berounskému děkanství celou svou knižní sbírku uloženou ve třech dřevěných skříních. Ve své poslední vůli žádá, aby k uložení knih byly zhotoveny nové skříně ze 36 dřevěných prken, které za tímto účelem připravil v děkanské stodole. Tyto skříně měly být umístěny na kůru v kostele sv. Jakuba Většího a knihy v ní měly být rozděleny podle obsahu. Seydl si také přál, aby od literárních titulů byly odděleně uloženy knihy pojednávající o hudbě, které považoval za velmi vzácné. Dále Seydl ve své závěti žádal o sepsání inventáře knihovny. Správou knih pověřil budoucí berounské kaplany, kteří mají veřejnosti půjčovat knihy na písemný revers ale již bez finančního poplatku.²²⁹

Jan Pravoslav Přibík ve svém článku²³⁰ z roku 1841 nepřesně uvádí, že Josef Antonín Seydl odkázal svou sbírku městu Berounu. V takovém případě by byla tato knihovna vůbec nejstarší obecní či městskou knihovnou v Čechách. Nejspíš však autor touto větou chtěl říct, že odkázáním knihovny berounskému děkanství zůstala sbírka uložená ve městě, kde mohla být následně zpřístupněná jeho obyvatelům.

---

²²⁷ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 341

²²⁸ Josef VOLF, *Poslední vůle berounského děkana Jos. Ant. Seydla*, In: Osvětový věstník Podbrdská – list pro kulturní práci a výchovu lidu, Beroun 1935, s. 6

²²⁹ Josef VOLF, *Poslední vůle berounského děkana Jos. Ant. Seydla*, In: Osvětový věstník Podbrdská – list pro kulturní práci a výchovu lidu, Beroun 1935, s. 7

²³⁰ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Kostelní knihovna v Berouně*, Česká včela, roč. 8, č. 14, Praha 1841, s.55-56

Město Beroun získalo Seydlovu knihovnu až v roce 1931. Přesto se ve starší literatuře často objevuje tvrzení, že je tato sbírka součástí městské knihovny. Tuto informaci se můžeme dočíst například od Josefa Šťastného v jeho článku Stručná zpráva o některých menších knihovnách.²³¹ Stejně píše o zmiňované knižní sbírce i Tomáš Škrdle ve své práci Zásluhy českého, moravského a slezského duchovenstva o zakládání knihoven.²³²

Přestože Seydl nezaložil první městskou knihovnu, je možné s jistotou říct, že jeho knižní sbírka tvořila ideový i materiální základ později založené berounské veřejné knihovny.²³³

Brzy po smrti Josefa Antonína Seydla byla jeho sbírka uložená v kostele sv. Jakuba zpřístupněna veřejnosti. Ke slavnostnímu zahájení provozu knihovny došlo v říjnu roku 1840 a otevření doprovázela kazatelská řeč tehdejšího děkana Vincence Láblera. Ve svém článku²³⁴ z roku 1848 Jan Pravoslav Přibík uvádí, že knihovna byla veřejnosti otevřena již v roce 1838. Je tedy možné, že knihovna byla zpřístupněna roku již 1838, její oficiální a slavnostní uvedení však mohlo proběhnout až o dva roky později.²³⁵

Knihy bylo možné si půjčovat třikrát v týdnu za měsíční poplatek čtyř krejcarů. Jednalo se pouze o symbolickou cenu, která měla knihovně zajistit co největší množství čtenářů ze všech společenských vrstev, včetně těch nejchudších. Vybrané peníze byly určeny k nákupu nových titulů do knihovny. Vzhledem k nízkému poplatku za půjčování knih vykonával tehdejší knihovník Václav Koubek svou práci bez nároku na finanční odměnu – práci vykonával z „pouhé vlastenecké lásky“.²³⁶ Václav Koubek (1800-1890) působil ve funkci berounského kaplana mezi lety 1836-1848. Po jeho odchodu spravoval knihovnu Josef Čermák (1813-1879), který zastával funkci kaplana do roku 1862. V této době se berounská knihovna těšila velké oblibě. Ročně si čtenáři vypůjčili 400-500 titulů.²³⁷ V následujících letech však nastal úpadek. Jednou z příčin může být odchod Josefa Čermáka, který přijal místo faráře ve Lhotě na Zbizožsku a nemohl se dále věnovat péči o knihovnu. Hlavní příčinou je však nejspíš celkový kulturní úpadek ve společnosti po zavedení absolutistického režimu.

---

²³¹ Josef ŠŤASTNÝ, Stručná zpráva o některých menších knihovnách, Listy filologické, 1904, č. 31, s. 424

²³² Tomáš ŠKRDLE, Zásluhy českého, moravského a slezského duchovenstva o zakládání knihoven, Praha 1888, s. 127

²³³ Josef POCH, Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla). 1. vyd., Praha 1954, s. 11

²³⁴ Jan Pravoslav PŘIBÍK, Kostelní knihovna v Berouně, Česká včela, roč. 8, č. 14, Praha 1841, s. 51

²³⁵ Josef POCH, Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla). 1. vyd., Praha 1954, s. 12

²³⁶ Jan Pravoslav PŘIBÍK, Kostelní knihovna v Berouně, Česká včela, roč. 8, č. 14, Praha 1841, s. 56

²³⁷ Knihovny a čtenáři českomoravští, Knihovny v král. Městě Berouně, Světozor 4, 1870, číslo 28, s. 95

V roce 1894 se pokusil získat Seydlovu sbírku spolek Museum a veřejná knihovna pro lid. Spolek však neměl vhodné prostory k jejímu uložení.

Josef Vávra však ve své knize *Paměti Královského Města Berouna* uvádí, že v roce 1899 bylo uloženo v městském muzeu 1400 svazků knih ze Seydlovy knihovny.²³⁸

Josef Poch ve své publikaci věnované Seydlově knihovně uvádí, že muzejní spolek převzal Seydlovu sbírku až v roce 1903. V tomto roce získal muzejní spolek prostory v budově berounské radnice, kam byla děkanská knihovna přesunuta. Knihovnu obci propůjčil děkan Václav Lerch reversem ze dne 16.července roku 1903.²³⁹ Seydlova knižní sbírka byla uložena spolu s lidovou knihovnou v určené místnosti na radnici. V době první světové války však byla tato místnost využívána k jiným účelům. Knihy byly z těchto prostor vystěhovány a zůstaly nezabezpečeny. V této době se ze sbírky mnoho titulů ztratilo. Děkanskou knihovnu definitivně odkoupilo město v roce 1931 za 20 000 korun a dnes je uložena jako samostatné oddělení ve sbírkách Muzea Českého krasu v Berouně.²⁴⁰

O tři roky později odkoupilo město i knihovnu berounského vikariátu. V berounském Muzeu Českého krasu se dochovala evidenční pomůcka, která vypovídá o obsahu tohoto knihovního fondu v roce 1828. „Chronologischer Catalog über die der Vicariat Bibliothek des Berauner Bezirks zugekommenem Bücher verfasst 1828 von Joseph Anton Seydl Dechant der k. Kreisstadt Beraun Bibliothekar des Berauner Vicariats“ (Chronologický seznam knih náležejících vikariátní knihovně berounského okresu, sepsaný 1828 Josefem Antonínem Seydlem, děkanem královského krajského města Berouna a knihovníkem berounského vikariátu). V seznamu je uvedeno 321 titulů teologické literatury, z nichž 123 svazků věnoval vikariátní knihovně právě Seydl²⁴¹

---

²³⁸ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 414.

²³⁹ Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s. 13

²⁴⁰ Do sbírky knih, která je uložena v Muzeu Českého krasu v Berouně lze nahlédnout online přes Centrální evidenci sbírek muzejní povahy: https://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0001028-18-Knihy/?iset=1&qt=mg (zobrazeno 1.8.2023)

²⁴¹ Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s. 13

9.2 Obsah Seydlovy knižní sbírky

Přesný obsah Seydlovy knižní sbírky mapuje katalog, který v roce 1848 vytvořil kaplan a správce knihovny Josef Čermák. „Catalogus bibliothecae beraunensis sic dictae decanalis“ (Katalog knihovny berounské, tak zvané děkanské) je jediným písemným dokladem o dřívějším stavu Sydlovi sbírky. Mnoho uváděných titulů se dnes již ve sbírce nenachází.²⁴² V katalogu jsou jmenovitě vypsány tituly, jména autorů, data a místa vydání, počet svazků a formát knih. Seznam knih je rozdělen podle jazyků. Dále jsou v katalogu knihy rozděleny do kategorií podle tématu. Knihy české jsou rozděleny na bohoslovecké, libomudrcké, krásoumělecké, vychovatelské, slovesné, mluvnické, historické, země-místo-cestopisné, časopisné, přírodnické, hospodářské a průmyslnické, lékařské, právnické a mathematické. Německé knihy jsou rozděleny na theologische, philosophische, paedagogische, aesthetische, belletristische, historische, geo- und topographische naturwissenschaftliche, oekonomische, Literatur, Philologie und Zeitschriften, politische, medizinische, mathematische, militaerische. Knihy latinské jsou rozdělené na theologici dogmatici, theologici morales, theologici exegetici, theologici homiletici, theologici pastorales, theologici canonici, theologici historici, philosophici, rhetorici, poetici, paedagogici, philologici, historici, geo- at topographici, oeconomici, physici, mathematici, medici, politici. Dále byly ve sbírce knihy polské, řecké, italské a francouzské, kterých však bylo méně a nejsou v katalogu rozděleny na jednotlivé tematické kategorie. Katalog uvádí celkově 3226 svazků knih.

Josef Poch ve své práci věnované Seydlově knihovně²⁴³ rozděluje knihy ještě podle data vydání – na tituly vydané do roku 1837 a na tituly vydané po roce 1837. Autor je přesvědčen, že všechny knihy vydané do roku 1837 koupil do sbírky sám Josef Antonín Seydl a odkazuje na jeho nadšení pro sběratelství knih. V katalogu je uvedeno 2694 svazků, které byly vydány za života Josefa Antonína Seydla. Po roce 1837 přibývaly do knihovny zvláště tituly české a německé. O knihy v jiných jazycích se knihovna po Seydlově smrti nerozšířila téměř vůbec. Podle katalogu se celkově ve sbírce nacházelo 532 svazků knih vydaných po roce 1837.

---

²⁴² Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s.16

²⁴³Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, 74 s.

Nejvíce knih v Seydlově sbírce je teologických. Nacházejí se zde různá vydání Bible, výklady liturgického biblického textu (tzv. postilly), životy svatých, traktáty, modlitby k různým příležitostem a mnoho kázání.²⁴⁴

Nejstaršími z českých teologických knih jsou tisky ze 16. a 17. století, mezi které patří například *Knih o hořekování a naříkání Spravedlnosti, královny a paní všech ctností* z roku 1547, jejímž autorem je Mikuláš Konáč z Hodiškova nebo *Výklad prostý na nejsvětější modlitbu pánem Kristem vydanou Otče náš* z roku 1605 od Šimona Lomnického z Budče. Ve sbírce se nacházel například také zpěvník *Citara nového zákona pravého Boha v předrahych Kristové víry tajemstvích a v svatých jeho libospěvně oslavující*, který vydal anonymně Antonín Koniáš. Dále *Knih Erasma Rotterdamského, v kteréž jednomu každému křesťanskému člověku naučení i napomenutí se dává, jak by se k smrti hotoviti měl*, kterou přeložil Jan Popel z Lobkovic a vydal roku 1786 František Faustin Procházka. Součástí sbírky byl i spis svatého Augustina *O městě Božím* v překladu Františka Ladislava Čelakovského.

Knihovna obsahovala také díla Seydlových osvícenských současníků. Mezi novověkou teologickou literaturu patřilo například dílo Jiljího Chládky *Počátkové opatrnosti pastýřské* (1780) nebo spisy Stanislava Vydry – *Kázání na den svatých apoštolů Petra a Pavla* (1796) nebo *Kázání na den nejsvětější rodičky Boží na nebe vzaté* (1798).

Dále v Seydlově sbírce nacházíme knihy, které se vztahují k městu, jeho okolí a jeho osobnostem. Například spis berounského děkana Jiřího Procházky de Lauro s názvem *Hrstečka mirrhy bratrstva v královském krajském městě Berouně* (1736) či *Kázání u příležitosti, když 23. září 1827 František Karel Obstzierer padesátiletou památku svého kněžství konal*, jehož autorem byl Vincenc Labler, který byl Seydlovým nástupcem v úřadu berounského děkana.

V části libomudrcké je možné najít filozofickou literaturu, která vycházela v přetiscích nebo nových překladech za života Josefa Antonína Seydla – například spis *Laelius* od Cicerona v překladu Řehoře Hrubého (1818). V kategorii vychovatelských knih nalezneme literaturu určenou mládeži – například *Mařenčin košíček* (1821) od Marie Dobromily Rettigové nebo *Mladší Robinson* (1808) v překladu Václava Matěje Krameria. Mezi krásouměleckými knihami nalézáme například *Zlomky o českém básnictví* (1820) od Šebestiána Hněvkovského nebo *Počátkové českého básnictví obzvláště prosodie* od Františka Palackého a Pavla Josefa Šafaříka. V této kategorii nalezneme díla i dalších Seydlových současníků a přátel například

---

²⁴⁴ Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s. 20

Josefa Jungmanna, Antonína Josefa Puchmajera, Josefa Vojtěcha Sedláčka nebo Václava Hanky.

V kategorii Slovesné byly zařazeny básnické sbírky, dramata a próza. Nachází se zde například *Ezopovy básně spolu s jeho životem* (1791) vydané Václavem Matějem Krameriem nebo *Sebrání básní a zpěvů* (1795) od Antonína Josefa Puchmajera. Seydlova sbírka obsahovala i rozsáhlou báseň *Ztracený ráj* (1811) od Johna Milтона v překladu Josefa Jungmanna. V kategorii Slovesných knih je zařazen i *Rukopis Královédvorský* (1819), druhý *Rukopis Zelenohorský* v katalogu z roku 1848 není uveden ale lze předpokládat, že původně součástí Seydlovy sbírky také byl.²⁴⁵ Dále se ve sbírce nacházela všechna vydání básně *Slávy dcera* od Jana Kollára, *Ohlas písní ruských* (1829) Františka Ladislava Čelakovského, *Básně* (1825) a libreta Josefa Krasoslava Chmelenského a také báseň *Máj* (1836) od Karla Hynka Máchy.

Mezi mluvnickými knihami se nachází *Mluvnice* (1822) a *Pravopis český* (1817) od Václava Hanky nebo *Pravopis česko-ruský* (1805) od Antonína Josefa Puchmajera. Dále je zde zařazen Jungmannův *Slovník česko-německý* na jehož tvorbě se podílel i Josef Antonín Seydl. Seydl Jungmannův slovník zmiňuje i ve své závěti z roku 1837. Ve své poslední vůli Seydl vyčleňuje ze svého jmění peníze, které mají být využity k pozdějšímu svázání česko-německého slovníku od Josefa Jungmanna, protože v době sepsání jeho kšaftu ještě nedošlo ke kompletnímu vydání tohoto díla. Proto Seydl žádá, aby byly dosud nevydané svazky z jeho peněz v budoucnu pořízeny, svázány v kůži a aby se staly se součástí děkanské knihovny.²⁴⁶ Josef Antonín Seydl ve své poslední vůli žádal také o dodatečné svázání *Slovanských starožitností* od Pavla Josefa Šafaříka.²⁴⁷

Další kategorií v katalogu Seydlovy knihovny jsou knihy historické. Tato skupina zahrnovala staré kroniky ale i tehdejší historickou odbornou literaturu. Mezi nejstarší díla z této kategorie patří *Kronika česká* (1541) Václava Hájka z Libočan, *Kalendář historický* (1590) od Daniela Adama z Veleslavína či *Diadochus* (1602) od Bartoloměje Paprockého z Hlahol. Dále se zde nacházejí novější vydání a přetisky kronik například *Kroniky dvě o založení země České* od Eneáše Sylvia a Martina Kuthena znovu vydané Václavem Radomilem Krameriem v roce 1817. V této kategorii je zařazena i *Historie literatury české* (1825) od Josefa Jungmanna.

Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s. 55

²⁴⁶ Josef VOLF, *Poslední vůle berounského děkana Jos. Ant. Seydla*, In: Osvětový věstník Podbrdská – list pro kulturní práci a výchovu lidu, Beroun 1935, s. 6

²⁴⁷ Tamtéž.

Mezi knihami země-místo-cestopisnými je zařazeno například 12 svazků od Andriana Balbiho s názvem *Zeměpis čili úplné popsání oboru zemského*, který Seydl také zmiňuje ve své závěti a žádá, aby jeho následovníci shromáždily zbývající předplacené díly „Zeměpisu“ spolu s mapami a nechali je svázat.²⁴⁸

V samostatné kategorii byly zařazeny časopisy. Ve sbírce je možné najít prakticky všechna periodika, která za života Josefa Antonína Seydla vycházela. Kompletní však je jen řada časopisů Hlasatel český, Dobroslav, Čechoslav, Časopis vlasteneckého muzea v Čechách a Časopis pro katolické duchovenstvo.

V kategorii přírodnické je zařazeno například *Pojednání o bylinkářství v Čechách* (1819) od Kašpara ze Šternberka v překladu Antonína Josefa Puchmajera. Mezi knihami právníckými nalezneme *Práva městská království českého* (1579) od Pavla Kristiána z Koldína. V kategorii lékařských knih se nachází *Gruntovní a dokonalý regiment* (1535) od Jana Koppa z Raumenthalu v překladu Hynka Krabice z Veitmile nebo *Umění babické* (1814) od Antonína Jungmanna, jenž byl bratrem Josefa Jungmanna. V oddílu průmyslnickém je zařazena například kniha *Technologia či obšírné proučování učení o řemeslech a umělostech* (1836) od Johanna Heinricha Poppeho v překladu Jana Svatopluka Presla.

V celé knihovně je nejvíce titulů psaných v německém jazyce. Mezi německými teologickými knihami se kromě kázání a katechismu nacházely například i církevní zákony z dob panování Marie Tereze, Josefa II, Leopolda II a Františka I. Dále jsou zde zařazena německy psaná díla českých osvícenských autorů – *Rede am glorreichsten Geburstage des Kaisers Franz II.* (1794) a *Bemerkungen über wichtigere Gegenstände der Pastoraltheologie* (1804) od Jiljího Chládky nebo *Katholisches Lehr- und Gebetbuch* (1781) a *Klugheitslehre* (1799) od Karla Heinricha Seibta.

Mezi německou pedagogickou literaturou se nacházejí učitelské příručky nebo spisy pojednávající o účelu a metodách výchovy mládeže či o významu školských reforem za vlády Marie Terezie. Například *Von dem Einflusse der niederen Schulen auf das gemeine Leben* (1776). Mezi estetickými knihami jsou zařazeny hlavně básnické sbírky například *Die Helden Österreichs besungen in Kriegsliedern* (1777) od Ignáce Cornova. Jsou zde však zařazeny i

---

²⁴⁸ Tamtéž.

některé knihy věnované hudbě a německé překlady antických básníků. Mezi beletrií je zařazen například August Gottlieb Meissner a jeho *Skizzen* (1780).

Dále Seydlova sbírka obsahovala německy psané knihy zaměřené na historii – zvláště na dějiny českých zemí - *Chronologische Geschichte Böhmens* (1770) od Františka Josefa Pubičky, *Rede von den kaiserlichen Toleranzbefehlen in Böhmen* (1782) od Františka Expedity Schönfelda, *Kurzgefasste Geschichte der Böhmen* (1774) od Františka Martina Pelcla, *Kritische Versuche, die ältere böhmische Geschichte von späteren Erdichtungen zu reinigen* (1803) od Josefa Dobrovského nebo *Geschichte von Böhmen* (1836) od Františka Palackého.²⁴⁹ Nacházejí se zde i knihy věnované francouzské revoluci a historii dalších evropských států.

Další kategorií německy psaných knih v Seydlově sbírce byla topografická literatura. V této skupiny byly zařazeny staré tisky – například *Cosmographia* od Sebastianiana Münstera (1544) ale i tehdejší nově vydaná topografická literatura – například *Litterarische Nachrichten von einer Reise nach Schweden und Russland* (1796) od Josefa Dobrovského nebo 8. díl (věnovaný berounskému kraji) *Topographie des Königreichs Böhmen* (1788) od Josefa Schallera.

Mezi německými knihami filologickými se nacházela díla určená pro studium českého jazyka např. *Die böhmische Sprachkunst* (1776) od Jana Václava Pohla nebo *Grundsätze der Böhmische Grammatik* (1795) od Františka Martina Pelcla. Byly zde zařazeny i dokumenty o soudobých pravopisných sporech mezi které patří například *Beleuchtung der Streitfrage über die böhmische Orthographie* (1829) od Josefa Jungmanna. Dále do této kategorie spadají i knihy věnované dějinám písemnictví a díla zaměřená na dějiny literatury. Nalezneme zde *Allgemeine böhmische Bibliothek* (1786) od Karla Rafaela Ungara a díla od Josefa Dobrovského, například *Geschichte der böhmischen Sprache und Literatur* (1792) či *Böhmische und mährische Litteratur auf das Jahr* (1780).

Seydlova knižní sbírka zahrnuje i německy psaná periodika vydávaná jak v Německu, tak v Čechách – *Apollo*, *Libuscha*, *Bohemia für gebildete Böhmen* (1812) a *Monatschrift der Gesellschaft des vaterländischen Museum in Böhmen* (1827-1830).

Součástí Seydlovy sbírky jsou i latinsky psané knihy českých autorů. Nejvíce latinských knih je věnovaných teologii – například *Vindiciae sigillo confessionis divi Joannis Nepomucensis Protomartyris poenitentiae assertae* (1748) od Gelasia Dobnera nebo *Unusne*

---

²⁴⁹ Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knižovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, s.36

an duo Joannes de Pomuk in subiectum Moldavae fluvium proturbati fuere od Františka Pubičky. Obě díla byla součástí tehdejších sporů, které se týkaly světce Jana Nepomuckého.

Mezi latinskými knihami se nachází také několik velmi starých tisků, mezi které patří *Adagiorum epitomé* od Erasma Rotterdamského. Tato kniha byla vytištěna roku 1539 v Kolíně nad Rýnem tiskařem Johannem Gymnichem. Dalším starým tiskem je *Orationes* od Cicerona vytištěný roku 1560 lyonským tiskařem Jeanem Frelonem (1560).

I mezi latinsky psanými knihami se nachází velké množství titulů zaměřených na české dějiny. Nalezneme zde opět starší tisky, například *Historia Boiémica* od Jana Dubravia (1575), *De Bohemorum historia* od Eneáše Silviuse (ve dvou vydáních 1575,1766) nebo *Miscellanea historiaca regni Bohemiae* od Bohuslava Balbína (1679). I tehdejší nově vydané latinské knihy věnované historii – *Wenceslai Hagek a Liboczan Annales Bohemorum* (ve třech svazcích - 1761,1763,1765) od Gelasia Dobnera nebo *Acta litteraria Bohemiae et Moraviae* (1775) od Mikuláše Adaukta Voigta.

Josef Antonín Seydl také nashromáždil mnoho italsky psaných knih, jednalo se hlavně o učebnice italské gramatiky a slovníky, dále italské překlady antických autorů a originály klasických italských děl. Většina italsky psaných knih pochází ze sbírky rodu Küniglů.

Katalog děkanské knihovny z roku 1848 dokazuje, že byl Josef Antonín Seydl skutečně velkým milovníkem knih a české literatury. Součástí jeho sbírky byly vzácné staré tisky i tehdejší nově vydávaná díla, která pro Seydla měla velkou vlasteneckou hodnotu. V děkanské knihovně se nacházelo mnoho knih, jejichž autory byli Seydlovi bývalí učitelé či Seydlovi dlouholetí přátelé.

Nákup všech těchto titulů musel být jistě velice nákladný. Josef Antonín Seydl byl však přesvědčen, že právě duchovenstvo má nákupem knih finančně podporovat české autory.

10 Hudba

10.1 Hudební sbírka

Josef Antonín Seydl byl velkým milovníkem hudby a sám byl nadaným hudebníkem. Od dětství hrál výborně na housle a později také na „basétl“, tedy violoncello. V roce 1796 se pokoušel spolu se svým bratrem a vytvoření vlastní hudební kompozice. Sepsali společně dvojkonzert pro housle a klavír. Z této kompozice se však dochovala pouze první věta.²⁵⁰

Josef Antonín Seydl vlastnil housle z dílny Stegmayerovské v Inšpruku. Předchozím majitelem byl Josef Laštovička, jenž byl řeholníkem řádu cisterciáků na Zbraslavi. Seydl tyto housle i své violoncello odkázal hudební kruchtě děkanského kostela.²⁵¹

Josef Antonín Seydl během svého života shromáždil početnou sbírku notových záznamů. Jedná se o skladby komponované pro housle a violoncello. Seydlova rukopisná hudební sbírka je součástí jeho osobního fondu uloženého ve Státním oblastním archivu v Berouně.²⁵² Noty berounský děkan opisoval ze starých rukopisů i soudobých tisků. Německé titulní texty překládal do svého rodného jazyka.

Po Seydlově smrti byly jeho hudební opisy uloženy na kůru děkanského kostela sv. Jakuba Většího v Berouně. Tam je v roce 1930 našel historik Karel Kazda, který je předal do městského muzea spolu s hudebninami z pozůstalosti Tekly Baťkové-Podleské²⁵³, které se nacházely také na kůru.²⁵⁴

Seydlova hudební sbírka zaujala i odborníky na jazykovědu. Hudební terminologii ve sbírce Josefa Antonína Seydla se zabýval lingvista Dušan Šlosar spolu s hudebním skladatelem Milošem Štědrněm v jejich práci zveřejněné ve Sborníku prací Filozofické fakulty brněnské univerzity.²⁵⁵

---

²⁵⁰ Jaroslav HOLEČEK, *J. A. Seydl, decani Beronensis operum artis musicae collectio. Catalogus*. Praha, 1976, s. 5

²⁵¹ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 371

²⁵² Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Antonína Seydla NAD 947

²⁵³ Tekla Baťková-Podleská (1764-1852) byla operní pěvkyně narozená v Berouně.

²⁵⁴ Jaroslav HOLEČEK, *J. A. Seydl, decani Beronensis operum artis musicae collectio. Catalogus*. Praha, 1976, s. 8

²⁵⁵ Dušan ŠLOSAR –Miloš ŠTĚDRON, *Hudební terminologie ve sbírce Josefa Antonína Seydla*, In: Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, řada hudebněvědná H 22, Brno 1987, s. 55- 60

10.2 Hudební škola v Berouně

Díky aktivitě Josefa Antonína Seydla byla v Berouně v roce 1825 založena hudební škola. Seydl se přimluvil u berounského mlynáře Martina Podstatného, aby investoval své jmění na zřízení hudební školy.

Martin Podstatný neměl žádné potomky, kterým by mohl svůj majetek odkázat. V roce 1820 sepsal tedy závěť, ve které odkazoval celé své jmění včetně mlýna na řece Litavce „na chování učitele hudby v městě“.²⁵⁶ Manželka zesnulého Martina Podstatného – Anna Podstatná – v roce 1831 založila fundaci pro berounskou hudební školu.²⁵⁷

Dne 11. července roku 1831 vydal berounský magistrát zřizovací listinu hudební školy. V té době však již škola několik let fungovala. První konkurs na učitele hudby proběhl mezi 26.-28. říjnem roku 1825. Z dvanácti kandidátů byl vybrán Antonín Skružný.²⁵⁸

Ředitel hudební školy měl být vždy berounský děkan, který spolu s magistrátem volil učitele hudby. Učitel hudební školy zároveň zastával funkci regenschori, tedy ředitele kůru.

Hudební škola se však dlouhodobě potýkala s nedostatkem financí – hlavním problémem byl nedostatek hudebních nástrojů pro žáky z nemajetných rodin. Finanční problémy se snažil tehdejší učitel hudby na radu Josefa Antonína Seydla vyřešit založením ochotnického spolku a pořádáním divadelních her.

První guberniální svolení k pořádání ochotnických her získal Antonín Skružný v roce 1827. Berounské ochotnické hry se staly postupem času velmi úspěšné. V roce 1839 byl roční výnos z vybraného vstupného téměř 397 zlatých.²⁵⁹ Ochotníci hráli hry českých autorů (například hry Václava Klimenta Klicpery), překládali německé hry do češtiny či představovali vlastní divadelní scénáře. Hrál se při významných událostech, kterými byly například narozeniny císaře.²⁶⁰

---

²⁵⁶ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 398.

²⁵⁷ Tamtéž, s. 331

²⁵⁸ Miloslav RICHTER, *Antonín Skružný. Berounský učitel hudby*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 11, Beroun 2008, s. 287-299

²⁵⁹ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 402.

²⁶⁰ Kateřina TVAROCHOVÁ, *Divadelní spolky na Berounsku (Beroun – Žebrák – Hořovice)*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 1, Beroun 1998, s. 112-150

Mezi lety 1836-1846 vedl ochotnický spolek Jan Pravoslav Přibík. V tomto období uvedl místní ochotnický spolek 31 divadelních her.²⁶¹ Další berounský vlastenec Kornel Bělický pronajímal ochotnickému divadelnímu spolku prostory piaristické školy pro uvádění jejich představení.²⁶²

---

²⁶¹ Kateřina FRYAUFOVÁ, *Kulturní spolky na Berounsku (2.část)*, In: *Minulostí Berounska*, číslo 6, Beroun 2003, s. 176-196

²⁶² Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 402.

11 Finanční investice

11.1 Fundace

Dlouhodobým společenským problémem v minulosti byla špatná dostupnost vzdělání pro děti z nemajetných rodin. Za účelem pomoci chudým studentům vznikaly různé dobročinné spolky. Koncem 19. století byly zakládány tzv. „polévkové ústavy“, které zajišťovaly dětem alespoň základní stravu. Dalším způsobem podpory nemajetných studentů bylo založení studijní nadace. Tyto nadační fondy vznikaly na základě sepsaných závětí. Zesnulí ve své poslední vůli uvedli finanční částku, která byla určena k založení nadace. Pro vznik nadace musel být vydán nadační list, který obsahoval podmínky pro udělení úvěrů z nadační částky. Správu nadace měli obvykle na starost městští úředníci. Město se v nadačním listu zavazovalo k tomu, že o nadační fond budou pečovat a získané finance budou skutečně využívány jen k účelům stanoveným v závěti.²⁶³

Josef Vávra ve svých Pamětech uvádí, že v Berouně byly v 19. století zřízeny dvě studijní nadace. První studijní nadace byla založena roku 1805 berounským hospodářem Františkem Fussem. Tato nadace měla podporovat studenty gymnázia z rodiny Sýkorů a z rodiny Kroupů.²⁶⁴

Tento způsob podpory studentů si vybral i Josef Antonín Seydl. Ten ve své první závěti sepsané 28. října 1831 uvedl svůj záměr finančně podporovat dva berounské studenty pomocí studijní nadace. Seydl ve své poslední vůli vyčlenil pozemek, který měl být pronajímán. Tímto pozemkem mělo být pole, které v závěti Seydl nazývá „Kromrovské, čili bývalé Schveskovské“ bylo označen číslem „místopisným“ 730. Toto pole se mělo nacházet za měšťanským špitálem nad silnicí ke Královu Dvoru. Dle Jana Pravoslava Přibíka mělo toto pole rozlohu 12 korců.²⁶⁵

Finanční výtěžek z tohoto pronájmu měl být rozdělen rovným dílem mezi studenty. Jako první mají této nadace využívat Seydlovi synovci Josef Seydl a Jan Seydl. Tato finanční podpora měla trvat po dobu jejich studií na normální škole až do ukončení studia vysokoškolského. Nárok na využití této nadace mají mít potomci sourozenců Josefa Antonína

---

²⁶³ Martina HALÍŘOVÁ, *Škola a sociální pomoc ve druhé polovině 19. století*, In: *Historia scholastica*, roč. 6, č. 2, Praha 2020, s. 58-70

²⁶⁴ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 394.

²⁶⁵ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 342

Seydla – potomci Jana mlynáře Seydla, Marie Řehořovské, Veroniky Pokorné a Růženy/Rosálii Nechanické. Pokud by žádný ze Seydlových sourozenců neměl potomky, kteří by mohly využívat této fundace, měla tato finanční podpora připadnout nějakému berounskému rodákovi, jehož oba rodiče měli v Berouně měšťanské právo po dobu alespoň třiceti let.²⁶⁶

Dne 26. listopadu 1846 byl v Berouně na základě Seydlovy závěti vyhotoven nadační list, který se týkal této fundace. Nadační listina byla vyhotovena ve 3 opisech – jeden list obdrželo „veleslavné řízení“, druhý krajský úřad a třetí list byl určen magistrátu. Podepsáni pod touto listinou byli Vincenc Karel Lábler – knížecí arcibiskupský notář, tajemník vikariátní a děkan berounský, Schick von Ortenfels – Bürgermeister, Winter – Rath, Kuniger – Rath, Joh. Seydl – Repräsentant. Všechny listy byly opatřeny městskou pečetí. Až o dva roky později, dne 4. ledna 1848, byla nadační listina schválena zemským guberniem.

Seydl ve své závěti také uvedl podmínky, které měli splňovat „fundatisté“, kteří užívali této nadace. Jejich povinností bylo dobré mravní a náboženské chování a výborné studijní výsledky. Každý den si měli studenti během modlitby vzpomenout na zakladatele této nadace. Dále se měli studenti pravidelně modlit na hřbitově u hrobu Josefa Antonína Seydla. Měli se zde společně modlit vždy v neděli ve 3 hodiny odpoledne o Velikonocích, vagoncích a při každé jejich návštěvě Berouna. Za nepříznivého počasí mají svou modlitbu odložit na následující den. Další jejich povinností měla být péče o hrob zakladatele nadace. Seydl žádá, aby studenti zařídili u jeho hrobu výsadbu květin – růží, bezu a dalších. K tomuto požadavku Seydl dodává: „Což tuším nebude obtížné ale potěšitelné“. Na případné opravy svého náhrobního kříže, jenž byl vyroben v novo-jáchymovských hutích, Seydl vyčlenil 99 zlatých.²⁶⁷

Pokud by z nějakého důvodu v budoucnu nebylo možné tuto fundaci využít k placení studijních výdajů, mají být peníze z pronájmu pozemku věnované kostelu sv. Jakuba Většího. Peníze mají být využity k vnitřní výzdobě kostela. Pokud by nebylo možné peníze využít v kostele, mají připadnout ústavu chudých v Berouně.²⁶⁸

Jan Pravoslav Přibík uvádí, že Josef Antonín Seydl odkázal kus pole o rozloze 4 korců na podporu dvou zchudlých měšťanů, kteří si svou tíživou finanční situací nezavinili sami, ale nemohli se již vzhledem k vysokému věku dále živit těžkou prací.²⁶⁹

²⁶⁶ *Studijní nadání v Království českém (1830-1850)*, 5. svazek, Praha 1897, s.20

²⁶⁷ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 382.

²⁶⁸ *Studijní nadání v Království českém (1830-1850)*, 5. svazek, Praha 1897, s. 21

²⁶⁹ Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, Česká včela, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 341

Další fundací, kterou založil Josef Antonín Seydl byla fundace mešní. Finance z mešní nadace byly určeny duchovnímu, jenž pravidelně sloužil mše za zakladatele nadace.²⁷⁰ V Berouně bylo založeno těchto nadací velmi mnoho. První mešní fundace byla zřízena v roce 1696 Bernartem Václavem Krucigerem.²⁷¹ Berounský děkan Josef Antonín Seydl nechal založit mešní fundaci v roce 1831 a k těmto účelům vyčlenil obnos 200 zlatých.²⁷²

Josef Antonín Seydl ve své závěti zmiňuje, že založil i fundaci špitální.²⁷³ O této nadaci se mi však nepodařilo získat více informací.

11.2 Kaple Panny Marie Bolestné

Josef Antonín Seydl také odkázal k dobročinným účelům svůj podíl na vlastnictví jedné z berounských církevních staveb.

Roku 1819 investoval Josef Antonín Seydl své finance do odkoupení kaple Panny Marie Bolestné. Tato kaple byla postavena v místě, kde podle legendy vyvěral zázračný pramen. Během josefínských reforem však bylo oblíbené poutní místo zrušeno.

Roku 1787 odkoupil tuto již nevyužívanou kapli Jakub Černý rytíř z Edelmuthu za 35 zlatých. Od potomků Jakuba Černého odkoupil polovinu kaple děkan Josef Antonín Seydl za 30 zlatých. Druhou polovinu kaple koupil berounský advokát Matěj Härdtl.

Seydl ve své závěti z roku 1831 odkázal svou polovinu kaple „nábožné obci berounské“. Pokud by však kaple byla znovu zrušena a nabízena k prodeji, má finanční zisk z jejího prodeje přejít na místní ústav pro chudé.²⁷⁴

Druhá polovina kaple byla odkázána městu v roce 1853 dědici Matěje Härdtla. Kaple tedy v polovině 19. století připadla městu. Bohužel již byla v tak špatné stavu, že muselo dojít k jejímu strhnutí. Díky finančním darům berounských měšťanů však mohla být postavena kaple nová.²⁷⁵

---

²⁷⁰ *Ottův slovník naučný illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 17, Median-Navarrete, Praha 1901, s. 966-968

²⁷¹ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 373.

²⁷² Tamtéž, s. 374

²⁷³ *Studijní nadání v Království českém (1830-1850)*, 5. svazek, Praha 1897

²⁷⁴ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 384

²⁷⁵ Jiří TOPINKA, *Mockerova kaple v Berouně, souvislosti novogotické stavby*, In: *Minulostí Berounska*, roč. 19, Beroun 2016, s. 110-135

11.3 Odkázaný majetek

Josef Antonín Seydl během svého života našetřil poměrně velké množství peněz. Svůj majetek ve své poslední vůli odkázal hlavně berounskému děkanství. Kromě Seydlovy rozsáhlé knižní sbírky měl připadnout berounskému děkanství i Seydlův nábytek, obrazy, housle i violoncello. Berounskému kostelu také Josef Antonín Seydl odkázal „stříbrné lžice na sdělení oltářních konviček.“²⁷⁶ Součástí jeho odkazu byla i finanční hotovost v hodnotě 4800 zlatých konvenční měny.

Další finance odkázal Josef Antonín Seydl ústavu pro chudé. Této instituci Seydl věnoval peníze, které mu berounští věřící byli dlužni na štolových poplatcích. Štolový poplatek se vyplácel duchovnímu za vykonání liturgických obřadů (svatba, křest, pohřeb).²⁷⁷ Na nákup ošacení pro děti žijící v ústavu pro chudé Seydl vyčlenil 128 zlatých.²⁷⁸ Před svou smrtí v roce 1837 Seydl také věnoval 47 zlatých místním školám, které z těchto peněz měly zajistit obuv a ošacení pro děti z chudých rodin.²⁷⁹

---

²⁷⁶ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 329.

²⁷⁷ *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 24., Staroženská-Šyl, Praha 1906, s. 808

²⁷⁸ Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*, vyd. 1., Beroun 1899, s. 330.

²⁷⁹ Tamtéž, s. 395

12 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zaměřit se na působení Josefa Antonína Seydla v úřadu berounského děkana. Očekávala jsem, že Seydlova kronika *Memorabilia Ecclesiae Beraunensis* bude cenným pramenem vztahujícím se k tomuto tématu. Autor však ve své kronice věnoval pozornost hlavně svým předchůdcům a jejich působení v tomto církevním úřadu. Seydl do kroniky zařadil i svůj velmi podrobný životopis, který však končí jeho nástupem do funkce berounského děkana. O svém počínání po roce 1813 již do kroniky mnoho nezapsal. Snad doufal, že o jeho působení v děkanském úřadu budou informovat jeho nástupci. Pokusila jsem se tedy alespoň co nejvíce přiblížit život a dílo této regionálně významné osobnosti, která však byla neprávem zapomenuta.

Jeho jménem je sice pojmenováno náměstí v blízkosti kostela sv. Jakuba v Berouně, ale domnívám se, že jen malé množství berounských obyvatel ví, kdo Josef Antonín Seydl byl a jakým způsobem podporoval vlastenecké vědomí ve svém rodném městě.

Jeho zásluhy nespočívají jen v šíření myšlenek národního obrození v rodném Berouně. Jeho hlavním odkazem budoucím generacím byla jeho historiografická práce, jež se však také nestala všeobecně známou. Hlavním důvodem, proč Seydlovo dílo nedosáhlo většího uznání je nejspíš skutečnost, že k prvnímu ucelenému tištěnému vydání jeho práce došlo až více jak 150 let po jeho smrti.

Na rozdíl od jiných obrozeneckých autorů se Josef Antonín Seydl ve svém historiografickém díle zaměřil pouze na dějiny konkrétního města, a zvláště jeho církevní správy. O to precizněji na svém díle pracoval a nevynechal ve své kronice skutečně žádné informace, které v době jeho života byly dostupné. Vznikla tak velice rozsáhlá práce obsahující mnoho přepisů starších dokumentů a listin vztahujících se k dějinám města a berounského děkanství. Tyto opisy – často již neexistujících písemností – jsou velmi cenným materiálem pro historické bádání. Díky nim se však text stává velmi obtížný pro čtení laické veřejnosti.

Z tohoto důvodu by si nejspíš nenašla kronika berounského děkanství²⁸⁰ příliš velké množství čtenářů ani v případě, že by byla kompletně vydána tiskem. Na základě korespondence Josefa Antonína Seydla s Josefem Jungmannem je možné předpokládat, že

---

²⁸⁰ Státní oblastní archiv Beroun, fond Římskokatolický děkanský úřad Beroun, NAD 509, i. č. 1, *Memorabilia ecclesiae Beronensis*

Seydl očekával, že jeho kronika vyjde brzy po jeho skonu alespoň ve zkrácené verzi. Domnívám se, že pokud by se na vydání „Výtahu z kroniky o Berouně“ podílel sám Josef Jungmann, mělo toto dílo šanci na úspěch. Bohužel však zůstal jeden z nejdůležitějších historických pramenů pro studium dějin města Berouna veřejnosti dlouho téměř nedostupný a jméno jeho autora téměř neznámé.

Jakou osobností byl Josef Antonín Seydl je možné zjistit poskládáním jednotlivých částí jeho pozůstalosti. Jednoznačně lze říct, že byl Seydl člověkem, který zcela propadl myšlence národního obrození. S velkým zápalem se účastnil všech aktivit, které s touto vlnou vlastenectví přicházely. Přestože byl ve své době mnohými nepochopen. Dalo by se říci, že o několik let předběhl svou dobu. Je jistě velká škoda, že se nedožil revolučního roku 1848, který přinesl velké změny ve státoprávních a národnostních otázkách.

Jeho velmi vřelý vztah k českému jazyku a historii dokazuje nejen jeho historiografická práce ale i jeho korespondence. Dopisy odeslané nejznámějším českým buditelům dokládají v první řadě osobní a přátelské vztahy Seydla s českými vlastenci, a tedy jeho přímé zapojení do obrozeneckých aktivit. Dále Seydlova korespondence dokládá konkrétní problémy, které spolu diskutovali představitelé české inteligence 19. století – tedy záležitosti týkající se literatury, nákupu knih a časopisů či sdílení historických poznatků.

Dalším dokladem Seydlova nadšení pro český jazyk a literaturu je jeho knižní sbírka, která obsahuje téměř všechny české tituly, které v době jeho života vycházely. Jeho vlastenecké nadšení je patrné i z jeho podpory nově vzniklého vlasteneckého muzea. Tuto instituci Seydl podporoval duchovně i materiálně.

Vzhledem k jeho lásce ke knihám a literatuře jej můžeme považovat za velice vzdělaného a sečtělého člověka, který byl pro tehdejší společnost jistě velkým přínosem. Jistě si uvědomoval hodnotu vzdělání a nepostradatelnost vzdělaných lidí pro společnost. Z tohoto důvodu odkázal své hmotné statky berounským obyvatelům za účelem jejich vzdělávání.

Dle vyprávění jeho nejbližšího přítele byl Josef Antonín Seydl velice pečlivým a pracovitým, a díky jeho nadšení pro studium literatury a historie mu nezbývalo příliš času na společenské aktivity. Byl tedy pravděpodobně spíše člověkem samotářským. Čas od času však v berounském děkanství hostil své přátele z řad českých buditelů.

Jeho přátelé na něj vzpomínali s láskou a velkým obdivem. Jeho zásluhy o šíření vlasteneckých idejí jsou v regionálním měřítku jistě obrovské. I přesto, že se nejvýznamnějším představitelem národních buditelů v Berounském kraji se stal Seydlův blízký přítel Josef Jungmann.

13 Zdroje informací

Archivní prameny

Státní oblastní archiv Beroun, fond Římskokatolický děkanský úřad Beroun, NAD 509, i. č. 1, Memorabilia ecclesiae Beronensis

Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Antonína Seydla, NAD 947

Státní oblastní archiv Beroun, Osobní fond Josefa Každého, NAD 943

Státní oblastní archiv Beroun, Archiv města Berouna, NAD63

Národní muzeum, oddělení rukopisů a starých tisků: Josef Antonín Seydl, Kronika města Berouna, VB 34, 239 stran

Literatura

a) Edice

Václav Hájek z Libočan, *Kronika česká*, Edd: Jan LINKA – Petr VOIT, vyd. 1., Praha 2013, 1447 stran

Vavřinec z Březové, *Husitská kronika*, Edd: František HEŘMANSKÝ, vyd. 1, Praha 1954, 397 stran

Kosmova kronika česká, Edd. Karel HRDINA – Marie BLÁHOVÁ, vyd. 6., Praha 2012, 279 stran

Josef Antonín SEYDL, *Kronika Královského Města Berouna*. Editoři: Miloš GARKISCH – Marie TOŠNEROVÁ – překlad latinských textů Irena ZACHOVÁ, 1. vyd. Beroun 2003, 254 stran

Jaroslav VLČEK, *Almanahy Antonína Jaroslava Puchmajera*, část. 3, Praha 1920, 172 stran

b) Dobové tisky

Jiljí Bartoloměj CHLÁDEK, *Počátkové opatrnosti pastýřské I–III, 1780-1781*

- Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 11 Hédypathie-hýždě, Praha 1897, 1066 stran
- Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí.*, díl 12. CH-Sv. Jan, Praha 1897, 1072 stran
- Ottův slovník naučný illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 13. Jana-Kartas, Praha 1898, 1113 stan
- Ottův slovník naučný illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 17, Median-Navarrete , Praha 1901, 1157 stran
- Ottův slovník naučný illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 19. P-Pohoř, Praha 1902, 1051 stran
- Ottův slovník naučný illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 22. Rozkošný – Schoppe, Praha 1904, 1002 stran
- Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 27. Vůz-Žyžkowski, Praha 1908, 902 stran
- Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 20. Pohora-Q.v., Praha 1903, 1087 stran
- František Martin PELCL, *Kaiser Karl der Vierte, König in Böhmen (1316-1355)*, Praha 1780, 1. část, 224 stran
- Josef KOUBA, *Josef Jungmann*, životopisný nástin, Praha 1873, 24 stran
- Eneáš Silvius Piccolomini *Historia Bohemica*, Edd: Dana MARTÍNKOVÁ – Alena HADRAVOVÁ – Jiří MATL – František ŠMAHEL, vyd.1., Praha, 1998, 276 stran
- František Ladislav RIEGER, *Slovník naučný*, díl 3. F-Chyžice, Praha 1866, 1206 stran
- Josef František Jaroslav SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen, Berauner Kreis*, 8. část, Praha 1788
- Josef František Jaroslav SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen*, Praha 1785-1790, 16 svazků
- Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Praha 1834–1839, 16 svazků
- Studijní nadání v Království českém (1830-1850)*, 5. svazek, Praha 1897, 338 stran

Tomáš ŠKRDLE, *Zásluhy českého, moravského a slezského duchovenstva o zakládání knihoven*, Praha 1888, 179 stran

Josef VÁVRA, *Paměti Královského Města Berouna*. Vyd. 1. Beroun 1899, 442 stran

c) Ostatní literatura

Alessandro CATALANO – Petr MAŤA, *Zápas o svědomí: kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598-1667) a protireformace v Čechách*, Praha 2008, 637 stran

Josef HANUŠ, *Národní muzeum a naše obrození, k stoletému jubileu založení musea 2. Založení vlasteneckého musea v Čechách a jeho vývoj do konce doby Šternberkovy (1818-1841)*, Praha 1923, 505 stran

Jan HAVRÁNEK – Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Miroslav KUNŠTÁT – Alena MÍŠKOVÁ – Jiří PEŠEK – Josef PETRÁŇ – Valentin URFUS, *Dějiny Univerzity Karlovy 1802-1918*, díl 3., Praha 1997, 390 stran

Ivan HLAVÁČEK – Jaroslav KAŠPAR – Rostislav NOVÝ, *Vademecum pomocných věd historických*, Praha 1994, 448 stran

Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan JANÁK – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, Praha 2005, 568 stran

Jaroslav HOLEČEK, *J. A. Seydl, decani Beronensis operum artis musicae collectio. Catalogus*. Praha, 1976, 201 stran

František KAVKA – Josef PETRÁŇ – Ivana ČORNEJOVÁ – Karel BERÁNEK – Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Zdeněk HOJDA – Marie PAVLÍKOVÁ – Petr SVOBODNÝ, *Dějiny Univerzity Karlovy 1622-18020*, Díl 2., Praha 1995, 285 stran

Josef KLEMPERA, *Vodní mlýny v Čechách*, Díl I., Praha 2000, 276 stran

Jiří KOVAŘÍK, *Bitva národů: Napoleonova porážka u Lipska roku 1813*, vyd. 1., Třebíč 2019, 447 stran

František MICHÁLEK BARTOŠ, *Soupis rukopisů Národního musea v Praze*, svazek I. Praha 1926, 331 stran

Jiří OPELÍK – Vladimír FORST –Luboš MERHAUT, *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. 3/II – P-Ř, Praha 2000, 1522 stran

Ferdinand PAKOSTA, *Soupis privilegií královského města Berouna chovaných v Archivu berounském*, Beroun 1912, 10 stran

Josef PETRÁŇ, *Nástin dějin filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze: do roku 1948*, Praha 1983, 406 stran

Antonín PODLAHA, *Posvátná místa království českého: dějiny a popsání chrámů, kaplí, posvátných soch, klášterů i jiných pomníků katolické víry a nábožnosti v království České*, díl II., Berounský, Bystřický a Plzeňský vikariát, Praha 1908, 373 stran

Josef POCH, *Z kulturních dějin národního obrození: (knihovna J.A. Seydla)*. 1. vyd., Praha 1954, 74 stran

Milada SEKYRKOVÁ, *7.9.1836 – Ferdinand V.: poslední pražská korunovace*, Praha 2004, 192 stran

Zbyněk SVITÁK, *Úvod do historické topografie českých zemí*. Brno 2014, 105 stran

Marie TOŠNEROVÁ – Irena BENKOVÁ – Miloš GARKISCH – Jiří TOPINKA, *Beroun. Historie. Kultura. Lidé*, Praha 2008, 423 stran

Studie v odborných sbornících a časopisech

Karel BERÁNEK, *Teologická fakulta, Dějiny Univerzity Karlovy II. 1622-1802*, Praha 1995, s. 69-98.

Kateřina FRYAUFOVÁ, *Kulturní spolky na Berounsku (2.část)*, In: *Minulostí Berounska*, číslo 6, Beroun 2003, s. 176-196.

Kamila GARKISCHOVÁ, *Piaristé v Berouně*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 125-145.

Miloš GARKISCH, *Archiv v období 1954-1997*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 1, Beroun 1998, s. 240-242.

Miloš GARKISCH, *Císařská návštěva v Berouně roku 1810*, ročník 6, Beroun 2003, s. 265-270.

Miloš GARKISCH, *Děkan Josef Každý, první historik města Berouna*. In: *Středočeský sborník historický*, 22-23, 1996-1997, s. 84-91.

Miloš GARKISCH, *Děkan Seydl a Národní Muzeum*. In: *Minulostí Berounska*, ročník 5, Beroun 2002, s. 312-318.

- Miloš GARKISCH, *Památky na poslední českou korunovaci na Berounsku a Hořovicku*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 9, Beroun 2006, s.65-77.
- Jaroslav GOLL, *František Palacký*, In: *Český časopis historický*, 4. ročník, Praha 1898, s. 211-279.
- Martina HALÍŘOVÁ, *Škola a sociální pomoc ve druhé polovině 19. století*, In: *Historia scholastica*, roč. 6, č. 2, Praha 2020, s. 58-70.
- Jan HAVRÁNEK, *Univerzita, její zřízení, správa a studenstvo*, *Dějiny univerzity Karlovy III. 1802-1918*, Praha 1997, s. 19-3.
- Tomáš HLOBIL, *Pražské univerzitní přednášky z estetiky a poetiky Augusta Gottlieba Meissnera podle zápisků Josefa Jungmanna*. *Česká literatura – časopis pro literární vědu*, ročník 52, číslo 4, Praha, 2004, s. 466-484.
- Jan KAHUDA, *Franz Steinsky, první profesor pomocných věd historických na pražské univerzitě*, In: *Pomocné vědy historické v současné historiografii a archivnictví*, Praha 2018, s. 183-197.
- Josef KOČÍ, *Josef Jungmann a české národní obrození* In: *Slovanský přehled*, sborník statí, dopisů a zpráv ze života slovanského, číslo 2. ročník 59, Praha 1973, s. 112-130.
- Otakar KULHÁNEK, *Míra zdanění a majetkové poměry berounské měšťanské společnosti v polovině 18. století*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 9, Beroun 2006, s. 39-64.
- Helena LORENZOVÁ, *Pražská léta Augusta Gottlieba Meissnera*. *Časopis Apollo*, In: *Mezi časy – kultura a umění v českých zemích kolem roku 1800*, Plzeň 1999, s. 88-97.
- Jiří LÍPA, *K málo známému úseku činnosti A. J. Puchmajera (Puchmajerova ciganologická práce Románi Čib)*, In: *Acta Universitatis Carolinae, Philologica, Slavica Pragensia* 4, Praha 1962, s. 697-706.
- Jiří MAJER, *Ke vztahům Kašpara hraběte Sternberga a Antonína Jaroslava Puchmajera (1810-1820)*, In: *Jeden jazyk naše heslo bud'*, sv. 1., Antonín Jaroslav Puchmajer, Radnice-Plzeň 2001, s. 99-107.
- Ferdinand PAKOSTA, *J. A. Seydlova děkanská kronika berounská*, II. výroční zpráva reál. gymnasia v Berouně 1912-1913, str. 4
- Josef PEŘINA, *Puchmajerovy almanachy a Die Erstlinge unserer einsamen Stunden*. In: *Jeden jazyk naše heslo bud'*, sv. 1., Antonín Jaroslav Puchmajer, Radnice-Plzeň 2001, s. 141-145.

Josef PETRÁŇ, *Filozofická fakulta v letech 1802-1848*, Dějiny Univerzity Karlovy 1802-1918, díl 3., Praha 1997, s. 69-86.

Václav PETRBOK, *Stanislav Vydra mezi Balbínem a Jungmannem*, In: Mezi časy – kultura a umění v českých zemích kolem roku 1800: sborník příspěvků z 19. ročníku symposií k problematice 19. století, Plzeň, 1999, s. 190-207.

Josef POCH, *Z korespondence Josefa Antonína Seydla*, Listy filologické 75, Praha 1951, s. 131-134, 212-216, 282-285

Josef POCH, *Kronikář Josef Antonín Seydl*, Časopis Společnosti přátel starožitností, č.3/1957, s. 154

Jiří RAK, *Koncepce historické práce Vlasteneckého muzea v Čechách*, Časopis Národního muzea – řada historická, ročník 153, číslo 2, Praha 1984, s. 98-111.

Miloslav RICHTER, *Antonín Skružný. Berounský učitel hudby*, In: Minulostí Berounska, ročník 11, Beroun 2008, s. 287-299.

Eva RYŠAVÁ, *Počátky a rozvoj Matice české*, In: Muzejní a vlastivědná práce, číslo 4, ročník 38, Praha 2000, s. 203-212.

Pavla SUCHÁ, *Antonín Puchmajer a Česká čtenářská společnost v Radnicích*. In: Jeden jazyk naše heslo buď, sv. 1., Antonín Jaroslav Puchmajer, Radnice-Plzeň 2001, s. 109-115.

Zdeněk ŠIMEČEK, *František Martin Pelcl*, In: Věstník Československé akademie věd, ročník 78, číslo 4, Praha 1969, s. 410-425.

Zdeněk ŠIMEČEK, *Z počátků výuky pomocných věd historických na pražské univerzitě*, In: Acta Universitatis Carolinae : Historia Universitatis Carolinae Pragensis : Příspěvky k dějinám Univerzity Karlovy, roč. 25, č. 1, Praha 1985, s. 33-47.

Dušan ŠLOSAR –Miloš ŠTĚDRON, *Hudební terminologie ve sbírce Josefa Antonína Seydla*, In: Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, řada hudebněvědná H 22, Brno 1987, s. 55-60.

Josef ŠTASTNÝ, *Stručná zpráva o některých menších knihovnách*, Listy filologické, 1904, č. 31, s. 424.

Jiří TOPINKA, *Mockerova kaple v Berouně, souvislosti novogotické stavby*, In: Minulostí Berounska, roč. 19, Beroun 2016, s. 110-135.

Marie TOŠNEROVÁ, *Farní správa na Berounsku a jej vývoj po Bílé hoře (1620-1713)*, In: Minulostí Berounska, ročník 11, Beroun 2008, s. 43-71.

Kateřina TVAROCHOVÁ, *Divadelní spolky na Berounsku (Beroun – Žebrák – Hořovice)*, In: *Minulostí Berounska*, ročník 1, Beroun 1998, s. 112-150.

Josef VOLF, *Poslední vůle berounského děkana Jos. Ant. Seydla*, In: *Osvětový věstník Podbrdsko – list pro kulturní práci a výchovu lidu*, Beroun 1935, s. 5-8.

Klára WOITSHOVÁ, *Časopis Národního muzea v letech 1827-2012*, In: *Český lid*, ročník 100, 25.3.2013, s. 5-26.

Čeněk ZÍBRT, *Neuberkův exemplář zápisů Jana Jeníka z Bratřic, nyní v musejní bibliotece*, *Časopis Musea království Českého*, ročník 81, číslo 1, Praha 1907, s. 69-106

Periodika:

Časopis českého museum, ročník 7, číslo 1 Praha 1883

Časopis českého museum, ročník 9, číslo 1, Praha 1835

Časopis českého museum, ročník 11, číslo 3, Praha 1837

Časopis českého museum, ročník 12, číslo 3. Praha 1838

Jaroslav CÍSAŘ, *Na počátku byla čtenářská společnost v Radnicích*, In: **Čtenář**, měsíčník pro práci s knihou, ročník 40, číslo 3, Kladno, 1988, s. 75-78

Květy, číslo 13, ročník 4. Praha, 1869 s. 104

Kaiserlich-königliche privilegierte Prager Zeitung, 2. červenec 1819, Praha 1819

Lumír, časopis zábavný a poučný, 17. ročník, Praha 1862, číslo 15 (10. 4. 1862) -24 (12.6.1862)

Národní listy, ročník č. 33, číslo 292, 21.10.1893, s. 4

Národní škola: Týdeník vychovatelský pro národní učitelstvo v Čechách, na Moravě ve Slezsku a na Slovensku, č. 25, Praha 1868, 18.6., s. 197

Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, **Česká včela**, roč. 5, č. 42, Praha 1838, s. 332-334

Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Josef Antonín Seydl, děkan v Berouně*, **Česká včela**, roč. 5, č. 43, Praha 1838, s. 340–342

Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Kostelní knihovna v Berouně*, **Česká včela**, roč. 8, č. 14, Praha 1841, s.55-56

Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Dopis z Berouna*, **Květy**, ročník 15, č. 12, Praha 1848, s. 51

Jan Pravoslav PŘIBÍK, *Životopisy zasloužilých učitelův (Dokončení)*. **Beseda učitelská**. Praha 19. 12. 1872, roč. 4, čís. 51, s. 601

Světozor: Knihovny a čtenáři českomoravští, Knihovny v král. Městě Berouně, Světazor 4, Praha 1870, č. 28, s.95

Závěrečné práce:

Jana CINKEOVÁ, *Představitelé katolické církve v Rokycanech v letech 1734-2014*, Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň 2015, 48 stran

Elektronické odkazy:

Archiv Národního muzea, fond Národní muzeum NAD 1, sign. B1/IV/5

<https://vademecum.nm.cz/nm/permalink?xid=9FB363B01AF411E8B83910604B5D8C30&scan=1#scan1> (zobrazeno 12.7.2023)

Archiv Národního muzea, fond Národní muzeum NAD 1, sign. B1/IV/17

<https://vademecum.nm.cz/nm/permalink?xid=95D2D4B71AF711E8B83910604B5D8C30&scan=1#scan1> (zobrazeno 12.7.2023)

Matrika pokřtěných Beroun 1761-1784:

<https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3910/153> (zobrazeno 4.5.2023)

Matrika oddaných Svatý Jan pod Skalou 1760-1788:

<https://ebadatelna.soapraha.cz/d/12735/35> (zobrazeno 4.5.2023)

Matrika zemřelých Beroun 1782-1802 :

<https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3929/46> (zobrazeno 4.5.2023)

Matrika zemřelých Beroun 1803-1824:

<https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3930/18> (zobrazeno 4.5.2023)

Matrika zemřelých Beroun 1825-1865:

<https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3931/91> (zobrazeno 4.5.2023)

Matrika zemřelých Beroun 1782-1802:

<https://ebadatelna.soapraha.cz/d/3929/67> (zobrazeno 4.5.2023)

Státní oblastní archiv Beroun:

<http://www.soapraha.cz/beroun/ohistorii/> (zobrazeno 4.5.2023)

Knižní sbírka Josefa Antonína Seydla uložena v Muzeu Českého krasu v Berouna:

(Centrální evidence sbírek muzejní povahy) https://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0001028-18-Knihy/?iset=1&qt=mg (zobrazeno 1.8. 2023)